

Plenum

Onsdag 1.4.2020 kl. 14.01—20.54

3. Övrigt ärende: Statsrådets förordning om fortsatt utövning av befogenheter i enlighet med 86, 88, 93, 94 och 109 § i beredskapslagen

Övrigt ärende Ö 11/2020 rd

Remissdebatt

Talman Matti Vanhanen: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till grundlagsutskottet, som kulturutskottet ska lämna utlåtande till.

I anslutning till detta ärende tillåts även debatt om ärende 4—6 på dagordningen.

För den gemensamma remissdebatten reserveras högst 2 timmar. Vid behandlingen av ärendena följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet.

Debatt

14.03 Pääministeri Sanna Marin (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on hidastaa ja estää koronaviruksen leviämistä Suomessa, turvata terveydenhuoltomme kapasiteetti ja kantokyky kaikkialla maassa sekä suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Pyrimme hidastamaan ja estämään epidemian etenemistä vähentämällä ihmisten välisiä kontakteja ja liikkumista rajoitustoimenpiteiden kautta. Onnistuaksemme tarvitsemme suomalaisten ihmisten apua. Jokaisen on omalta osaltaan noudatettava suosituksia ja rajoituksia, jotta viruksen leviämistä voidaan hillitä. Jokaisen meistä vastuulla on suojella omaa, läheistensä ja kanssaihmisten terveyttä. Suomi selviää tästäkin kriisistä, kun toimimme yhdessä.

Arvoisa puhemies! Koronaviruksen leviämistä on seurattu tarkasti vuoden alusta lähtien. Kaikkia eduskuntaryhmiä on informoitu tilanteesta, ja Suomen varautumisesta koronavirukseen annettiin jo helmikuussa eduskunnalle pääministerin ilmoitus. Koronavirus lisättiin yleisvaarallisten tartuntatautien listalle valtioneuvoston asetuksella 14. helmikuuta. Maaliskuun alussa valtioneuvosto linjasi yleisötilaisuuksien perumisesta toukokuun loppuun saakka, lähikontaktien rajaamisesta riskiryhmien suojelemiseksi, etätyön ensisijaisuudesta, matkustamisen välttämisestä ja epidemia-alueilta palaavien kahden viikon karanteenista sekä taudin testaamisen lisäämisestä.

16. maaliskuuta valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa totesi, että Suomessa vallitsevat poikkeusolot koronaviruspandemian johdosta. Samana päivänä hallitus linjasi lukuisista uusista toimenpiteistä. Näihin kuuluivat muun muassa linjaukset eri koulutusasteiden lähiopetuksen keskeyttämisestä, yli kymmenen henkilön kokoontumisten rajoittamisesta yleisillä paikoilla, julkisten tilojen, kuten kirjastojen ja museoiden sekä urheilu- ja harrastetilojen, sulkemisesta sekä vierailujen kieltämisestä vanhusten ja muiden riskiryhmien asumispalveluyksiköissä, hoitolaitoksissa, terveydenhuollon yksi-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

köissä ja sairaaloissa. Yksityisille ja kolmannen sektorin toimijoille sekä uskonnollisille yhteisöille suositeltiin tilojen sulkemista. Suomi aloitti valmistelun rajavalvonnan palauttamisesta rajoille, ja matkustaja- ja henkilöliikenne päätettiin keskeyttää. Yli 70-vuotiaat veloitettiin toimintaohjeilla välttämään lähikontakteja.

Maaliskuun 17. päivänä valtioneuvosto antoi eduskunnalle kaksi valmiuslain käyttöön-ottoasetusta, joilla muun muassa mahdollistettiin terveydenhuollossa käytettävien lääkkeiden, tavaroiden ja palveluiden myynnin rajoittaminen, puututtiin koulutuksen ja opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiseen ja pidennettiin irtisanomisaikaa terveydenhuollon, sosiaalitoimen, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan henkilöstön osalta.

Perjantaina 20. maaliskuuta hallitus esitteli toimenpiteet työpaikkojen säilyttämiseksi sekä mittavan 15 miljardin euron kokonaisuuden yritysten ja ihmisten tukemiseksi. Yhteistyössä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kanssa suoria tukia pienten ja keski suurten yritysten auttamiseksi kriisin ajan yli lisättiin merkittävästi.

Tiistaina 24. maaliskuuta hallitus antoi eduskunnalle lakiesityksen, jolla ravintolat, kahvilat ja anniskelupaikat suljetaan asiakkailta määräajaksi lähikontaktien välttämiseksi. Saman kokonaisuuteen liittyen on eilen tiistaina annettu eduskunnalle sen edellyttämä valtioneuvoston asetus.

Keskiviikkona 25. maaliskuuta valtioneuvosto antoi eduskunnalle asetuksen valmiuslain 118 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta, ja 27. maaliskuuta eduskunnalle annettiin asetus korjatussa muodossa. Eduskunta hyväksyi asetuksen samana päivänä. Asetuksella rajoitetaan henkilöiden liikkumista Uudenmaan maakunnan alueelle ja sieltä pois 19. huhtikuuta saakka.

Kuluvan viikon maanantaina hallitus päätti aloittaa pikaisesti valmistelun pohjois- ja länsirajan rajaliikenteen tiukentamiseksi, ja asiasta käydään paraikaa keskusteluja naapurimaiden kanssa. Hallitus myös linjasi laivaliikenteen henkilö- ja matkustajaliikenteen lopettamisesta lukuun ottamatta tavara- ja rahtiliikennettä. Asiasta käydään vielä keskusteluja Ahvenanmaan ja naapurimaiden kanssa.

Lisäksi valtioneuvoston linjauksen mukaisesti Suomessa lisätään entisestään näytteenottoa ja testausta koronavirustapausten selvittämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö on testattava aina, jos on pienikin epäily sairastumisesta. Testausta on lisätty systemaattisesti.

Arvoisa puhemies! On arvioitu, että jo voimaan saatetut liikkumisen rajoitukset ja muut toimenpiteet ovat hidastaneet viruksen leviämistä väestössä. Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan rajoittamistoimenpiteitä ja toimintaohjeita on kuitenkin tarpeen jatkaa 13. huhtikuuta jälkeenkin. Toimenpiteet siis purevat, ja niiden jatkamiselle on vahvat perusteet. Hallitus katsoo, että aikaisemmin 13.4. päättyviksi määrättyjen rajoitustoimenpiteiden tulisi siksi jatkua 13.5.2020 asti.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien käytön jatkoa koskevia asetuksia. Asetuksilla jatketaan hallituksen aiemmin päättämiä toimia, joita koskevien asetusten voimassaolo päättyy 13.4.2020. Nyt esitetyillä asetuksilla jatketaan toimivaltuuksien käyttöä 13.5.2020 asti. Toimenpiteisiin liittyen on annettu yhteensä neljä valtioneuvoston asetusta: valtioneuvoston asetus valmiuslain 86, 88, 93, 94 ja 109 §:issä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkamisesta, asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkamisesta, asetus valmiuslain

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöön otosta sekä asetus valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyn toimivaltuuden käytön ja 96—103 §:ien soveltamisen jatkamisesta.

Valtioneuvosto haluaa jatkaa rajoituksia lähiopetuksessa eri koulutusasteilla. Tämä tarkoittaa, että opetuksen poikkeusjärjestelyjä jatketaan 13. toukokuuta asti. Opetusta jatketaan pääosin etäopiskeluna. Hallituksen suositus on yhä edelleen se, että myös varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa sekä ensimmäisellä, toisella ja kolmannella luokalla olevat lapset pysyvät kotona, jos siihen vain on perheillä mahdollisuus.

Asetuksilla jatketaan valmiuslain toimivaltuuksien käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden ohjaamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä aluehallintovirasto voivat tarvittaessa antaa nopeasti sitovia päätöksiä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden toimintojen muuttamisesta.

Kunnille myönnettyä oikeutta poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräaikojen noudattamisesta jatketaan. Sosiaalihuollossa asetusta tarkennetaan niin, että kuntien on mahdollista luopua palvelutarpeen arvioinnin aloittamisen määräajasta.

Lisäksi valtioneuvosto jatkaa asetusta, jolla pystytään reagoimaan virusepidemiasta aiheutuvaan henkilöstöpulaan. Työnantaja voi poiketa väliaikaisesti työaikaa ja vuosilomaa koskevista järjestelyistä terveydenhuollossa ja sosiaalitoimessa, pelastustoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja poliisitoimessa.

Arvoisa puhemies! Samalla kun hallitus on antanut asetuksen terveydenhuollossa käytettävien lääkkeiden, tavaroiden ja palvelujen myynnin rajoittamista koskevien toimivaltuuksien jatkamisesta, se on antanut eduskunnalle myös asetuksen valmiuslain 87 §:n toimivaltuuksien käyttämisen laajentamisesta eli uuden käyttöönottoasetuksen. Tavoitteena on varmistaa lääkevalmisteiden ja keskeisten hoitotarvikkeiden saatavuus sekä jakeluketjun toimivuus Suomessa.

Arvoisa puhemies! Epidemian etenemistä seurataan tarkasti. Toimien tarpeellisuutta ja välttämättömyyttä arvioidaan uudelleen, mikäli epidemiatilanne olennaisesti muuttuu. Mikäli asetusten soveltamisedellytykset eivät enää täyty, asetukset kumotaan ennen toukokuun 13. päivää.

14.12 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit tukevat hallituksen päätöstä valmiuslain 86, 88, 93, 94 ja 109 §:ien sekä 95 §:n ja siitä johtuvien 96—103 §:ien toimivaltuuden käytön ja soveltamisen jatkamisesta sekä 87 §:n toimivaltuuksien käyttöön otosta ja jatkamisesta. Tässä yhteydessä on syytä myöskin yhtyä hallituksen aiemmin päivällä antamiin kiitoksiin kansalaisille, jotka ovat paitsi noudattaneet lainsäädäntöä myöskin omaehtoisesti rajanneet omalla käyttäytymisellään sitä, että tämä epidemia ja kriisi ei leviäisi sillä vauhdilla kuin pahimmissa skenaarioissa.

Tässä yhteydessä todellakin valtion pitää tehdä kaikkensa, jotta meillä terveydenhuolto ja muut yhteiskunnan keskeiset toiminnot saavat ne riittävät henkilöstö- ja toimintaresurssit, ja näillä erilaisilla rajoittamistoimenpiteillä voimme sitten suojata parhaiten kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ikäihmisiä ja riskiryhmiin kuuluvia sekä tasata terveydenhuollon kuormitusta tämän epidemian aikana. Pääministeri luetteli tuossa nämä toimenpiteet, ja on äärimmäisen tärkeää, että näihin juuri pystytään vastaamaan sillä, että meillä työvelvoite astuu voimaan sekä myöskin palvelussuhteen ehtoihin ja irtisanomisten rajoittamisiin puututaan. Myöskin lääkkeiden, tavaroiden ja palveluiden myynnin rajoitukset ovat paikallaan, kun ne liittyvät tähän terveydenhuollon käyttöön. Samoin kiireettömän hoidon määräaikojen noudattamisesta ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioimisen mää-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

räajoista on syytä tinkiä silloin, kun toimimme tämän kaikkein tärkeimmän elikkä nimenomaan terveydenhuollon resurssien riittävyyden eteen.

Tässä yhteydessä on myöskin syytä huomioida aamun uutinen operaatiokeskuksen perustamisesta, mikä on varmastikin järkevää, sillä tarvitaan koordinoiva elin varmistamaan poikkihallinnollisen valmistelun nopea käynnistyminen. Tässä kriisissä on kysymys ihmisten hengestä ja terveydestä, ja ei ole varaa virheisiin eikä viivästyksiin. Hallitus on kyllä syystäkin tunnustanut muun muassa lentokentillä tehdyt virheet maahantulijoiden vastaanottamisessa sekä riittämättömän testauksen ja suojavarusteiden puutteen. Myös terveydenhuoltohenkilöstön opastuksessa koronatestauksessa omalla kohdalla ja työhönpaluuissa on ollut valtakunnallisesti sekavia käytäntöjä, ja on todellakin tarpeen, että tällaisella operatiivisella ryhmällä pystytään nyt poikkihallinnollisesti varmistamaan, että tämäntyyppisiä sekavuuksia taikka viivästyksiä näissä erittäin tärkeissä asioissa ei tulevaisuudessa tapahdu.

Tässä yhteydessä haluan nostaa esille myöskin julkisuudessa esille tulleen seikan, joka liittyy sosiaalihuollon puolelle, vammaisten asumisyksikköihin, kehitysvammaisten asumisyksikköihin, joissa on levinnyt huhu, että on annettu sellaisia ohjeistuksia, että koronataapauksissa näitä henkilöitä ei vietäisi hoidon tarpeen arviointiin tai heitä ei vietäisi terveydenhuollon yksikköihin, ja kun huomaan, että myöskin sosiaali- ja terveysministeri on paikalla, niin toivon, että tässä on mahdollisuus kuulla, millä tavalla nämä uutiset ovat nyt tuolta kentältä tulleet ja voivatko nämä pitää paikkansa. Tässähän on kysymys äärimmäisen vakavasta jokaisen ihmisen ihmisarvoon kohdistuvasta loukkauksesta, jos tämäntyyppisiä ohjeistuksia on annettu.

Samalla hallituksen tietenkin tulee ryhtyä välittömästi vaikuttaviin toimenpiteisiin vähentääkseen näitten rajoitustoimien taloudellisia vaikutuksia. Viime viikolla valtiovarainvaliokunnassa saimme tehdä historiallisia päätöksiä, lisätä yli 800 miljoonaa euroa vielä sen 200 miljoonan euron päälle, minkä hallitus oli esityksessään tuonut. Kunnat, yritykset, toimeentulonsa menettävät yksityiset ihmiset tarvitsevat nyt välittömästi tukea päästäkseen tämän vaikean tilanteen yli, ja jos olen oikein ymmärtänyt, niin näitä lisäbudjetteja on tulossa tässä pitkin kevättä, ja tässä yhteydessä haluaisin pääministerille ja muillekin ministereille, keitä aitiassa on, antaa ihan vihjeenä sen, että nyt kun kehysriihi on edessä, niin nyt todellakin on aika pistää se hallitusohjelma romukoppaan ja lähteä nyt puhtaalta pöydältä miettimään sitä, miten tästä kriisistä tullaan ulos, miten me pystymme säilyttämään suomalaisen yhteiskunnan toimintakykyisyyden ja millä tavalla pystymme varmistamaan, että palaamme tästä normaaliin arkeen. On todellakin ymmärrettävää se, että tämäntyyppisessä tilanteessa ei tavoitella esimerkiksi 60 000 lisätyöpaikan saamista; nyt on tärkeää, että pystytään edes palauttamaan ne olemassa olleet työpaikat.

Mutta yhtä lailla on ymmärrettävää, että esimerkiksi sellaisista esityksistä kuin oppivelvollisuuden pidentäminen on myöskin syytä luopua. Jos ajatellaan tällä hetkellä etäkoulussa olevia oppilaita, siellä on syntynyt näitten viikkojen aikana valtavan suuria oppimiseroja lasten välille, ja kun he palaavat kouluun, niin he varmasti tarvitsevat paluuta siihen normaaliin rutiiniin, siihen normaaliin arkeen, ja myöskin opettajilla on tuplahaaste edessä: he ovat joutuneet venymään nyt tässä tilanteessa ja nopeasti järjestämään tämän etäopetuksen. Meidän koulutuksessa on tapahtunut varmaan kahdessa viikossa sellainen digiloikka, jota ei kahdessa vuodessakaan oltaisi saatu normaalioloissa aikaiseksi, mutta se on samalla myöskin selkeästi lisännyt oppilaitten välistä eriarvoisuutta ja myöskin sitä, että erityistarpeisten lasten ja niiden lasten, jotka tarvitsevat lisätukea, vaara tipahtaa tästä opetuk-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

sesta ja koulutuksesta on entistä suurempi. Ja kun vielä opetusala on itse vedonnut tässä tilanteessa siihen, että nyt tämän muutoksen keskellä ei tarvita enää uusia muutoksia, niin toivon, että tämä viesti nyt menee hallitukselta myöskin sinne opetusministeri Anderssonille, että tässä tilanteessa on äärimmäisen tärkeää, että me nyt pystymme tukemaan lapsia takaisin sinne opintielle ilman, että aloitetaan mitään uusia uudistuksia — erityisesti vielä, kun huomioidaan, että taloustilanne tulee olemaan äärimmäisen haastava ja me tarvitsemme varmasti kaikki rahat siihen, että pystymme varmistamaan lasten ja nuorten koulupolun ja sen, että he pääsevät elämässään eteenpäin ja pystyvät palaamaan siihen opetuksen [Puhemies koputtaa] kulkuun, mikä on ollut ennen tätä kriisiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Meillä on vielä 29 pyydettyä puheenvuoroa. Pyydän, että keskitytään otsikossa mainittuihin asioihin.

14.20 Sanna Antikainen ps: Arvoisa herra puhemies! Me olemme tällä hetkellä koko kansakuntana sodassa. Me olemme sodassa näkymätöntä vihollista vastaan nimeltä koronavirus. Tämä sota on valitettavasti vaatinut jo useiden ihmisten hengen Suomessa ja vielä useampien maailmanlaajuisesti. Tämän vihollisen, koronan, suurin inhottavuus piilee siinä, että se on erityisen vahingollinen kaikista heikoimmassa asemassa oleville, kuten esimerkiksi sairaille, vanhuksille ja vammaisille, ja juuri kaikista heikoimmassa asemassa olevien takia me tarvitsemme valmiuslakia, jonka jatkamisesta tänään tässä puhumme.

Arvoisa herra puhemies! Me kaikki kansanedustajat olemme varmasti huolissamme suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista, mutta erityisesti meidän pitää olla huolissamme lapsistamme. Suomen lastensuojelu on ollut jo normaalioloissa erittäin vaikeassa tilanteessa. Koulut ovat omalta osaltaan tukeneet perheitä jaksamisessa, mutta nyt nekin ovat kiinni. Meillä on tuhansia lapsia, jotka elävät oloissa, joissa kenenkään lapsen ei tulisi elää. Kun koti ei ole turvan tyyssija vaan turvattomuuden lähde, se tekee tästä hetkestä monelle lapselle suoranaista helvettiä.

Hallituksen tulisikin pian suunnata riittävät resurssit lastensuojeluun, ja hallituksen tulisi osana valmiuslain arviointia pohtia myös sen lapsivaikutuksia. Entisenä lastensuojelun työntekijänä kannan suurta huolta ja surua niiden lasten puolesta, joita koronavirus koettelee pahiten. Pyydän, hallitus, varmistakaa heille apu.

Arvoisa herra puhemies! Kansanedustajana haluaisin pysyä valmiuslain aikana kärryllä siitä, kuinka Suomi ja suomalaiset pärjäävät. Siksi pyydän, että ministeriöt seuraisivat ja raportoisivat riittävän usein eduskunnalle Suomen ja suomalaisten yleisestä tilanteesta pääpainona esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimi, sisäinen turvallisuus, opetus ja talous.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi haluaisin kiinnittää huomiota siihen, kuinka tärkeää nyt tällä hetkellä on huolehtia siitä, ettei auttajasta tule autettavaa, koska tällä tavalla meillä muuten loppuvat auttajat. Sosiaali- ja terveyshuollon henkilöstön työssäjaksamiseen tulisi kiinnittää enemmän erityistä huomiota, koska kriisin huippuakaan ei ole vielä saavutettu. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö on koronaepidemian selättämisen kannalta yhteiskunnan tärkein voimavara, ja heidän työkyvystään ja työssäjaksamisestaan huolehtiminen on ensiarvoisen tärkeää.

14.23 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Pääministeri kertoi juuri, että maassamme toteutetut rajoitustoimet ovat jo osoittaneet tehoaan mutta edelleen niitä tarvitaan — täysi tuki hallitukselle näissä toimitissa, kun rajoitustoimia jatketaan 13. toukokuuta asti.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Edessämme on viheliäinen vihollinen, koska emme tunne sen käyttäytymistä ja emme voi sitä ennakoida emmekä tiedä kaikkea, mitä tuleman pitää. Siksikin on erittäin tärkeää, että pyrimme olemaan tällä tavalla niin sanotusti etunojassa näiden rajoitustoimien suhteen.

Kävin eilen lapseni kouluasioissa erään kyläkoulun pihassa. Piha oli aivan hiljainen, ja ajattelin siinä, että on hyvin mahdollista, että tässäkin pihassa lasten välituntiaänät kuuluvat vasta elokuussa. Emme vielä tiedä, mitä kaikkea tuleman pitää, mutta itsekin haluaisin kiinnittää huomiota juuri lapsiin, joiden elämää nämä rajoittamistoimet hyvin monella tavalla koskevat. Toivon, että voisimme saada valtakunnallisia päätöksiä esimerkiksi kouluruokailun järjestämisestä, koska tällä hetkellä lapset ovat hyvin eriarvoisessa asemassa sen suhteen, tarjoaako kunta kouluruokaa etäopetuksessa oleville ja millä tavalla, esimerkiksi eväspusseina tai ruokarahana. Monet kunnat ovat tässä olleet hyvin oma-aloitteisia ja luovia, mutta monet lapset myös jäävät tämän kouluruokailun ulkopuolelle kokonaan, ja tämä on hyvin suuri kysymys monissa perheissä taloudellisesti. Haluankin kysyä pääministeriltä, onko tällaista suunnitteilla, ja haluaisin rohkaista siihen, että tähän kouluruoka-asiaan löydettäisiin selkeitä valtakunnallisia linjauksia.

Arvoisa puhemies! Sen haluan vielä nostaa esiin, että Suomi ei ole sulkeutunut tai kiinni vaan edelleen täytyy ja saa kysyä apua, jos sitä tarvitsee. Tänään hallitus kertoi, että valtioneuvosto vahvistaa voimavarojaan ja viestintäänsä perustamalla operaatiokeskuksen kansliaansa, ja tämä on erittäin hyvä ja tärkeää. Viestinnässäkkin on kiinnitettävä huomiota siihen, että kansalaisilla on selkeä tieto siitä, että apua saa hakea ja että myös poikkeustilanteessa meidän sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat sillä tavalla, että kaikille välttämättä apua tarvitseville apu pyritään saamaan.

Toivon voimia ja kärsivällisyyttä kaikille.

14.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kaikki nyt tässä yhteydessä keskustelussa olevat asiat ovat perusteltuja ja kannatettavia, mutta muutamasta ajankohtaisesta asiasta haluan kuitenkin tässä yhteydessä puhua.

Ensinnäkin olen iloinen siitä, että monessa kunnassa on kuulemani mukaan koronaepidemian aiheuttamaa kriisitilannetta lähdetty hoitamaan painottaen lasten ja lapsiperheiden etua. Ammattitaitoiset opettajat ovat nopealla aikataululla pystyneet käynnistämään etäopetuksen, mutta kotona opiskelu on monelle lapselle kuitenkin vaikeampaa, kun opettaja ei ole samalla tavalla antamassa henkilökohtaista apua ongelmatilanteissa. Oppimisen tuen tarve voi kasvaa etäopetuksessa, ja aiempaa useampi oppilas todennäköisesti tulee tarvitsemaan oppimisen tukea. Siksi on tärkeää, ettei esimerkiksi koulunkäynninohjaajia lomauteta, vaan heitä koulutetaan toteuttamaan etäohjausta. Lisäksi on myönteistä, että oppilas- huoltoon ja varhaiskasvatuksen perheohjaukseen on monissa kunnissa panostettu ja esimerkiksi koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelut ja perheohjauksen palvelut toimivat normaalisti, mutta nyt siis etänä.

Perustuslakivaliokunta otti viime viikolla kantaa siihen, että kouluruoka kuuluu perusopetukseen. Tämäkin asia on edennyt monin paikoin, ja erilaisia luovia ratkaisuja on löytynyt siihen, miten ruoka voidaan jakaa niin, ettei tartuntavaaraa ole. Myös kouluissa ja päiväkodeissa tulisi huomioida ryhmäkokorajoitukset niin, että ryhmäkoot pidetään maksimissaan kymmenessä. Myös aikuiset tulisi laskea tähän lukuun. Kuulemani mukaan kaikissa kunnissa, koulussa ja päiväkodeissa ei noudateta tätä suositusta. Jos kuitenkin rajoitussuosituksen perimmäinen tarkoitus on ymmärretty oikein, niin kyllä niitä on noudatettava joka paikassa.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Näissä olosuhteissa on tärkeää, että lasten oikeudet ohjaavat päätöksentekoa myös kunnissa. Mitä paremmin lapsista ja perheistä pystytään pitämään nyt huolta, sen helpompi on palata normaaliin arkeen ja normaalille oppimispolulle epidemian mentyä ohi. Toivonkin, että kehysriihessä löytyy riittävästi tukea kuntien taloudellisen tilanteen helpottamiseen niin, ettei kunnissa tarvitsisi mennä laajamittaisiin lomautuksiin. Lasten ja lapsiperheiden auttamisen lisäksi kunnissa pitäisi säilyttää riittävät voimavarat myös ikäihmisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten auttamiseen ja tukemiseen ja uudenlaisten etäpalvelujen kehittämiseen kasvavien sote-kustannusten lisäksi.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, josta haluan mainita, on ohjeiden selkeys sosiaali- ja terveystoimessa. Toivon, että esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön ja THL:n välille saadaan selkeä työnjako niin, että ohjeistukset olisivat yhteneväisiä. Sairaanhoidajaliitto teki nimittäin tässä pari päivää sitten jäsenilleen kyselyn kotihoidon tilanteesta, ja sen mukaan jopa päivittäin vaihtuva ohjeistus ja puutteet suojavarusteissa koettiin suurimmaksi ongelmaksi hoitaa tämä koronatilanne hyvin. Kyselyyn vastanneet sairaanhoitajat pelkäsivät, että virus leviää ammattilaisten välityksellä. Kotihoidossa monin paikoin työntekijöillä ei ole suojavarusteita, asiakkaiden luo mennään ilman maskeja, suojatakkeja ja -hanskoja. Työntekijät kulkevat jopa omista vaatteistaan asiakkaan luota toisen luo.

Kotihoidon ja kotisairaanhoidon suojavarusteiden käyttöön ja kaikkiin muihinkin epidemian hoitoon liittyviin asioihin tarvitaan selkeä ja yksiselitteinen valtakunnallinen ohjeistus. Muuten käy niin, että sote-järjestelmässä itsessään on se heikko lenkki, joka pahimmillaan kaataa tehohoidon paikkojen riittävyyden. Nyt onkin ilmeisesti selkeytetty ohjeistusta ministeriössä, mutta paljon epätietoisuutta näistä ristiriitaisista ohjeista ennätti kunnissa olla. Mitä enemmän erilaisia ohjeita on, sitä enemmän on epätietoisuutta ja myöskin epäluuloja. Turvallisuuden tunne tulee siitä, että kaikki viestintä ja ohjeistus on joka tasolla samanlaista.

Viimeisin esille tullut asia, johon ministeriössä onkin nyt otettu kantaa, on Kynnys ry:n esittämä huoli ja pelko siitä, rajoitetaanko kehitysvammaisten hoitoonpääsyä, jos tehohoitopaikoista tulee pula. Toivon todella, että esille nousseessa huolella on kysymys väärinkäsityksestä ja väärintulkinnasta, sillä on kyllä yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien kannalta vakavaa, jos jossakin on tulkittu asiaa tällä tavalla. Ministeriön kannanotto on nyt selkeyttänyt tätä asiaa, ja siinä hyvin todetaan, ettei mitään ihmisryhmää voi sulkea tehohoidon ulottuvilta pois. Toivon, että jatkossa vielä enemmän varmistettaisiin ohjeiden yksiselitteisyys, ettei tällaista pääse tapahtumaan.

Vielä yksi asia, arvoisa puhemies: Viime viikolla perustuslakivaliokunta joutui erikseen käyttämään perustuslain 47 §:n tiedonsaantioikeuksia saadakseen sellaisia selvityksiä, jotka valiokunnan mielestä olisi pitänyt toimittaa sen käyttöön oma-aloitteisesti. Valiokunta kirjasi tämän asian myöskin mietintöönsä. Perustuslakivaliokunta joutuu ottamaan kantaa niin perustavanlaatuisiin perusoikeuksien rajoituksiin, että toivottavasti kaikki asiaan liittyvä tieto saadaan valiokunnan käyttöön tästä eteenpäin heti.

14.31 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Nämä hallituksen tänne tuomat esitykset ovat tarpeellisia ja välttämättömiä, ja niistä kiitos hallitukselle. Mutta samalla meidän tulisi nyt pohtia, mitä voimme tehdä, että näitä voimakkaasti kansalaisvapauksia rajoittavia ja myös taloutta rapauttavia toimia voitaisiin mahdollisimman lyhyen aikaa käyttää, että ne olisivat mahdollisimman lyhytkestoisia. Siksi toivon, että hallitus selkeämmin vie-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

lä linjaisi koronastrategiaksi ei pelkästään taudin jarruttamisen ja tämän tautihuipun maldaltamisen, vaan taudin tukahduttamisen.

Testatkaa, testatkaa, testatkaa — se on ollut Maailman terveysjärjestön ohje. Kiinassa rakennettiin kokonainen valtava koronasairaala kahdeksassa päivässä, enkä pysty millään uskomaan, etteikö Suomessa voitaisi toteuttaa voimakasta testaamista ja tartuntaketjujen jäljittämistä, jos vain poliittista tahtoa löytyy. Tällä menettelyllä voitaisiin välttää korona-kuolemia, konkursseja ja rankkoja ja pitkäkestoisia kansalaisoikeuksien rajoituksia. Lehtitietojen mukaan lääkintöneuvos Mikko Paunio sosiaali- ja terveysministeriöstä on kommentoinut tätä Islannin testaamiskäytäntöä, jossa testataan myös vähäoireiset ja oireettomat, ja todennut, että on todennäköistä, että he saavat taudin kuriin hyvin nopeasti eli että epidemiahuippu on siellä pian saavutettu. Tähän kannustan edelleen. Tiedän, että hallitus on lisäämässä testaamiskapasiteettia, mutta kannustan siihen vielä voimakkaammin.

Sitten toinen asia: Suojamaskien ja suojavälineiden käyttöä arkielämässä on aika lailla vähätelty ja suorastaan toppuuteltu, mutta kuitenkin on näyttöä myös siitä, että niillä voidaan vähentää tartuntojen leviämistä. Tietenkin kaikkein tärkeintä on, että terveydenhuollolla on käytettävissään suojausvälineistöä, mutta ne hyödyt, joita myös esimerkiksi ihan arjessa vaikkapa kasvomaskeilla olisi, ovat siinä, että ensinnäkin niillä voidaan vähentää niiden henkilöiden tartuttavuutta, jotka ovat oireettomia tai vähäoireisia ja saattavat sitten yskäistä tai aivastaa, ja että ne myös vähentävät kasvojen koskettelua, ja sitten toisaalta on myös näyttöä siitä, että silloin voisi saada lievemmän taudin, jos käyttää itse maskia, koska saa pienemmän annoksen viruksia.

Sitten vielä, puhemies, nostan yhden asian esiin. Sain iltamyöhään aika koskettavan viestin naiselta, joka kertoo: ”Mies on nyt viikon ajan koronapelkonsa vuoksi käyttänyt niin paljon alkoholia, ettei moni koko ikänään. Se aiheuttaa rähjäämistä ja huutamista. Olen jo neljä hotelliyötä ollut pois kotoa viikon sisällä.” Kyllä tämä alkoholiongelma on merkittävä ongelma, ja tähän kalsarikännikulttuuriin olisi myös yleisellä tasolla sanottava selkeä stoppi. Toivon, että alkoholipolitiikasta vastaava ministeri Pekonen kommentoisi jossakin vaiheessa, oletteko harkinneet jotain toimia alkoholipolitiikkaan nyt tässä koronatilanteessa, jossa sitten herkästi siellä kotona se kulminoituu kotiväkivallaksi ja muun perheen kärsimiseksi. Meillähan jo tälläkin hetkellä noin 70 000 lasta elää perheissä, joissa jommallakummalla vanhemmista on alkoholiongelma.

Sitten vielä, arvoisa puhemies, ihan lopuksi: Meillä täällä eduskunnassa ei ole tiedossa onneksi yhtään koronatartuntaa vielä, mutta päivä päivältä ja hetki hetkeltä riski siihen kasvaa, ja aika paljon meitä nyt, itseni mukaan lukien, täällä salissakin on, reilusti yli kokoon-tumisrajoitusten määrän. Mutta tässä kiitän puhemiehistöä siitä, että esimerkiksi tässäkin tilanteessa ei ole nyt debattia järjestetty, koska se debattitilannehan houkuttelee sitten entisestään meitä täällä salissa olemaan ja puheenvuoroa odottamaan. Ja nyt meillä on, kiitos puhemiehistön, myös se mahdollisuus, että jokainen meistä voi istua myös omassa huoneessa ja seurata tätä keskustelua ja tulla sitten oman puheenvuoron ajaksi paikalle.

14.37 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Joudumme jatkuvasti tasapainoilemaan koronaviruksen aiheuttamien terveysvaikutusten ja niiden mukanaan tuomien talousvaikeuksien ja -vaikutusten kanssa. Samalla, kun pyrimme minimoimaan koronaviruksen haitat ihmisen terveydelle, on meidän myös varmistettava, että talousvaikeudet eivät tuo mukanaan vielä suurempaa taakkaa ihmisten hyvinvoinnille. Tilannetta seurataankin nyt reaaliajassa ja herkeämättä.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Tiedämme hyvin, että epävarmuus tulevasta ja ennustamattomuus ovat suuria syitä ihmisten ahdistukselle ja huolille. Koronavirus ei ilmoittele, milloin se suvaitsee väistyä. Se ei myöskään ilmoittele, missä se piileksii, mutta oikeilla toimilla ja ajoituksella sitä voidaan kuristaa. Elämän suojelemiseksi ja valmistautumisen helpottamiseksi päätökset on siis syytä tehdä mahdollisimman hyvissä ajoin. Se ei tietenkään ole helppo tehtävä.

Puhemies! Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja monet muut asiantuntijatahot ovat arvioineet epidemian leviävän nopeasti, eikä tapausmäärä saavuta huippuaan nykyisten asetusten voimassaoloaikana, siis 13.4. mennessä. Valmiuslain toimivaltuuksien ja poikkeusmahdollisuuksien käytölle on siten edelleen olemassa painavat perusteet. Epidemian kehityskulun vuoksi sääntelyn tarve on kasvamassa kevään kuluessa. Epidemiaa hidastava vaikutus syntyy useiden eri toimenpiteiden yhteisvaikutuksena. Jokaisen ihmisen omalla toiminnalla on myös erittäin iso vaikutus siihen, miten rajoitustoimet vaikuttavat ja kuinka tehokkaita ne ovat.

Kaikki me tiedämme, että tämä aika on meille jokaiselle hyvin haastavaa ja vaikeaa aikaa. Rajoitamme kiireettömien hoitojen järjestämisvelvollisuutta, rajoitamme oikeutta lähihoitoon, rajoitamme elinkeinovapautta, rajoitamme rajaliikennettä, matkustamista, yleisötilaisuuksia, poikkeamme vuosilomaa ja työaikaa koskevista säädöksistä. Käymme siis käsiksi moniin hyvin pyhiin kansalaisoikeuksiin. Kohdistamme rajoituksia ja poikkeamia siksi, että turvaamme ihmisen terveyttä. Se on tässä kaiken lähtökohtana.

Tähänastisilla rajoituksilla on ollut merkitystä, kuten pääministeri totesi, mutta lisää löytyä tarvitaan. Kiitän hallitusta siis tehdyistä toimenpiteistä, mutta ennen kaikkea toivotan jaksamista ja suurta viisautta näiden vaikeuden aikojen keskellä.

14.40 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Täällä on käsittelyssä nyt valmiuslain useissa eri pykälissä säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkaminen. Ensimmäisenä nostaisin esille työaikalain lepoaikoja ja ylityötä koskevat säännökset ja vuosilomalakia koskevat säännökset terveydenhuollossa, sosiaalitoimessa, pelastustoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja poliisitoiminnassa koko valtakunnan alueella. Poikkeustilanteessa on tärkeää, että henkilökunta riittää näihin tärkeisiin tehtäviin, ja on ymmärrettävää, että myöskin sitten sitä henkilöstöä riittää, ja voidaan myöskin poiketa näistä sopimuksista.

Nyt on kuitenkin tärkeää myös huomata henkilökunnan jaksaminen tämän työtaakan alla. Työtaakka tulee edelleenkin kasvamaan. Nostaisin esille myöskin riittävän suojavarusteiden määrän, joka tällä hetkellä herättää runsaasti huolta kentällä. Suojavarusteet ovat olennainen tuki ylläpitää terveydenhuollon toimintakykyä tässä vaativassa koronaviruksen vastaisessa työssä, ja sen takia terveydenhuollon henkilöstö tarvitsee kaiken viimeimpään tietoon perustuvan suojan, selkeät käyttöohjeet ja riittävät suojaimet. Niin kuin tässä aiemmissa puheenvuoroissa on tullut jo esille, niin tämä suojavarusteiden ohjeistus valtakunnassa on ollut hyvin sekavaa ja toimijat eivät ole tiedäneet, mitä ohjeita nyt pitää noudattaa. Ja jos on ollut jotain ohjeita, niin niitä varusteita ei ole ollut sellaista määrää, että niitä ohjeita olisi voitu sitten siellä kunnissa noudattaa.

Viimeksi eilen sosiaali- ja terveysministeriö on antanut kotihoitoon suojavarusteista uudet ohjeet, joissa muun muassa sanotaan: suu-nenäsuojus tai huivi. Tämä oli ihan käsittämätöntä, että ehdotetaan, että kotihoidon työntekijät laittavat oman huivinsa suojaksi. Onko tarkoitus, että he pesevät sitten sen omassa kotona pesukoneessa? Nämä ovat ihan käsittämättömiä ohjeita, eikä ole luottamusta herättävää sitä kohtaan, että varusteita oi-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

keasti riittää, jos tässä vaiheessa ei niitä varusteita ole kentällä, kun nämä varmuusvarastot on avattu ja meille on kerrottu, että näitä suojavarusteita pitäisi olla.

On syytä täsmentää nyt näitä ohjeita kentällä. Nämä epäselvät ja poukkoilevat ohjeet huolestuttavat ja rasittavat jo nyt kuormitettua henkilökuntaa. Ymmärrettävästi tämä virus aiheuttaa pelkoa myös henkilökunnassa, ja kyllä henkilökunnan pitää pystyä luottamaan, että heille annetut ohjeet ovat riittäviä ja niihin pystyy luottamaan ja että niitä varusteita sitten on, joilla pystyy tätä koronavirusta vastaan suojautumaan. Se on ihan ensiarvoisen tärkeätä, että meillä henkilöstöä ylipääntänsä riittää näissä tehtävissä. Riittävällä suojaamisella on selkeä vaikutus terveydenhuollon henkilöstön sairastumisriskiin ja myöskin tehohoidon paikkojen riittävyyteen.

No, sitten toinen asia, minkä haluaisin ottaa esille, on nämä opetuksen rajoitusten jatkamiset. Suurin osa lapsista on tällä hetkellä etäopetuksessa, ja se aiheuttaa merkittävän haasteen myöskin sitten siinä, että me emme tiedä, mitä lapsille kuuluu. Opettajilta on tullut huolestuneita viestejä, että mitä jos he eivät saa yhteyttä lapseen, ja myöskin lastensuojelujärjestöiltä on tullut yhteydenottoja, että he pelkäävät nyt, mitä siellä kotona tapahtuu. Myöskin alkoholinkäyttö ja toimeentulotukiongelmien kasvamiset monessa perheessä, kun työt ovat seisahtuneet eikä tule riittävästi rahaa. Nämä voivat kärjistää tilanteita kotona, ja se voi aiheuttaa myöskin lisääntyntä kotiväkivaltaa. Tämä on erittäin huolestuttava tilanne. Osaltaan tätä voisi parantaa se, että olisi sitä kouluruokailua esimerkiksi eväspusien muodossa. Lapset voisivat edes käydä, ja joku näkisi, olisi edes näkökontakti, miltä se lapsi vaikuttaa, ja sitten tietenkin tulisi koulun kautta sitä yhteydenottoa ja tietoa näistä mahdollisista palvelukanavista.

Olen tehnyt myöskin toimenpideohjeen, jonka tänään jätän, valtakunnallisen palvelun puhelimen käynnistämiseksi lapsille. Suosittelen lämpimästi, että hallitus mieltii, voisiko aloittaa tällaisen valtakunnallisen auttavan puhelimen lapsille, jolla he voisivat matkalla kynnyksellä sitten ottaa yhteyttä sellaiseen tahoon, joka olisi koko ajan auki ja jossa olisi ammattilainen vastaamassa ja ohjaamassa myöskin oikeaan paikkaan niitä yhteydenottoja, jotka vaativat esimerkiksi paikallisen sosiaali- ja kriisipäivystyksen kannanottoa, viranomaistoimintaa, ja ne ohjautuisivat oikeaan paikkaan. Lapset eivät välttämättä esimerkiksi löydä niitä. Paljon on toki hyviä järjestöjen ylläpitämiä puhelinpalveluita, mutta ne ovat hyvin hajallaan ja niiden palveluajat eivät ole välttämättä lapsille ja nuorille soveltuvia. Tämän koronakriisin aikana heille tarvitaan tällainen yhteinen palvelulinja, että heillä on edes mahdollisuus, mitä kautta he apua saavat.

Opettajien jaksaminen on tietenkin toinen asia, mihin kouluissa on tarpeen kiinnittää huomiota ja valtion taholta myöskin, että on riittävän yhtenäiset ohjeistukset.

14.47 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käsittelyssä valtioneuvoston asetus valmiuslain toimivaltuuksien käytön jatkamisesta, ja erittäin kannatettavia toimia olemme täällä nyt tekemässä. Kannatan myös suuresti sitä tänään uutisissa kuultua valtioneuvoston kansliaan perustettavaa operaatiokeskusta koronakriisin johtamista vahvistamaan, eli se on hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Florence Nightingale, tuo sairaanhoidon äiti, käsienvpesun äiti, varmasti kääntyisi haudassaan kuullessaan niin erilaisia ohjeita, joita niin kansalaiset kuin myös me täällä eduskunnassa olemme kuulleet siitä, miten tätä koronakriisiä lähdemme torjumaan. Aasialaiset tutkijat totesivat, että heidän mielestään suurin virhe Yhdysvalloissa ja Euroopassa on ollut se, että ihmiset eivät käyttä maskia. Kun ulkoministeriön Pasi

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Tuominen maanantaina A-studiossa näytti mallia, miten ihminen voi kulkea maski mukana ja kumihanskat käsissä, niin hän antoi esiintymisellään jonkunlaisen vihjauksen siitä, että on aika ottaa nämä toimet meidän kaikkien käyttöön. Itse ainakin olen ajatellut, että ryhdyin käyttämään kasvomaskia, kun liikun kaupoissa tai menen apteekkiin hakemaan lääkkeitä niille läheisille, jotka niitä tarvitsevat. Kyllä ihmisten täytyy ryhtyä suojaamaan itseään.

Mitä te sanotte siitä, ovatko terveydenhuollon ohjeistukset ja ajatukset, että ”suojele itsesi ja suojele muita”, jollakin tavalla höllypölyä, kun meille kerrotaan esimerkiksi THL:n ja myös sosiaali- ja terveysministeriön toimesta, että kasvomaskin käyttö ei mahdollisesti auttaisi tai estäisi viruksen leviämistä ja siitä ei olisi mitään hyötyä? Itse kyllä hoitajana pitkän hoitouran tehneenä olen eri mieltä. Olen lukuisia kertoja töissä suojannut itseäni ja ajatellut, että se suojaa minua, mutta se suojaa myös sitä asiakasta. Eli mitä tuumaatte nyt sitten tästä? Ja pidän pöyristyttävänä myös sitä, että edelleenkin näitä kasvomaskeja, suojausvälineitä ei ole esimerkiksi kotisairaanhoidossa eikä myöskään palvelutaloissa. Olen saanut viimeksi viikolla viestin, että on yksi suoja, jota käytetään koko päivä. Onko se se ajatus, mitä, ministeri, olette viestittänyt eteenpäin? Kun olette kertonut, että nyt maskeja ja suojausvälineitä on tulossa lisää, niin onko varma, että ne myös leviävät kaikkialle ja ihmiset saavat niitä käyttöönsä?

Arvoisa herra puhemies! Väsymys johtaa virheisiin. Olen hyvin huolissani terveydenhuollon henkilöstön jaksamisesta: lääkärit, siivoojat, hoitajat, sairaanhoitajat, lähihoitajat, perushoitajat siellä. Kysyisin teiltä: Onko tullut sieltä terveydenhuollon kentältä viestiä siitä, millä tavalla työvuorot ovat toteutuneet? Onko tehty hyvinkin pitkiä, ympäripyöreitä työvuoroja, ja millä tavalla nämä työajan säännöt ovat siellä toteutuneet? Hoitajat ja lääkärit, se terveydenhuollon sektori, on se, johon me kaikki katsomme. Me pyydämme heiltä apua, me luotamme heihin. He ovat oikeastaan se meidän viivamme, jota me seuraamme, johon me katsomme. Siellä on paljon ihmisiä, jotka tarvitsevat apua, on tehohoidossa olevia, hengityskoneessa olevia ihmisiä, ja me luotamme, että ne meidän rakkaat läheisemme ovat hyvissä ja turvallisissa käsissä, mutta miten hoitajat jaksavat tehdä sitä työtään? Nyt toivotaan, että yhä useampi kouluttautunut henkilö, jos on vaikka tällä hetkellä lomautettuna tai on työttömänä, poikkeuslailla ilmoittautuisi ja lähtisi tähän yhteiseen haasteeseen, ottaisi tämän yhteisen haasteen vastaan ja lähtisi sitä terveydenhuollon työtä tekemään. Nyt on kuitenkin kuulunut tästä ikärajasta, 67 vuotta, että se on liian korkea ajatellen sitä, että nämä ikääntyneet, myös hoitajat, ovat erityisesti siinä riskiryhmässä saada tämä virus. Miten vastaatte tähän: onko tämä realistista odottaa, että myös ikääntyneet, eläköityneet hoitajat mahdollisesti tulisivat sinne työkentälle?

Arvoisa herra puhemies! Erittäin huolissani olen myös näistä vanhuksista ja vammaisista henkilöistä, jotka täällä on myös nostettu esille, ja heidän tilanteestaan nyt vanhustenhoivassa. Omaisilta tulee lohdutonta viestiä siitä, että kun he eivät pääse katsomaan sitä läheistään, niin mitä siellä vanhustenhoivassa tapahtuu. Kysyisinkin teiltä, ministeri: Millä tavalla nyt seuraatte sitä vanhustenhoivaa, kun ovet ovat kiinni ja omaiset eivät pääse sinne katsomaan, eivät pääse auttamaan aamutoimissa, iltatoimissa, mitä he ovat tehneet vuosikausia hyvin usein, auttaneet ruokailussa, ja heillä on suuri huoli siitä, miten se omainen siellä pärjää? Millä tavalla se viesti kulkee sieltä yksiköstä sitten omaiselle, ja onko edelleen tämä vanhustenhoidon valvonta kuitenkin olemassa, että siitä ei sitten tingitä?

Toivotan voimaa ja kärsivällisyyttä niin teille, hyvä hallitus, kuin meille kaikille suomalaisille ja suurta tahtotilaa sen eteen, että jokainen askel ja liike, minkä me otamme, olisi

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

vastaisku koronaa vastaan, että huolehdimme siitä Florence Nightingalen ajatuksesta käsienspesusta. Hän teki terveydenhoidollisen ristiretken 1900-luvulla. Hänen teemojaan olivat puhtaus, tuulettaminen ja desinfiointi, ja näkisin juuri nämä toimet erittäin tärkeinä myös tässä. Hän oli — kuten, ministeri Haatainen, varmasti myös tiedätte Florence Nightingalen opit — sota-aikaan kehittämässä valtavasti hyvää hoitoa ja on siinä uranuurtaja.

14.53 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministereille tekemästänne työstä ja niistä päätöksistä, joita tänne meille on tuotu käsiteltäviksi. Paljon on tehty, paljon on vielä tehtävää. On tehty hyviä asioita ja on tehty myös virheitä. Virheidenkin tunnustaminen on ihan hyväksyttävää. Itse asiassa se lisää meidän kaikkien uskottavuutta, koska nämä tilanteet eivät todellakaan ole helppoja, ja kun uskallamme myöntää, että virheitä on tehty, niin se poistaa terän turhalta kritiikiltäkin.

Edustan itse oppositiota. En mielelläni lähde arvostelemaan turhasta enkä oikeastaan arvostelemaan ollenkaan vaan mieluummin tukemaan ja kannustamaan ja antamaan sitten meidänkin puoleltamme vinkkejä ja näkemyksiä, miten jotain asiaa voisi ehkä hoitaa paremmin. Esimerkiksi tämä lentokenttäasia: on hyvä, että se on nyt yhdessä tunnustettu, että siellä on ollut virheitä, hitautta, ja nyt siitä otetaan kaikki se oppi irti ja katsotaan, että samoja virheitä ei muualla sitten tapahtuisi. Se on oikea tapa edetä.

Yksi asia, missä voi piillä ongelmia meidän kaikkien kannalta, liittyy ruoantuotantoon, yrittäjyyteen ja nimenomaan maaseutuyrittäjyyteen. Maaseudulla tarvitaan noin 16 000 kausityöntekijää. Tuhansia ulkomaisia työntekijöitä on tullut Suomeen keväisin ja kesäksi töihin. Nyt tämä työntekijöiden tulo on häiriintynyt, ja toivoisin — ja nimenomaan maaseutuyrittäjät toivovat — että ratkaisuja tämän asian suhteen syntyisi nopeasti. Päätöksiä pitäisi tehdä ihan näinä päivinä, tämän kuukauden aikana — no, itse asiassa näinä päivinä, voi sanoa, koska investointipäätökset, työpäätökset tehdään nyt ja töihin tartutaan sitten huhti—toukokuussa ja satoa kerätään myöhemmin kesällä. On pyrittävä, kun meillä on nyt työvoimaa Suomessa saatavilla — on lomautettuja, on opiskelijoita, joilta ovat kesätyöpaikat peruuntuneet — näiden ihmisten joustavaan saamiseen myös näihin kausityötehtäviin. Meillä ei ole kerta kaikkiaan varaa siihen, että satokausi menee pilalle sen takia, että työvoimaa ei ole saatavilla juuri niihin tehtäviin, vaikka meillä on alityöllistettyjä ja lomautettuja ja työttömiä itse asiassa aivan liikaa ja todennäköisesti on lisää tulossa. Eli tämän asian pikaista käsittelyä toivon, ja jos käsien nostosta siellä jotain voisi veikata, niin ilmeisesti siellä on jotain asian suhteen jo suunniteltukin, niin että toivon, että tämä asia menee eteenpäin. — Kiitos.

14.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kannatan lämpimästi tässä esityksessä mainittujen pykälien jatkamista 13.5. saakka. On syytä kuitenkin uskoa vakaasti siihen, että tämä tilanne ei vielä 13.5. ole tietenkään ohi, koska ennusteet siitä, milloin tämä koronaviruksen Suomen-epidemia olisi saavuttanut lakipisteensä, elikkä silloin olisi tartuntojen määrä maksimissaan... Toivomme, että se tulisi vastaan mahdollisimman pian, mutta on syytä varautua siihen, että se jäänee jonnekin tuonne keskelle kesää. Tämä on itse lukemieni erilaisten asiantuntijoiden lausuntojen tulkinta, että näin asia saattaisi olla.

Tärkeintä on kuitenkin, että valtioneuvosto on tähänkin asti toiminut jämäkästi ja nyt tulee uusi koordinaatioryhmä. Kannustan sitä erittäin tiiviiseen työhön ja ennen kaikkea siihen, että tämä sama eteenpäin katsova ote on koko ajan, koska vain sillä keinoin voimme reagoida tähän tilanteeseen. Ketäänhän tässä ei kannata moittia. Tällaista tilannetta ei var-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

maan kukaan ole pystynyt harjoittelemaan. Tämä on sodan jälkeen ensimmäinen tilanne, jossa olemme joutuneet valmiuslakeja soveltamaan.

Edustaja Pauli Kiuru omassa puheenvuorossaan sanoi hyvin tästä ulkomailta tulevasta työvoimasta, joka esimerkiksi marjatiloiilla tekee töitä ja monessa muussa paikassa — maatiloilla tarvitaan työvoimaa — ja onhan tämä nyt aika kummallinen tilanne. Meillä on käytännössä satojatuhansia työttömiä, ja me emme löydä 16 000:ta ihmistä, jotka haluaisivat näitä töitä tehdä. Kyllä jossakin on pikkuisen tässä maassa vikaa, jos me emme tällaista asiaa pysty hoitamaan ja näihin töihin suomalaisia ihmisiä kannustamaan. Ihan varmaa on se, että tulevina vuosikymmeninä näitä kriisitilanteita on eri muodoissa eri lailla tulossa lisää, ei tämä varmasti ole viimeinen, ja jos emme 16 000:ta ihmistä pysty töihin laittamaan, auki oleviin työpaikkoihin, olkootkin ne kausitöitä... Kun itsekin opiskeluaikana tein käytännöllisesti katsoen vain niitä kausitöitä ja rahoitin niillä suurimmaksi osaksi opiskeluni, niin kannustan meidän nuoria tähän samaan menettelyyn. Totta kai siinä tulee joskus epämiellyttäviäkin tilanteita eteen, mutta ne kuitenkin kasvattavat elämää varten.

Ja toinen asia, joka on mielestäni tärkeä, on se, että katsomme tämän kriisin jälkeen olevaa aikaa, edessä olevaa aikaa. Meidän on pidettävä huoli siitä, että tässä maassa huoltovarmuus toimii. Me emme voi maataloutta ajaa koko ajan alas, asettaa maanviljelijöitä epätoivoiseen asemaan. Siellä on todellinen kriisi menossa jo tällä hetkellä aikaisempien vaikeuksien takia, ja nyt tässä tämä kriisi, mitä nyt elämme, tuo siihen vielä vaikeusastekerointa paljon enemmän lisää. Arvoisat edustajakollegat, minä vetoan teihin, että tässä asiassa nimenomaan ruokaturva pystytään turvaamaan. Paras henkivakuutus tälle kansakunnalle on oma ruoantuotanto kaikissa olosuhteissa perustuen hajautettuun ruoantuotantoon, joka hoidetaan suomalaisilla perheviljelmillä. Tämä on meidän henkivakuutuksemme, josta ei kannata luopua. Ja se koskee myös muita toimialoja tässä maassa: ruvetaan kotiuttamaan tuotantoa Suomeen, tehdään suomalaisille töitä ja hyvinvointia. Väitän, että se on paras vakuutus kaikilla tavoilla tässäkin kriisissä ja niissä kriiseissä, mitkä lähivuosikymmeninä Suomi joutuu kohtaamaan.

14.59 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Laihoa. Te esitte tällaista puhelinpalvelua lapsille. En ole varma, onko sellainen jo olemassa, ja tiedän, että avustuksia järjestöille tälläkin hetkellä ollaan lisäämässä sen vuoksi, että myös tämänkaltaista apua tarjottaisiin. Mutta mielestäni tämä teidän ideanne puhelinpalvelusta lapsille, johon matalalla kynnyksellä pystyisi soittamaan ja siellä toisessa päässä olisi henkilö, joka erityisesti osaa keskustella lasten ja nuorten kanssa, oli hyvä idea, ja me laitamme sen ehdottomasti selvitykseen. On hyvin mahdollista, että tätä tehdään jo.

Sitten täällä tuli kysymyksiä johtamisesta ja tästä operaatiokeskuksesta, siitä, että kriisin hoitoa vahvistetaan, johtamista vahvistetaan. Me olemme jo viime viikon alkupuolella lähteneet perkaamaan ja purkamaan tätä meidän johtamisen kokonaisuutta, koska me tiedämme ja olemme havainneet, että meillä on tullut ongelmia koronakriisin aikana, erityisesti esimerkkinä tuo Helsinki—Vantaan lentokenttä. Eli tätä työtä on lähdetty viime viikon alkupuolella tekemään, ja tämän viikon maanantaina hallitus on yhdessä myös tämän kokonaisuuden käynyt läpi. Meillä on olemassa COVID-19-koordinaatioryhmä, meillä on olemassa valmiuspäälliköiden kokous ja valmiussitteereiden kokous, mutta nyt näiden tueksi vielä tulee tämä erillinen operaatiokeskus. Sen lisäksi valtioneuvoston kansliassa, jossa tämä operaatiokeskuskin on, on myös viestinnän koordinaatiota ja valtioneuvoston tilannekeskus, joka tuottaa ja on tuottanut jo pitkään päivittäin tietoa niin ministeriöihin kuin

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

muualle. Eli meillä tätä toimintaa on vahvistettu juuri sen vuoksi, että tämänkaltaisilta ongelmilta, mitä me olemme nähneet, pystyttäisiin sitten vastaisuudessa välttymään. Toki en voi luvata sitä, että kaikki tästäkään eteenpäin sujuu aivan täydellisesti, mutta parhaamme teemme, että saamme tämän kokonaisuuden hallintaan.

Itse tunnistan kyllä yhdeksi isoksi haasteeksi ja ongelmaksi myös sen, että kun kyse ei ole vain valtionhallinnosta vaan myös kuntien hallinnosta ja sairaanhoitopiireistä eli kuntien yhtymistä, niin meillä on haasteita siinä, että tieto kulkee ja ohjeita noudatetaan aivan kaikissa sairaanhoitopiireissä ja kaikissa kunnissa erityisesti liittyen suojaukseen ja siihen, miten riskiryhmiä voidaan suojella. Eli kyllä meillä täällä on isoja haasteita, mutta parhaamme teemme, että niitä voidaan jo ennalta ratkaista.

Sitten edustaja Räsänen kysyi alkoholista. Itse tunnistan kyllä tämänkin ongelman, ja valtioneuvosto on muutamaa otteeseen tästäkin asiasta keskustellut. Alkoholista on Suomessa ongelma normaalioloissa, mutta on se sitä poikkeusoloissakin, ja näissä poikkeuksellisissa tilanteissa varmasti tulemme näkemään sellaisia lieveilmiöitä, että alkoholia entistä enemmän joissakin perheissä ja joissakin kotitalouksissa käytetään, ja tämä on asia, joka on syytä ottaa vakavasti.

Testauksesta. Valtioneuvosto on jo 12.3. lähtien omissa linjauksissaan korostanut sitä, että testausta pitää lisätä. Me olemme joka kohdassa painottaneet, että testausta pitää lisätä, ja sitä on myös systemaattisesti lisätty. Ja nyt uusimmat tiedot: tiedän, että sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt paljon töitä sen eteen, että he saavat kartoitettua niin yksityistä testauskapasiteettia kuin julkisen terveydenhuollon testauskapasiteettia, että sitä vahvistetaan, ja nyt ymmärryksenä on se, että olisi mahdollista jopa kolminkertaistaa tämä testauskapasiteetti nopeallakin aikavälillä. Tämä on ehdottomasti valtioneuvoston tahto, ja toivon mukaan saamme laajennettua testausta mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman nopeasti.

Kerron vielä sen, että me olemme tänään järjestämässä kello 16.00 eduskuntaryhmien johdolla ja puolueiden puheenjohtajille tilaisuuden, jossa käymme läpi epidemian tilannekuvaa, niin materiaalista varautumista ja valmiutta kuin myös esimerkiksi tätä testausta. Meillä on siellä asiantuntijoita nyt vastaamassa puolueiden ja eduskuntaryhmien huoliin siitä, onko eri näkökulmat huomioitu. Itse kyllä tunnistan, että meillä on paljonkin haasteita eri kohdissa, ja niitä pyritään ratkaisemaan tietenkin koko ajan. Sen voi sanoa, että on aivan varma, että jokaisessa kohdassa emme täydellisesti tule onnistumaan, mutta teemme parhaamme, että näitä tilanteita ratkaistaan.

Koen arvokkaana myös sen, että kansanedustajat tässä salissa tuovat esiin näitä kansalaisten huolia ja viestejä kentältä ja myös ideoita, millä tavalla voisimme sitten parantaa tässä tilanteessa toimimista, mistä esimerkkinä oli tämä edustaja Laihon puhelinpalvelu lapsille. — Kiitoksia.

15.05 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää kaikkia edustajia hyvistä puheenvuoroista ja tästä hyvästä keskustelusta, mitä täällä salissa on tänään käyty.

Aika moni edustaja otti esiin tämän vammaisia ihmisiä koskevan ohjeistuksen, josta ilmeisesti on liikkunut nyt väärinkäsityksiä. Vammaisia ihmisiä koskevat ihan samat ohjeet kuin ketä tahansa meistä. Jokaiselle meistä kuuluvat ihmisoikeudet. Vammaisuus itsessään ei ole riskitekijä koronavirukselle, mutta toki myöskin vammaisten ihmisten omat perussairaudet, pitkäaikaissairaudet tekevät heistäkin riskiryhmään kuuluvia, ja nämä henki-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

löt siis tulee huomioida samalla tavalla riskiryhmään kuuluvina kuin kuka tahansa meistä, jolla on joitakin perussairauksia. Sama koskee myöskin vammaisten henkilöiden tehohoitoa: jokainen meistä tulee hoitaa niin hyvin kuin se on mahdollista.

Puhemies! Tässä tuli monia kysymyksiä liittyen sosiaali- ja terveysministeriöön. Vastataan näihin kysymyksiin nyt siltä osin kuin ne kuuluvat omalle tontilleni.

Edustaja Laiho nosti esiin puhelinalvelun lapsille, johon pääministerikin tässä äsken viittasi, ja minustakin se oli erinomainen idea, juuri se, että näihin kysymyksiin, lasten huoliin olisi vastaamassa henkilö, joka erityisesti osaa lapsille vastata. Me olemme nyt avaamassa STEAn kanssa yhdessä ylimääräisen, tähän koronavirustilanteeseen liittyvän avustusten haun. Haku aika on lyhyt — alkaa 6.4., päättyy 22.4. — ja tämä kohdennetaan kahteen kokonaan uuteen kokonaisuuteen. Toinen näistä on psykososiaalisen tuen ja kansalaisneuvonnan digitaalisten palvelujen laajentaminen, ja tähän mielestäni sopii erinomaisesti tuo edustaja Laihon esiin nostama ajatus lapsille kohdistetusta puhelinalvelusta. Toisena kokonaisuutena on haastavassa elämäntilanteessa ja syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden ja perheiden arjen auttaminen ja psykososiaalinen tuki, ja pidän hyvänä, että näitäkin saamme lisättyä.

Suojavarusteista ja suojamaskeista on ollut myöskin kysymyksiä ja puhetta nyt tässä salissa, ja täytyy todeta heti alkuun, että suojamaskien käytön hyödyistä arkielämässä on nyt vähän kahtalaista koulukuntaa. Minä en voi ohjeistaa ketään henkilökohtaisessa elämässään suojamaskien käyttämisessä tai käyttämättä jättämisessä, ja minun mielestäni jokainen tekee itse sen päätöksen, käyttääkö tällaista suojamaskia omassa arkielämässään vai ei. Meidän tehtävämme on nyt kuitenkin ensisijaisesti turvata sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön terveys ja toimintakyky ja testaajien kyky tehdä näitä testejä ja suojata heidän terveyttään.

Mitä tulee sitten näihin kotihoidon tilanteisiin, on ihan totta, että ohjeet ovat olleet kahtalaisia, ja sen takia sosiaali- ja terveysministeriössä ministeri Kiurun johdolla on näitä ohjeistuksiaikin selkeytetty. Mitä tulee maskeihin kotihoidossa, kotihoidon normaaleihin työkäytäntöihin eivät nämä suuosijat varsinaisesti kuulu, ja siksi varmasti myöskin kuntien varautuminen tällaiseen tilanteeseen on osaltaan ollut puutteellista tai heikkoa. Mutta me voimme sosiaali- ja terveysministeriössä tukea — ja tuemme — kuntia näiden hankinnassa, jos vain mitenkään voimme avuksi olla. Kuten todettu, valmiusvarastot näiden suojavarusteiden osalta on avattu, suojavarusteita on toimitettu kaikille viidelle erityisvastuualueelle ja sieltä sitten sairaaloihin käytettäväksi. Haluan todeta vielä, että nämä meidän varmuusvarastomme eivät ole tyhjiä. Sieltä on näitä nyt luovutettu käyttöön, mutta emme ole tyhjentäneet varastoja, edelleen varastoissa suojavarusteita on, ja me täydennämme kaiken aikaa näitä varastoja. Meillä on useampi eri hankintareitti olemassa, ja täydennämme varastoja paitsi kansainvälisiltä markkinoilta myöskin onneksi kotimaisten valmistajien toimesta.

15.09 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Monet edustajat ovat omissa puheenvuoroissaan nostaneet esille huolen lasten ja nuorten pärjäämisestä tässä poikkeuksellisessa tilanteessa, ja se huoli on tietenkin meillä yhteinen.

Opettajat ovat jo tehneet ja tekevät edelleen aivan loistavaa työtä siinä, että ollaan nyt siirretty opetus toteutettavaksi erinäisin poikkeuksellisin opetusjärjestelyin, myöskin etäopetuksen kautta, ja erityisesti nyt, kun tämä poikkeustilanne jatkuu vielä ainakin sinne toukokuun puoliväliin asti, on äärimmäisen tärkeää, että kaikissa kunnissa keskitytään

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

myöskin siihen, että oppimisen tuki saadaan kuntoon ja saadaan toimimaan tämän ajanjakson aikana. Yhtä lailla keskeistä on myöskin se, että kaikkiin oppilaisiin iästä riippumatta otetaan henkilökohtaisesti yhteyttä.

Tässä muun muassa edustaja Laiho kantoi huolta niistä nuorista, joihin ei mediatietojen mukaan ole saatu yhteyttä lainkaan, ja itse olen verrannut sellaista tilannetta siihen, että oppilas ei tule paikan päälle kouluun. Eihän sellaisessakaan tilanteessa voida toimia niin, että kukaan koulussa ei reagoisi lainkaan, jos oppilas ei ilmesty tunneille eikä ilmesty koululle, vaan sellaisessa tilanteessa pitää luonnollisesti ottaa yhteyttä ensin oppilaaseen itseensä, jos ei saada yhteyttä, niin oppilaan huoltajiin, ja jos tämäkään ei ole mahdollista, niin silloin pitää hyödyntää niitä tukipalveluita, mitä meillä tälläkin hetkellä on käytössä ja mitä on ollut aikaisemminkin, eli esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuollon ammattilaisia tai kunnan oman sosiaalipuolen ammattilaisia. Eli huoltajilla on näinäkin aikoina velvollisuus huolehtia siitä, että kaikki lapset ja nuoret sen oman oppivelvollisuutensa suorittavat.

Meillä on myöskin monista kunnista erinomaisen hienoja esimerkkejä siitä, millä tavalla oppimisen tukea on ollut mahdollista järjestää etänä. Koulunkäynninohjaajien osaamista on hyödynnetty, erityisopettajien osaamista on hyödynnetty, koulupsykologien ja -kuraattoreiden osaamista on hyödynnetty. On järjestetty niin henkilökohtaisia tapaamisia — tietenkin näitä yleisiä hygieniä- ja turvallisuusohjeita noudattaen — kuin myöskin sitten tukea, mitä annetaan etänä esimerkiksi videoneuvotteluyhteyden tai puhelimen kautta.

Monet edustajat ovat myöskin kysyneet kouluruoan järjestämisestä. Toistan saman viestin, minkä olen toistanut tässä salissa useampaan otteeseen, eli kunnilla on mahdollisuus, oikeus järjestää kouluruokailua myöskin etäopetuksessa oleville oppilaille, mutta kunnat päättävät itse, millä tavalla tämän kouluruokailun haluavat järjestää. En pidä järkevänä, että me lähtisimme valtion tasolla määrittelemään sen, onko se eväspussi tai joku muu tapa, vaan luotan kyllä siihen, että kuntapäättäjät itse osaavat siitä huolehtia.

Ja lopuksi, hyvä puhemies: Myöskin opettajien jaksamisesta on kannettu huolta. Kuten totesin, niin opettajat ovat tehneet aivan äärimmäisen suuren työn siinä, että ollaan pystytty nyt huolehtimaan siitä, että opetus jatkuu. Käytännössä he loivat oman työnkuvansa uudeksi vain yhden päivän aikana, onnistuivat siirtymään uusiin opetusmenetelmiin, ja toivon ainakin itse, että nyt kun tämä tilanne hiukan ehkä normalisoituu, tulee rutiinia myöskin tähän etäopetukseen, niin se hieman näkyisi siinä, että opettajien työtaakka ja työkuorma ei olisi niin suuri kuin mitä se oli alkuvaiheessa, jolloin vielä siirryttiin tähän uuteen järjestelmään ja uusiin opetusjärjestelyihin.

15.13 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Täällä kysymyksissä nousi esille työvoiman saatavuus erityisesti maataloudessa, jossa kausityönteko on ollut muualta tulleiden, Suomen ulkopuolelta tulleiden, maahanmuuttajataustaisten työntekijöitten varassa hyvin vahvasti. Tämä näkyy tietenkin maataloudessa, mutta meillä on muitakin kriittisiä aloja, joissa osaamiskatveja on omasta takaa, joten näitäkin asioita joudutaan ratkomaan. Olemme asettaneet tähän erillisen työryhmän, joka Rajavartiolaitoksen ja eri tahojen kanssa käy tätä kokonaisuutta läpi. Tähän maatalouden kausityöntekijäkysymykseen haetaan nyt ratkaisua muun muassa sillä, että ne maahanmuuttajataustaiset työntekijät, jotka ovat jo tänne tulleet ja ovat täällä töissä — huomenna tulee hallituksen esitys siitä — saisivat joustavasti siirtyä toiselle työnantajalle ja näin ollen sama ihminen voisi eri työpaikoissa tehdä töitä, kun satokausina eri aikoina tarvitaan maanviljelyksessä eri tehtäviin, ja nämä henkilöt voisivat sitten joustavasti siirtyä niihin, tietenkin sitten niin, että

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

omasta takaa pitää yrittää myös löytää työntekijöitä, jotta tästä huoltovarmuusnäkökulmasta saadaan ruokahuolto varmistettua. Itse kahtena kesänä opiskelijana mansikoita poimineena tiedän, että se on ihan hyvää mutta myös rankkaa työtä, mutta voisi olla ihan hyvä nostattaa sellaista kansallista ajatusta, että voimme kesällä tehdä myös eri paikoissa erilaisia töitä ja varmistaa myös sen, että meillä ruokahuolto toimii.

15.15 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Haluan tähän alkuun mainita asiasta, jonka nostin täällä salissa esiin jo pari viikkoa sitten. Kriittiset mielipiteet ja eri mieltä oleminen ovat osa keskustelemaa ja kehittävää demokratiaa. Edes poikkeusajat eivät saa tukahduttaa keskustelun tarvetta. Meillä on maailmalta jo esimerkkejä eräiden suurvaltojen harjoittamasta disinformaatiosta, joka voi koronakriisin keskellä maksaa ihmishenkiä. Mitä paremmin me tässä salissa ja julkisuudessa voimme asioita, käytöstä muistaen, nostaa esille ja käydä keskustelua, sitä paremmin suojaamme suomalaisia väärältä tiedolta. Nyt onkin hyvä hetki kiittää paikalla olevia ministereitä hyvästä asenteesta tämän päivän keskustelua kohtaan.

Se, miksi halusin nostaa tämän asian esiin, on se, että me kokoomuksessa tuemme hallituksen pyrkimyksiä koronakriisin helpottamisessa, mutta myös uskallamme tuoda esiin niitä keinoja, joilla tilannetta voitaisiin hallituksen vielä empiessä parantaa. Älkää siis pelätkö, me olemme täällä auttamassa.

Minä tuen valtioneuvoston asetusta kyseessä olevien valmiuslain pykälien tuomien toimintavaltuuksien käytön jatkamisesta mutta samalla kuulutan voimakkaasti exit-strategian nostamista yhä vahvemmin keskusteluun. Tällä tarkoitan sitä hetkeä, jolloin voimme pikkuhiljaa todeta nujertaneemme koronaviruksen ja arjen pitäisi jälleen käynnistyä. Tämä muutosvaihe ei tule olemaan helppo, ja sen alkuun voi olla yllättävänkin pitkä aika.

Kun katse on hieman omaa nenää pidemmällä, voi huomata niitä asioita, jotka tulevat vaikeuttamaan tätä arkeen paluuta. Tässä raskaassa tilanteessa on syytä ymmärtää, miten moni opettaja on todella kovilla ja nuoret aivan uudenlaisen opiskelun edessä. Olen edustaja Essayahin kanssa samaa mieltä, että olisi vain ja ainoastaan kohtuullista perua koulupakon eteenpäin vieminen ja antaa opettajille tuki ja rauha toimia näissä haastavissa tilanteissa ilman ylimääräistä muutoshuolta. Tähän on vedonnut myös koko opetusala.

Haluan vielä nostaa esiin yhden merkittävimmistä tulevaisuuden uhkistamme eli ihmisten, etenkin lasten ja nuorten, liikkumattomuuden. Meidän yhteiskuntamme ei tule kestämään niitä yhä kasvavia kuluja, mitä liikkumattomuus meille tuo. Nyt jo liikuntaseurat ovat täydellisessä pulassa, eikä normaalioloihin palatessa heillä ole tarjota luotettavaa ja osaavaa henkilökuntaa lasten ja nuorten liikuntaharrastuksiin. Seurojen akuuttiin hätään toivon hallitukselta välittömiä toimia, nyt etenkin, kun etäopetus jatkuu. Meidän täytyy ymmärtää, miten paljon se vaikuttaa lasten ja nuorten tapoihin ja tottumuksiin, kun kaverien kanssa vietetyt liikuntahetket ja välituntien tuomat liikuntahetket ovat oppilailta kadonneet. Vastuu liikkumisesta on liian usein vielä tällä hetkellä itsensä lapsen tai nuoren hartioilla.

Vaikka olemme täällä salissa välillä eri mieltä, niin tiedän, että meistä jokainen haluaa lapsillemme yhä paremman Suomen. Toivonkin meille kaikille voimia ja viisautta yhteiselle tiellemme. — Kiitos.

15.19 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Me elämme kaksoiskriisin aikaa: meillä on terveydenhuollon kriisi, meillä on talouden kriisi. Rajallisen ajan puitteissa keskityn tähän

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

terveydenhuoltokriisiin, jonka seurausta tämä talouskriisi on, mutta itse asiassa kannan molemmista yhtä suurta huolta. Loppuarvioissa aikanaan tulemme näkemään kenties talouskriisin vaikutukset vielä järjestyttävämpinä kuin tämän terveydenhuoltokriisin.

Sen sijaan, että jakaisin täällä nyt huoliani, haluan rohkaista ja kannustaa hallitusta. Nostan esille tästä laajasta kokonaisuudesta neljä asiaa:

Ensimmäinen on tietenkin se, joka nyt on käsittelyssä, eli näiden valmiuslain käyttöönottopykälien jatkaminen ja tietyt soveltamispykälät tähän liittyen. Se on ehdottoman oikein ja välttämätöntä, niin kuin kaikki tiedämme.

Toinen asia on se, että hallitus julkisti tänään aivan erinomaisia linjauksia. Ne olivat toki odotettujakin, mutta haluan kiittää niistä, eli suojavarusteiden lisähankinnat, testauksen lisääminen ja sitten tämä viranomaisjohtamiskysymys, sen tehostaminen, sen keskittäminen. Tästä haluaisin ihan omana mielipiteenä mainita seuraavaa: Minusta hallitus on joutunut hetimitäin kohtuuttoman arvostelun ja ryöpytyksen kohteeksi asioissa, jotka oikeasti olisivat hoituneet kenties paremmin hyvällä viranomaisjohtamisella. Minun oman tulkintani mukaan esimerkiksi tämä kysymys lentokentän tilanteesta on sellainen, että minä luen tartuntatautilain 14 ja 15 §:ää sillä tavalla, että Etelä-Suomen avilla olisi ollut aivan täysi valtuus määrätä siellä terveystarkastukset toimeenpantaviksi ilman että siitä täytyy sitten hallitustasolla mitään erikseen päättää. Eli samalla haluan tässä rohkaista myös viranomaisia niin sairaanhoitopiireissä, aluehallintovirastoissa kuin kuntien sosiaali- ja terveydenhuollossa ottamaan itse rohkeammin vastuuta heille annettujen isojen valtuuksien puitteissa. Hallituksella on kädet täynnä tätä jatkuvasti päivitettävää lainsäädäntöä ja asetuksia, joita me täällä sitten tietysti käsittelemme.

Kolmantena asiana tähän liittyen juuri tämä testaamiskysymys: Siitähän on nyt julkisuudessa kovin paljon puhuttu, ja en käy sitä enempää periaatetasolla läpi. Kysymyshän on siitä, että mitä enemmän me testaamme, sitä enemmän me löydämme tartunnan kantajia, ja eristämällä heitä tehokkaasti me saamme sitten asteittain tätä tartuntaa sammutettua. Tämä on ollut koko aika kaikille itsestään selvää, mutta jo se, että me olemme nyt saaneet 23 000 testauksia tehtyä mutta meidän terveydenhuollon henkilöstön lukumäärä pelkästään kunta-puolella on 132 000 ja sen lisäksi yksityisellä puolella vielä parikymmentätuhatta lisää siihen, kertoo siitä, että emmehän me ole saaneet vielä testattua kuin vain tietyn osan terveydenhuollon henkilöstöstä, jolloin ei olisi ollut oikein ja viisasta ikään kuin avata ovia yleiseen testaukseen, jossa jokainen ihminen, joka haluaa, ryntää testiin, koska silloin me olisimme tukkeuttaneet testauspaikat ja emme olisi saaneet kohdennettua testejä oikealla ja parhaalla tavalla. Se on aivan oikea linja, että niitä tulee kaksinkertaistaa, kolminkertaistaa ja vaikka nelinkertaistaa, mutta ilman että siihen liittyy tämä jäljitys ja eristys, siinä ei kovin suurta hyötyä ja merkitystä ole.

Nyt tullaan tähän 87 §:ään: Sen käyttöönottohan annettiin ensimmäisenä ja kiireellisenä jo silloin kaksi viikkoa sitten, ja tänään meillä on sen soveltamisasetus täällä. Sehän on pykälä, joka mahdollistaa, että koko terveystalvetojärjestelmä, joka Suomessa on hyvin hajanainen — 20 sairaanhoitopiiriä, vajaan 300 kunnan 150 terveyskeskusta, laaja yksityissektori, laaja työterveyshuolto — voidaan tämän 87 §:n perusteella ottaa valtion ohjaukseen, ja sieltä me saamme nyt sen lisäresurssin, jota me tarvitsemme siihen, että lisätyllä testauskapasiteetilla me pystymme järjestämään tämän jäljityksen. Yhden kymmenen päivän tehohoitojakson hinnalla — joka maksaa 30 000 euroa — me käytännössä pystymme järjestämään 200 ihmisen, 300:kin ihmisen testauksen ja löydämme sieltä sitten 5—10 tartunnan lähdeä, jotka pystymme eristämään, mutta tämä ei ole mahdollista hajautetussa

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

järjestelmässä ilman keskitettyä johtamista, ja 87 § antaa tälle keskitetylle johtamiselle valtuudet ja mahdollisuudet. Mutta tässä jälleen kerran kysyn palvelujärjestelmän perään. Laitoin tänään itse oman asuinalueeni eli Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin johdolle tästä eräänlaista kehotusta, että alueella, jossa tällä hetkellä on sairaalahoidossa vain kahdeksan potilasta eikä yhtään kuolemantapausta vielä, pitää ottaa nyt koko se terveydenhuoltojärjestelmä keskitetysti johdettavaksi.

Viimeisenä sairaaloista, mihin jo tässä osittain liu'uin: Sairaaloiden kuormitushan tulee kolme neljä viikkoa jäljessä tästä tilanteesta. 12.3. meillä oli 225 tartunnan saanutta, nyt 1 350 — kuusinkertainen määrä. Siitä me voimme päätellä, että kun meillä nyt on sairaaloissa 150 henkeä, joista teholla 50, niin meillä on kuusinkertainen määrä kolmen viikon päästä. Se on vielä edessä, ja se tulee jatkumaan kenties kuukauden siitä, joten totta kai sairaaloissa tarvitaan kaikki voimavarat, mutta jokaisella ehkäisytöimenpiteellä, jonka me testauksen ja eristämisen avulla saamme, me pystymme vähentämään sairaaloiden kuormitusta.

Kiitän hallitusta päättäväisestä toiminnasta tässä kriisissä.

15.24 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää valmiuslain toimivaltuuksille jatkoa. Jos tämä jatko hyväksytään perustuslakivaliokunnassa ja aikanaan täällä salissa, koko suomalainen yhteiskuntahan on käytännössä kesään asti kiinni ja kouluihin tuskin tänä keväänä enää palataan. Nämä ovat välttämättömiä toimia elämän suojelemiseksi tässä tilanteessa — näin ilmeisesti on, kun olemme tilanteessa, jossa virus on jo päässyt leviämään Suomessa ja varsinkin täällä Uudellamaalla.

Haluan kiinnittää tässäkin yhteydessä huomiota perustuslakivaliokunnan valmiuslain liikkumisrajoituspykälän aktivoinnin yhteydessä tekemiin huomautuksiin. Valiokunta totei: ”Perustuslakivaliokunta korostaa rajoitusten välttämättömyydestä johtuen rajoitusten perusteena olevan ja niiden arvioimiseksi tarpeellisen tietopohjan merkitystä. Ottaen huomioon, että sääntely merkitsee erittäin tuntuvaa puuttumista liikkumisvapauteen, sääntelyn välttämättömyydestä ja muiden käytettävissä olevien keinojen riittämättömyydestä olisi tullut tehdä laajemmin selkoa.”

Olen useiden edustajien tavoin puhunut täällä useasti laajan testaamisen välttämättömyydestä. Kansainvälisten esimerkkien perusteella vain aggressiivisella testaamisella voi päästä tilanteeseen, jossa tartunnat saadaan jäljitettyä ja eristystoimet voidaan kohdentaa massojen sijaan yksittäisiin henkilöihin. Näin myös taloutta ja liikkumista voidaan aikanaan vapauttaa. Laajojen perusoikeuksien rajoitusten ollessa käsillä on kysyttävä, kumpi on perusoikeusmyönteisempi koronastrategia: se, että kaikkien, myös terveiden ja taudin jo sairastaneiden, perusoikeuksia rajoitetaan aika summittaisestikin, vai se, että vain sairastavien ja altistuneiden perusoikeuksia rajoitetaan kohdennetusti? Itse valitsisin jälkimmäisen strategian.

Tämä epidemia voinee päättyä vain kahteen lopputulokseen. Asiantuntijoiden mukaan epidemian voi joko tukahduttaa tiukoilla ja mahdollisimman kohdennetuilla rajoitustoimilla tai sitten taudin voi antaa levitä laajasti väestöön siten, että virusta vastaan kehittyy aikanaan riittävän kattava immunitaetti. Hallitus on kertonut hillitsevänsä viruksen leviämistä. Tarttuvuutta kuvaava R0-luku on arvioituillakin toimilla tietoisesti pidetty ykkösen yläpuolella, eli viruksen siis annetaan levitä väestöön, sitähän tämä tarkoittaa.

No, Imperial College julkaisi eilen uusia arvioita, joiden perusteella taudin tartuntakanan koko olisi Euroopan maissa aiemmin luultua huomattavasti matalampi. Katastrofin

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

partaalla olevissa Espanjassa ja Italiassakin näiden arvioiden mukaan epidemia olisi vasta alkuvaiheessa. Imperial Collegen arviot viittaavat siihen, että tämä epidemian hillitsemiseen pyrkivä linja tarkoittaa sitä, että näitä rajoitustoimia pitää jatkaa aika kauan — todennäköisesti niin kauan, että taloutemme ei sitä välttämättä kestä.

Esimerkit maailmalla ovat johtaneet siihen, että yhä useampi maa on päättänyt siirtyä tästä hillitsemispolitiikasta epidemian ja viruksen torjuntapolitiikkaan, totaaliseen torjuntaan. Aggressiiviseen testaamiseen ja yksilöllisiin karanteeneihin perustuvalla strategialla epidemian leviäminen on saatu muun muassa Etelä-Koreassa aiemmin pysäytettyä, ja tätä koronapolitiikkaahan on kuvattu jäljitä, testaa, hoida -politiikaksi. Keskiössä tässä on massiivinen testaus- ja seurantaohjelma. Etelä-Koreassahan tartunnan saaneita ja altistuneita jäljitetään myöskin teknologian avulla ja sitten asetetaan voimakkaita karanteenitoimia.

No, Pohjoismaissa Islanti ja Norja ovat nyt valinneet aggressiivisen testaamisen linjan. Islannissa pyritään testaamaan koko väestö. Käsitys taudin levinneisyydestä on kasvanut. Norja vaihtoi viime viikolla strategiaansa ja aikoo tukahduttaa taudin. Norja testaa myös oireettomia. Reilusta viidestä miljoonasta norjalaisesta on testattu tähän mennessä noin 90 000. Suomi on testannut reilut 20 000 ihmistä.

Hallitus on vihdoinkin kertonut lisäävänsä testauskapasiteettia merkittävästi, ja haluan kiittää, se on oikea linja. THL:n esittämä haaste on kuitenkin se, miten testaus-, hoito- ja jäljitysketjut saadaan haltuun kokonaisuudessaan. Euroopan tartuntatautivirasto ECDC julkaisi jo 2.3. paperin, jossa käsitellään jäljityksen resursointia. Ohjeistus on selkeästi ollut se, että jokaisessa Euroopan maassa tulisi välittömästi perustaa paikalliset, alueelliset ja kansalliset ohjausryhmät jäljitystyön koordinointiin. Näin on siis ohjeistettu kuukausi sitten toimimaan. No, tästä huolimatta eilisessä A-studio-keskustelussa johtavien viranomaisten toimesta käytiin spekulointia siitä, ettei jäljitystyöhön olisi kuitenkaan riittäviä resursseja, ja nämä resurssit ovat eilen esitettyjen näkemysten mukaan ilmeisen niukat. Kysynkin nyt vastuuministeriltä: onko näitä ECDC:n ja myös itse asiassa WHO:n ohjeituksia Suomessa luettu tarkkaan? Toivon, että Suomi tässä asiassa olisi nyt se kansainvälinen mallioppilas ja noudattaisi näitä ylempien toimijoiden suosituksia.

Lisäksi kysyn: aikooko hallitus tai onko hallitus keskustellut siitä mahdollisuudesta, että Suomi siirtyisi viruksen hillitsemisestä viruksen tukahduttamiseen jäljitä, testaa ja hoida -politiikan avulla? Tähän tukahduttamispolitiikkaan, kuten edustaja Lindénin puheenvuorosta kävi ilmi, liittyvät oleellisesti tiukat yksilölliset karanteenit, ja Suomessahan tartuntatautilaki mahdollistaa jo nykyisellään hyvin voimakkaat yksilölliset ja itse asiassa isompiinkin joukkoihin tarvittaessa kohdistuvat karanteenitoimet. Kysynkin: miksei näitä normaaliolojen toimivaltuuksia nyt käytettäisi täysimääräisesti, kun Suomi elää poikkeusoloissa?

Omasta puolestani haluan kiittää siitä, että hallitus on tänään osoittanut ymmärrystä eduskunnassa esiin tuotuihin huoliin ja keskustelu on ollut siltä osin mielestäni hyvähenkistä. Kiitos siitä.

15.31 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Myös opetuksen rajoitustoimia jatketaan nyt 13.5. asti. Koulumaailmassa etäopetusjaksolla tulee olemaan varmasti vaikutuksia oppilaiden osaamistasoon ja mahdollisiin koulupudokkaisiin. Perusopetuksella on paljon muitakin kuin opetuksellisia tavoitteita, yksi isoimmista ja tärkeimmistä on sosiaaliset vuorovaikutustaidot. Opettaja tai joku muu koululla työskentelevä ammattilainen turvallisena aikuisena on kultaakin kalliimpi niille lapsille, joille koti ei ole turvasatama. On siis

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

selvää, että kun normaali arki palaa koulumaailmaan, niin tarvitsemme runsaasti resursseja niille koululaisille, joilla on tarvetta tälle lisätuelle. Koulujen olisi myös pystyttävä etsimään tukea tarvitsevat perheet. Emme voi ulkoistaa vastuuta ruoan saannista, mielen ongelmista tai lisäopetuksen tarpeesta näille pienille oppilaille.

Tässä tilanteessa ihmisten terveys menee totta kai kaiken muun edelle, mutta on tärkeää myös koettaa katsoa tulevaisuuteen ja oppia tästä poikkeuksellisesta tilanteesta jatkoa ajatellen. Etäopetus ja sen kehittäminen on tästä hyvä esimerkki.

Ministeri Andersson poistui juuri, mutta olisin ehkä hänelle halunnut tuoda tietoon erään kunnan varhaiskasvatuksen lukuja päivähoidosta: viime perjantaina 220, nyt maanantaina 288 ja eilen tiistaina 345. [Eduskunnasta: Oho!] Eli melkoista nousua on ollut. Ollaanko tähän valmiita puuttumaan, jos tällainen nousu jatkuu maanlaajuisesti?

Sitten vielä tuosta testauksesta: Testauskapasiteettia on nostettu, mutta paljonko testejä on tehty? Ylletäänkö maksimikapasiteettiin, ja miksei alueellisten testausmäärien lukuja voi kertoa julkii?

15.33 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Koronakriisi ja valmiuslain käyttöönotto on opettanut meille paljon erityisesti heikkouksistamme. Järjestelmiemme jäykkyys, byrokraatia ja lainsäädäntömme itsessään ovat aiheuttaneet valtavia haasteita, minkä lisäksi on myönnettävä, ettemme ole olleet täysin valmistautuneita juuri tällaiseen tilanteeseen. Toivottavaa on, etteivät nämä huomatuksi ongelmallisuudet kriisin jälkeen unohdu.

Hallituksen on mielestäni sysättävä syrjään tilanteen johdosta auttamatta vanhentunut hallitusohjelma ja luotava uusi ohjelma, joka tähtää puhtaasti kriisin jälkeisestä ajasta selviytymiseen. On uudistettava lainsäädäntöä ja järjestelmiä sellaisiksi, että niillä voidaan torjua aktiivisesti ja nopeasti vastaavia kriisejä. Kriisin keskellä on noussut keskiöön se kaikista tärkein asia, jonka pitäisi ohjata politiikkaa normaaleissakin tilanteissa: suomalaisten hyvinvointi ja toimeentulo. Mikäli joku ei ole vielä huomannut, niin todettakoon, ettei tässä tilanteessa ole muista maista juurikaan apua, eikä millään muulla ole merkitystä kuin sillä, että me itse turvaamme suomalaisten hyvinvoinnin nyt ja kriisin jälkeen. Sillä samalla ajatuksella olisi hallitusohjelmakin luotava uudelleen.

Arvoisa herra puhemies! Toimivaltuuksia valmiuslain avattujen pykälien osalta on jatkettava, sillä tilanne ei todellakaan ole vielä ohitse. Näen kuitenkin riskin niiden toimien osalta, jotka ovat pelkkiä suosituksia: joissain kunnissa esimerkiksi lasten määrä päiväkodeissa ja kouluissa nousee päivittäin. Samalla olen huolissani siitä tosiseikasta, että osa lapsista ja nuorista on kirjaimellisesti kotikoulussa — ei etäkoulussa, kuten pitäisi. Tämä on yksi selkeimmistä heikkouksistamme. Meillä ei ollut valmista palettia etäopetuksen antamiseen eikä liioin laitteita tai kattavia nettiyhteyksiä. Nettiyhteyksien puute ja kaistan riittämättömyys toivottavasti viimein herättävät ruususenunesta nekin kansanedustajat, jotka kuvittelevat tilanteen parantuvan markkinaehtoisesti teleoperaattoreiden toimesta. Kriisin jälkeen tähänkin on paneuduttava ja on tehtävä sellaisia toimenpiteitä, joilla voimme tietoliikenneyhteyksillä ja teknologista osaamista hyödyntämällä torjua vastaavia tilanteita ja kehittyä aidosti digitalisaatiossa. Ilman kattavia yhteyksiä ei digitalisaatio toteudu millään osa-alueella.

15.36 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Meille kaikille on varmaankin ollut jo selvää, että poikkeusolot tulevat jatkumaan ja valmiuslain kestoja tullaan pidentämään. Tähän myös monet etäkoulua kotona pyörittävät vanhemmat ovat jo varautuneet.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Niin kuin täällä moni on jo todennut, ihan ehdoton valtaosa kansalaisista on noudattanut ohjeistuksia erittäin hyvin ja säntillisesti, siitä heille erittäin iso kiitos. Meidän yksi tehtävä täällä monien muiden ohella on toivon luominen ihan kaikkiin, että me selviämme tästä yhdessä — kiitos hallitukselle myös siitä, että olette myös tätä viestiä pitäneet yllä. Toivon luomista ei voi liikaa korostaa.

On hyvä tunnistaa, että monien turnauskestävyys kuitenkin alkaa olla jo koetuksella. Siksi huomiota on kiinnitettävä erityisesti niihin ryhmiin, jotka ovat erityisen kovalla koetuksella. Julkisuudessa keskustelusta poikkeusoloista uupuvat edelleen ne ihmisryhmät, jotka jo lähtökohtaisesti ovat hauraassa asemassa ja jotka tulevat kärsimään sekä itse epidemiasta että sen rajoitustoimenpiteistä kaikkein eniten. Rajoitustoimenpiteet iskevät karusti esimerkiksi niin asunnottomien kuin toimeentulotuesta riippuvaisten elämään, tästä karuna esimerkkinä Kelan ilmoitus tältä viikolta, että se sulkee kaikki pääkaupunkiseudun toimipisteet. Uusimman tiedon mukaan Kela ei edelleenkään, tähän päivään asti, ole saanut aikaiseksi sitä, että se olisi laittanut uusia ohjeistuksia Kelan toimipisteiden oviin, ja vaikka se meistä tuntuisi nyt kummalliselta, on paljon ihmisiä, joilla ei ole nettiä, joilla ei ole puhelinta ja jotka ovat täysin tämän kasvokkaisen palvelun varassa. Vaarana on, että nämä ihmiset jäävät nyt käytännössä oman onnensa nojaan ja heidän perusoikeuksiaan saatetaan loukata. Tiedän, että ministeri Pekonen on tarttunut tähän asiaan, mutta toivon, että tätä seurantaa nyt jatketaan ja todellakin huolehditaan siitä, että nämä toimeentulotuesta riippuvaiset ihmiset todellakin saavat sitä tietoa ajoissa ja että heidän tilannettaan ei ajeta entistä karumpaan asemaan. Me tiedämme jo entuudestaan sen, että Suomen iso ongelma, tai oikeastaan ihmisoikeusongelma, on lähtökohtaisesti jo se, etteivät monet ihmiset hae heille kuuluvaa sosiaaliturvaa, ja jos me vaikeutamme heidän tuensaantiaan nyt näissä poikkeusoloissa, niin se jättää pitkät jäljet.

Arvoisa puhemies! Edustajat Antikainen ja Mäkisalo-Ropponen täällä jo mainitsivat lasten aseman ja lastensuojelun tilanteen. On paljon lapsia, jotka ovat tällä hetkellä käytännössä vankina omassa kodissaan, ja usein on niin, että äärimmäinen lojaalisuus omia vanhempia kohtaan myös kaltoinkohtelun kohdalla johtaa siihen, että lapset eivät omaehtoisesti hae sitä apua. On hienoa, että täällä on ehdotettu auttavaa puhelinta — se on todellakin tarpeellinen valtakunnallisesti, vaikka niitä jo jonkin verran on — mutta siinäkin on ajatuksena se, että lapsi itse tarttuu puhelimeen ja soittaa ja pyytää apua. Meidän on kunnissa nyt kehitettävä järjestelmiä niin, että me tavoitamme paremmin ne lapset ja nuoret, jotka tällä hetkellä voivat siellä omassa kodissa todella huonosti, ja tämä edellyttää varmaan uudenlaisten työkalujen kehittämistä. Etsivää lastensuojelua pitää kehittää. Itse asiassa ajattelin, että ehkä sosiaali- ja terveysministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö voisivat tässä myös tiivistää sitä yhteistyötä — tiedämme valiokunnassa, että tätä jo tehdään, mutta entisestään tiivistää, että tähän osataan tarttua. On nimittäin niin, että niitä lapsia, jotka siellä etäkoulussa tällä hetkellä ovat, ei välttämättä Wilman kautta tavoiteta lainkaan, ja tässä Wilmaakin käytetään hyvin eri tavoin: on sellaisia kouluja, alueita, joilla käytännössä opetus pyörii melkein normaalisti, ja sitten on taas sellaisia kouluja, joissa vain saadaan tehtäviä ja lapsen ei välttämättä olla ollenkaan kontaktissa.

Arvoisa puhemies! Vaikka on selvää, että epidemiatilanne on yhä päällä ja kenties vasta eskaloitumassa, on jatkamisenkin osalta, jokaisen asetuksen osalta uudelleenarvioitava edellytysten voimassaoloa, välttämättömyyttä, oikeasuhtaisuutta, täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Sitten vielä viimeiseksi, arvoisa puhemies: Täällä on tämän keskustelun alussa esitetty, että tässä tilanteessa hallitusohjelma olisi syytä romuttaa, ja erikseen mainittiin oppivelvollisuuden pidentäminen ja siitä hankkeesta luopuminen. Minusta on ehkä hieman outoa ja osittain epäeettistäkin nyt hyödyntää tätä koronatilannetta siihen, että vastustetaan hankkeita [Leena Meri: Ei saa olla eri mieltä, kun on heti politikointia!] ja vastustetaan hallitusohjelmaa, kun sitä tehtiin jo ennen koronaepidemiaa. Hallitusohjelman punaisena lankana on eriarvoisuuden torjuminen ja hyvinvointivaltion rakenteiden vahvistaminen, ja oppivelvollisuuden pidentäminen on osa tätä, ihan olennainen osa tätä, ja juuri näitä toimia tarvitaan nimenomaan koronaviruksen jälkeen hyvin kipeästi, kun on jälleenrakennuksen aika. — Kiitos. [Leena Meri: Ei ole kaikkien näkemys!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

15.42 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Kannan edustaja Honkasalon laila huolta tämän kriisin keskellä elävistä ihmisistä ja erityisesti niistä ihmisistä, joiden kotona on haasteita, kenties lähisuhdeväkivaltaa, lapsia sellaisissa olosuhteissa, jotka eivät ole riittävän hyvät, ihmisistä, jotka kärsivät toimeentulo-ongelmista, kuin myös niistä monista yrittäjistä, jotka ovat tämän tilanteen keskellä erittäin vaikeassa asemassa. Olen kuullut tästä tilanteesta Kelan osalta viime viikolla ja ministeri Pekosenkin kanssa tästä asiasta keskustellut, ja hallitus nimenomaisesti ei ole tehnyt sellaista linjausta, että virastot suljetaan, juuri sen vuoksi, että tämän kriisinkin keskellä pitää voida varmistaa esimerkiksi juuri ihmisten toimeentulo. Kela tietenkin toimii eduskunnan valvonnassa, sosiaali- ja terveysministeriö antaa ohjeistusta ja ministeri Pekonen kohta tästä tarkemminkin kertoo, mutta on ehdottoman tärkeää, että ihmisten toimeentulo voidaan varmistaa tässä tilanteessa. Me tiedämme myös sen, että kaikilla ei ole mahdollisuutta käyttää digitaalisia välineitä, ja sen vuoksi myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että toimipisteitä on auki.

Mutta kannan kyllä suurta huolta ihmisistä tämän kriisin keskellä. Tämä koskettaa meistä jokaista omalla tavallansa ja aiheuttaa ihmisissä myös ahdistusta, surua, pelkoa ja monenlaisia sellaisia kokemuksia, joihin meidän pitää pystyä vastaamaan, ja tässä kunnat ovat merkittävässä roolissa. Me emme pysty hallituksessa kaikkea tekemään. Me emme pärjää hallituksen kanssa yksin tämän tilanteen edessä, vaan me tarvitsemme tietenkin suomalaisten ihmisten apua niin, että näitä rajoitustoimenpiteitä ja ohjeita noudatetaan, mutta me tarvitsemme myös kunnallishallintoa ja kuntia hyviksi yhteistyökumppaneiksi siinä, että tämä kriisi ja kaikki sen ilmiöt voidaan mahdollisuuksien mukaan ratkaista siten, että mahdollisimman vähän tähän yhteiskuntaan kohdistuu kriisin myötä haittaa. Kuntiin on oltu aktiivisesti yhteydessä, ja tiedän, että kuntaministeri aktiivisesti tätä keskustelua käy, ja voin myös sanoa kuntien suuntaan sen, että hallitus kyllä tulee huolehtimaan siitä, että niitä kustannuksia, joita kunnille tämän kriisin välittömistä seurauksista koituu, on hallituksella myös halua kompensoida ja kattaa. Eli emme me jätä kuntia tässä yksin, mutta me ehdottomasti tarvitsemme kuntien tukea ja apua näiden asioiden ratkaisemiseen.

15.45 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Päätöksenteon tietysti täytyy lähteä aina liikelle tosiasioista, ja tosiasia on nyt se, että hitaan ja puutteellisen reagoinnin sekä huonon valmistautumisen johdosta Suomi on ajautunut tilanteeseen, jossa olemme poikkeustilassa koronaviruksen takia. Toinen tosiasia on se, että se poikkeustilan lopettamiselle tällä hetkellä ei ole mitään perusteita, vaan sitä täytyy jatkaa. Tämä johtuu jo siitä seikasta, että nyt ei

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

voida olla vielä varmoja siitä, miten nämä meidän aiemmin käynnistämämme toimet ovat vaikuttaneet, koska tartunnathan näkyvät useiden viikkojen viiveellä ja nyt ei vielä tiedetä, miten tartuntojen määrä on kehittynyt näiden jo tehtyjen toimenpiteiden johdosta.

Hallituksella tuntuu olevan myös hieman hukassa strategia sen suhteen, mitä oikeastaan näillä toimilla tavoitellaan, eli tavoitellaanko epidemian pysäyttämistä vai hillitsemistä. Ne ovat kaksi aivan eri asiaa. THL:n mielestä epidemiaa ei voida pysäyttää, vaan sitä voidaan yrittää hillitä. Mikä on hallituksen linja? Mihin pystytään, mihin pyritään näillä toimilla? Aiotaanko käynnistää sellainen testaaminen, jolla nämä tartuntaketjut voitaisiin eristää kunnolla, kuten monissa muissa maissa on tehty? Hankitaanko maahan tarpeeksi hengityssuojamia, että niitä voisivat kansalaiset käyttää? Onko meillä hengityskonekapasiteettia riittävästi, jos tämä epidemia kuitenkin repeää käsistä?

Toisena kysymyksenä: Mitä aiomme tehdä Ruotsin suhteen? Ruotsi on valinnut toisenlaisen linjan tämän taudin torjunnassa, eli he eivät sitä käytännössä torju. Ruotsissa on nyt jo hälyttäviä lukuja tartuntojen sekä myös kuolemien suhteen, ja meillä on edelleenkin siinä mielessä avoin raja Ruotsin suuntaan, että kyllähän sieltä Suomen kansalaiset aina voivat palata. Mitä tehdään, jos Ruotsissa tilanne kriisiytyy vakavasti ja Suomen kansalaisia tai jopa muita kuin Suomen kansalaisia yrittää sieltä Ruotsista tulla takaisin?

Se, että kriisin aikana on asiat laitettava tärkeysjärjestyksen, kannattaisi hallituksen muistaa. Mietinkin, milloin hallitus aikoo tunnustaa sen tosiasian, että nyt nämä ilmastotavoitteet, mitä on asetettu, eivät tule enää toteutumaan. Ne eivät enää ole mahdollisia. Milloin hallitus aikoo tunnustaa sen tosiasian, että tämän kriisin myötä [Leena Meri: Niitähän ei tarvita enää!] meidän täytyy keskittyä siihen, että hoidamme oman maan ja oman kansan asiat ensin kuntoon ja parannamme maailmaa sitten, jos siitä jää jotain ylitse. Omasta mielestäni tämän pitäisi käytännössä tarkoittaa ensinnäkin sitä, että tänne saliin ei tuotaisi enää näiden tosiseikkojen vastaisia esityksiä. Me kaikki varmasti ymmärrämme, että tämän talouskriisin koettelemaan Suomeen ei tule sellaista määrää sähköautoja, että tarvittaisiin niitä latauspistettä jokaiseen kerrostaloyhtiöön. Tällaisia esimerkkejä löytyisi varmasti monta muutakin.

Pidemmällä tähtäimellä olen useiden asian esille ottaneiden edustajien kanssa samaa mieltä siitä, että hallitusohjelma pitäisi jo sinällään kirjoittaa uudestaan. Eli jos ja kun hallitus joutuu myöntymään siihen tosiseikkaan, että työllisyystavoitteita, jotka on asetettu kauden alussa, ei tulla varsinkaan tämän kriisin myötä saavuttamaan — ei niitä kyllä oltaisi tultu alun perinkään saavuttamaan, mutta varsinkaan tämän kriisin myötä ei tulla saavuttamaan, ja taloustavoitteita, velkaantumistavoitteita ei tulla saavuttamaan, vaan ne asiat tulevat suorastaan repeämään käsistä — niin eihän tätä voida mitenkään muuten hyväksyä kuin että kaikissa muissakin asioissa siirrytään tiukalle kansallisen intressin linjalle.

15.48 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Nyt olemme keskustelemassa osan valmiuslain toimintavaltuuksien käytön jatkamisesta, ja luulen, että joudumme vielä tämänkin jälkeen näitä jatkamaan. Näin poikkeusaikana rajoituksiakaan ei saa mennä purkamaan liian aikaisin, ettei ihmisille tule tyytyväisyyden tunnetta, että tämä on menossa ohi, ja toinen aalto koronavirusta iskee sitten paljon pahemmin päälle. Ihmisten pitää ymmärtää, että tämä kestää kauan, vaikka tartunnat alkaisivatkin laskemaan.

Terveystieteiden henkilökunnan joustot ylityö- ja lepoajoissa sekä lomien siirtäminen voivat vaikuttaa paljon hoito henkilöstön jaksamiseen. Työvelvollisuuden osalta tätä yritetään nyt hoitaa yksiköiden välisillä henkilösiirroilla. Sitten, kun ihmisiä pyydetään takai-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

sin töihin, kun ollaan oltu pois pitkään hoitotöistä, tai siirretään yksiköiden välillä, niin se hän aiheuttaa useasti sitten sen, että heitä joudutaan kouluttamaan siellä uusissa yksiköissä, ja tässä voi tulla sitten niillä vanhoilla henkilöillä pikkasen närää, ja asenne voi olla kielteinen. Nyt jo on tullut viestiä, että kun yksiköiden välillä siirretään henkilöitä, niin nämä uudet henkilöt joutuvat vähän taka-alalle niin, ettei heitä edes tervehditä. Esimiesten on nyt tärkeää kiinnittää tähän huomiota, etteivät ne kuppikunnat pysyisi pystyssä, vaan kaikki otetaan näin kriisiaikana hyvillä mielin vastaan, kun tulee lisäkäsiä.

Sitten on hyvä, että tätä irtisanomisaikaa pidennetään. Nyt jo on kuultu, että Mehiläinenkö se oli, joka houkuttelee Espanjaan lääkäreitä ja hoitajia. Moni varmaan sinne lähtee, kun tarpeeksi palkkaa tarjotaan, mutta siitäkin voi tulla sitten karanteenit ja muut, ja he ovat sitten pois siitä omasta työstänsä, kun tänne palaavat. [Aki Lindén: Ja henkikin voi lähteä!]

Kiireettömän hoidon määrääjoista luovutaan nyt sitten — ettei tarvitse antaa niin nopeasti kiireetöntä hoitoa kuin aikaisemmin on täytynyt — mutta täytyy kumminkin antaa signaali henkilöille, että täytyy mennä hoitoon, jos tarvitsee kiireellistä hoitoa. Nyt moni pelkää mennä terveysasemille, että saa koronartartunnan siellä, ja voi se oma kiireettömämpikin hoito sitten pahentua, kun jäädytään kotiin odottelemaan parempia aikoja.

Sitten näistä etäopiskelun vaikutuksista: Niistä täytyy paljon tehdä sitten syksyllä raporttia ja tutkia, tehdä selvityksiä, miten se on vaikuttanut eri ikäryhmiin, ja jos on ollut aikaisemmin oppimisvaikeuksia, niin miten tämä etäopiskelu on nyt vaikuttanut heihin. Jotta oppilaat pystyvät kotona opiskelemaan, olisi tärkeätä, että vanhemmat tekisivät sellaisen kotilukujärjestyksen, varsinkin nuoremmille oppilaille, jotta heillä se päivärutmi pysyisi, vaikka siellä kotiopiskelussa ollaankin — ettei tule sitten ylimääräisiä päiväunia tai jää sitten ulkoilu kokonaan.

Kouluruokailustakin on paljon puhuttu, että sen pitää olla mahdollista jokaiselle. Nyt olisi hyvä hetki tehdä harjoituksia kotitaloustaidoista. Eilen tuli yhdessä ohjelmassa, kuinka yksi opettaja teki YouTube-videoita ja sitä kautta opetti. Nyt olisi kotitalousopettajalla mahdollisuus tehdä kotitalousvideoita siitä, kuinka kokataan kotona. Elikkä etäopiskelussa olevat nuoret saisivat kuivatuoitteita ja muita sieltä koululta moneksi päiväksi, eikä vain valmista ruokaa, ja sitten YouTube-videolta katsellaan, miten se ruoka tehdään. Sitten voisi tehdä siitä videon kouluun ja näyttää opettajalle, että näin se on tehty — ja he oppivat sitten samalla tulevaisuuttakin varten tekemään sitä kotiruokaa. Nythän meillä on paljon nuoria vanhempia, keiltä puuttuu nämä ruoantekotaidotkin. Tätä kautta voitaisi tätäkin harjoittaa.

15.52 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri ja edustajakollegat! Valmiuslain toimenpiteiden jatkamiselle täysi tuki — näkymätön uhka COVID-19, koronavirus, on monessa mielessä muuttanut meidän yhteiskuntaamme ihan muutamassa viikossa. Kokoomuksen viesti on ollut alusta asti sama: tehkää, arvoisa hallitus, mieluummin enemmän ja ajoissa kuin liian vähän ja liian myöhään. Olemme antaneet tukemme varsin rajuillekin toimenpiteille. Nostan muutamia asioita esille.

Aloitan kouluista. Lähiopetuksesta on siirrytty isossa osassa oppilaitoksista etäopetukseen, mutta edelleen nämä pienimmät oppilaat, ykkös—kolmoset, isolta osin altistuvat näissä ryhmissä ja kontakteissa. Olisin toivonut, että hallitus olisi etsinyt ratkaisun, jolla yksikään lapsi ei joutuisi näihin lähiopetustilanteisiin perheen taloudellisen tilanteen takia tai sen takia, että perheessä ei ole kummallakaan vanhemmalla mahdollisuutta ryhtyä etä-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

töihin. Tässä olisi pitänyt ottaa käyttöön esimerkiksi jokin päivärahajärjestelmä, jolla näiden perheiden lasten hoito oltaisiin pystytty varmistamaan.

Myös erityisopetus, tukiopetus ja oppilashuolto tulevat muuten vaatimaan lisää resursseja hyvin pikaisesti. Tulemme näkemään varmasti niitä tilanteita, kun tämä etäopetusjaksopitenee, että me joudumme siirtämään tiettyjä oppilaita takaisin jopa lähiopetuksen piiriin sen takia, että se etäopetus ei yksinkertaisesti onnistu.

On syytä kiinnittää huomiota myös opettajiin. Heistä monet tällä hetkellä altistuvat hyvin isojen kontaktimäärien takia, ja kunnat eivät muuten noudata tuota kymmenen lapsen opetusryhmää kaikkialla Suomessa. Ja toivon, että lopetetaan puheet syksyn kouluvuoden aikaistamisesta. Opettajat, nämä koulun ammattilaiset, tekevät tällä hetkellä jopa tuplatyötä, [Leena Meri: Kyllä!] eivät mitään kevennettyä työtä. He jopa ansaitisivat yhden kuukauden ylimääräisen palkan.

Sitten menen testaamiseen. Norjassa tehdään yli 15 000 testausta miljoonaa ihmistä kohden, Virossa 8 500, Etelä-Koreassa yli 7 000, Suomessa vajaa 3 800. Norjassa on tartuntoja kuitenkin yli 4 000, mutta heillä kuolleisuus on hyvin pientä. Löytyykö tästä yhteys siihen reiluun testaamismäärään — on pystytty katkomaan näitä ketjuja ja toisaalta antamaan hoitoa oikea-aikaisesti? Meillä raha ja kapasiteetti ovat kuulemma rajoittaneet THL:n mukaan testausta, ja Suomessa viruksen annetaan edelleen levitä. Pitäisi valita aktiivinen testaaminen strategiaksi ja siirtyä aggressiivisen testaamisen piiriin.

Seuraava huomio liittyy hoitajiin. He ansaitsevat muutakin kuin vain sanallista kiitosta. He tekevät äärimmäisen kovaa työtä tällä hetkellä vaarantaen itsensä, oman terveytensä mutta myös lähipiirinsä terveyden. Arvoisa ministeri Pekonen, esimerkiksi teidän kotikaupungissanne Riihimäellä kotihoidossa ei käytetä suu-nenäsuojia lainkaan, ja itse koen sen kyllä aika vastuuttomaksi paitsi asiakkaiden näkökulmasta myös hoitajien näkökulmasta. Joissain kunnissa kuulemma huivi kasvoilla on kannustettu menemään näihin kotikäynteihin. Pitäisi saada suojavarusteet riittävälle tasolle.

Riittävyys ja ohjeistus: Kun huoltovarmuusvarastot avattiin, meillä hehkutettiin, että nyt lähtevät rekat liikkeelle ja nyt näitä riittää. Tänään on kerrottu ainakin lehtitietojen mukaan, että Kiinasta on kymmenkertaisella hinnalla tilattu näitä suojavarusteita lisää ja nimenomaan HUSilla on ollut isot ongelmat näiden riittämisessä. Te, ministeri Pekonen, totesitte, että epidemia on päässyt yllättämään. Nyt on tärkeää tuo omatuotanto saada nopeasti ylös ja varmistaa se, että näitä riittää, kun kerran tuo huippu todennäköisesti tulee ajoittumaan vasta vähän myöhäisempään vaiheeseen, ehkä 6—7 viikon päähän.

No, Uudenmaan rajaamisesta olen puhunut paljon täällä salissa. Edelleen olen sitä mieltä, että se tehtiin liian hitaasti ja meillä poliisin resursseja menee näillä tarkastuspisteillä ehkä vähän hukkaan. Jos 15 000 pysäytystä tehdään ja 25, noin pyöreästi, käännytetään, se on liian iso resurssi tähän. Toisaalta tämä vihreä kaista on nyt ollut hyvä asia, niin että rekat ja kuljetusliikenne ovat päässeet tuolla liikkumaan.

Ravintolat jäävät nyt tässä ilman huomiota, niihin en ehdi mennä enkä suomalaisen ruoantuotannon turvaamiseen, mutta haluan antaa vielä hallitukselle kiitosta, että lopulta taivuitte tähän operaatiokeskuksen perustamiseen. Poikkihallinnollisuus on tärkeää siinä, että tämä kriisin hoito toimii ilman epäselvyyttä siitä, kenellä on vastuu mistäkin. Yhtenä valitettavana huomiona oli vaikkapa tuo Helsingin lentokentän tilanne, jossa palloteltiin, kenen olisi pitänyt asiaa hoitaa. Toivottavasti se nyt lopulta on kuntoon saatu.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

15.58 **Iiris Suomela vihr:** Arvoisa puhemies! Kuluneiden viikkojen aikana on nähty, mihin suomalainen yhteiskunta pystyy tarvittaessa kovankin kriisin alla, kun lähdetään yhdessä suojaamaan oikeutta elämään. Totta kai aina on asioita, jotka voidaan tehdä paremmin, ja aina on opiksi otettavaa, mutta mielestäni koko yhteiskunnalle kunniaksi on se, että aina, kun näitä ongelmia on tunnistettu, niihin on pystytty varsin nopeasti puuttumaan.

Tämä tilannehan vaatii laajaa yhteistyökykyä ja joustavuutta niin siellä ruohonjuuritasolla kuin sitten täällä valtionjohdossa. Tässä onkin ollut tärkeää, että myös kriisitalanteessa pidetään kiinni oikeusvaltiosta, siitä, että eduskunta, valtioneuvosto ja valiokunnat yhdessä luotsaavat Suomea läpi tämän vaikean tilanteen. Myös kuntia, ely-keskuksia, muita keskeisiä viranomaisia, pidetään koko ajan mukana, jotta saadaan varmistettua, että tästä selvittää yhdessä ja jokaisen perusoikeudet turvataan mahdollisimman tarkasti.

Nyt kun joudutaan jatkamaan poikkeusoloja entisestään, korostuu se, kuinka tärkeää tämä yhteistyö on ja kuinka tärkeää on varmistaa, että jokaiselle suomalaiselle menee se tuki ja apu, mitä hän tarvitsee. Sosiaaliturva on toki tässä tilanteessa aivan keskeinen, kun tuhannet suomalaiset menettävät työpaikkansa, kun yritykset joutuvat lopettamaan toimintansa. Nyt etsitäänkin niitä parhaita, tehokkaimpia tukimalleja, joilla oikeasti saadaan rahaa ihmisille auttamaan arjessa.

Tässä kunnat ja ely-keskukset ovat olleet jo varsin tiiviissä yhteistyössä etenkin yritysten osalta. Olen ainakin Tampereelta kuullut varsin lupaavia uutisia siitä, miten oikeasti istutaan saman pöydän äärelle, pohditaan niitä paikallisia tarpeita, otetaan paikalliset yrittäjäjärjestöt mukaan ja sitten lähdetään kehittämään toimintamalleja. Rahastahan tämä ei ole enää kiinni. Miljardin tukipaketti on jo nyt mennyt yrityksille, ja varmasti valmiutta on vielä kasvattaakin sitä summaa, jos tarvetta on. Nimenomaan toimintamalleissa, joustavimmissa tavoissa saada se raha perille, on nyt se pullonkaula, ja siihen on todella tartuttu. Aina, kun tulee uusi ongelma esiin, siihen on todella tartuttu ja voidaan luottaa siihen, että yhtäkään ongelmaa ei vähätellä, yhtäkään huolta ei paineta villaisella, vaan todella tässä yhteistyössä pyritään toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Koulu-, kasvatustasolla ja sosiaali- ja terveydenhuollossa keskeiseksi kysymykseksi alkaa muodostua nyt poikkeusolojen venyessä se, mitkä osat muista normaaleista palveluista saadaan turvattua, miten pidetään huolta kaikista keskellä kriisiä. Tähän on perustuskakivaliokunta jo heti poikkeusolojen voimaan tullessa kiinnittänyt huomiota. On aivan keskeistä, että niin laajasti kuin vain millään pystytään pitämään sosiaalipalvelut, normaalit terveyspalvelut, tukiopetus, erityisopetus, kaikki tämä pyörimässä, niin niin on tietysti toimittava. Eli poikkeusolot eivät sinällään ole peruste esimerkiksi kokonaan lakkauttaa oppilaille annettavaa tukea tai mielenterveyspalveluita tai muita aivan keskeisiä palveluita, jotka ovat olennaisia nimenomaan kriisin keskellä. Kriisi ei ole siis peruste ajaa mitään alas, vaan pikemminkin kriisi on peruste entisestään vahvistaa palveluita, kehittää uusia malleja, kehittää etäratkaisuja, koska tämä kriisi koettelee todella niin työntekijöitä kuin muita suomalaisia. Siksi nyt ei ole aika leikata, vaan nyt on aika katsoa, miten saamme vielä paremmat palvelut kaikille tarjolle näissä poikkeusolosuhteissa.

Tämä vaatii toki rahaa, ja tähän on hallitus kehysriihessä tarttumassa. Tunnistetaan kuntien tarpeet, tunnistetaan ne koulujen, sosiaalihuollon paikkojen, terveydenhoidon paikkojen tarpeet ja vastataan niin hyvin kuin vain pystytään siihen huutavaan pulaan uusista toimintamalleista, mikä meillä nyt keskellä kriisiä on. Samalla toisaalta on syytä tarjota ymmärrystä ja armoa sille, että myös siellä paikallisoloissa tehdään todella poikkeuksellisessa tilanteessa poikkeuksellisen paineen alla työtä. On syytä tarjota kiitosta niille

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

ammattilaisille, jotka sitä työtä tekevät, ja sitten samalla varmistaa, että resurssipuoli toimii. Sehän on lopulta meidän vastuumme. Me emme voi mennä päättämään, mikä on se paras tapa järjestää se etäpalvelu ihmiselle, mutta me voimme varmistaa, että rahat riittävät ammattilaisten tekemään laadukkaaseen työhön. Tämä on viime aikoina noussut keskeiseksi esimerkiksi mielenterveyspalveluiden ja auttavien puhelinten kohdalla, joissa on tunnistettu raju kasvu siinä tarpeessa, mikä suomalaisilla on. Näihin onkin tärkeää nyt puuttua, että todella kukaan ei jää yksin keskellä tätä kriisiä.

Nähdäkseni viime viikot, vaikka on haasteita tunnistettu, ovat olleet meille yhteiskuntana enemmän kunniaksi kuin häpeäksi. Kun ongelmia on tunnistettu, niihin on pyritty puuttumaan täydellä voimalla ja teholla puoluerajoista piittaamatta. Perustuslakivaliokunta on toiminut niin nopeasti ja joustavasti kuin ikinä pystyy, pyrkinyt samalla turvaamaan suomalaisten perusoikeudet, eduskunta on tarvittaessa kokoustanut lauantaisinkin. Jos tätä asennetta jatketaan, niin uskon, että tulemme kyllä olemaan kansainvälisesti kiitettävä esimerkki siitä, miten koronasta voi hyvinvointivaltio parhaimmillaan selvitä.

Lopuksi lyhyt huomio. Mitä testaamiseen tulee, monesti leviää sellainen käsitys, että Suomessa oltaisiin vaikkapa Etelä-Koreaa jäljessä. Näinhän ei ole, vaan per nappi olemme jo nyt niissä Etelä-Korean luvuissa ja testaamista kasvatetaan vielä lisää, koska todella on tunnistettu, että se on olennainen osa tätä yhtälöä.

Juurikin yhteistyön hengellä, solidaarisuudella, tästä yli päästään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, tätä keskustelua varten varatut 2 tuntia on jo ylitetty, mutta otetaan vielä ministeri Pekonen, 3 minuuttia.

16.04 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Aloitan vastaamisen tästä edustaja Heinosen esiin nostamasta suojavarusteiden riittävyyskysymyksestä. Totesin, että Huoltovarmuuskeskuksen varastoista on jaettu jo mittavia määriä erilaisia suojaimia, ja olen edelleen sitä mieltä, että meidän, Suomen, materiaalin varautuminen on ollut hyvää. Se perustuu suunnitelmallisuuteen ja myöskin ennakointiin, mistä kertovat nimenomaan nämä Huoltovarmuuskeskuksen kansainvälisestikin poikkeukselliset varmuusvarastot, joita muilla mailla ei ole, ja tämän takia me olemme saaneet jo hyvin lisää aikaa näiden suojavarusteiden hankkimiseen. Monissa muissa maissa tilanne on ollut aivan toinen, kun ei ole ollut varastossa mitään varusteita ja markkinat ovat olleet kiinni. Me olemme tienneet jo pitkään, että tälläkin hetkellä suojavarusteiden osalta kansainväliset markkinat ovat olleet kiinni, mitään ei ole saanut sieltä ostettua, mutta nyt markkinat ovat auki, ja me olemme tehneet tilauksia maailmalle suojavarusteista. Mutta haluan silti todeta, että meidän Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastot eivät suinkaan ole tyhjiä, eikä tietenkään ole myöskään tarkoituksenmukaista, että me tyhjentäisimme ne täysin tyhjiksi ennen kuin aloitamme ikään kuin uusien suojavarusteiden hankinnan, eli hankimme niitä koko ajan lisää.

Mitä tulee sitten tuohon kotihoitoon, minkä edustaja Heinonen myöskin otti esiin, niin jo aikaisemmin täällä salissa totesin, että kunnat voivat hankkia näitä suojavarusteita myöskin itse. Itse asiassa kotihoidon osalta tämä varautuminen ja suojavarusteiden varastointi kuuluu kuntien vastuulle, mutta on aivan ymmärrettävää, ettei kunnissa näitä suojavarusteita ole, sillä nämä suusuojat ja muu varustautuminen, mitä nyt tarvitaan, eivät kuulu siihen normaaliin kuntien kotihoidon työkäytäntöön, joten siksi haluamme myöskin olla

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

avuksi kunnille ja tarjota myöskin mahdollisuutta pyytää apua meiltä näiden suojavarusteiden hankintaan.

Edustaja Honkasalo nosti tässä esiin tämän Kelan tilanteen, ja haluan todeta, että Kelan toimipisteet eivät voi olla suljettuina. Olen kuullut, että muutamissa toimipisteissä on ollut koronaposiitivisia tilanteita, joiden takia toimipisteitä on jouduttu syystäkin ja täysin ymmärrettävästi sulkemaan, mutta muutoin Kelan toimipisteitä ei voida sulkea. Nämä ovat todella ihmisten perusoikeuksia. Ihmisten on päästävä asioimaan. Me kaikki tiedämme, että Kelan etuuskäsittelijät ovat todella suuren työtaakan alla, ja sen takia Kelan toimipisteissä on jouduttu tekemään järjestelyjä, joissa asiakaspalvelusta on siirretty henkilöitä etuuskäsittelyyn, ja tästä syystä jotkut Kelan toimipisteet toimivat niin pienillä resursseilla, että toimipisteiden ovia on pidettävä lukittuina, mutta ovesta on oltava ohjeistus siitä, [Puhemies koputtaa] miten akuutissa tilanteessa tähän Kelan toimipisteeseen pääsee asioimaan, ja ajanvaraus on aina mahdollista.

Testauksesta tuli, puhemies, useita kysymyksiä, mutta totean, että testaus kuuluu ministeri Kiurun vastuulle, ja hän vastanee näihin kysymyksiin toisessa yhteydessä. — Kiitos.

Andre vice talman Juho Eerola: Den gemensamma debatten om ärende 3—6 och behandlingen av ärende 3 avbryts nu. Behandlingen av ärende 3—6 fortsätter under detta plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendena klockan 16.08.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 18.32.

Förste vice talman Antti Rinne: Vi går tillbaka till ärende 3. Nu fortsätter behandlingen av ärende 3 som avbröts tidigare under detta plenum.

I anslutning till detta ärende tilläts även debatt om ärende 4—6 på dagordningen.

18.32 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Olen täällä tuonut esille näkemykseni, jonka jakaa aika moni, muun muassa perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Ojala-Niemelä, että kun tämä pandemia on ohi, niin meidän pitää paneutua tähän valmiuslain ajanmukaisuuteen ja siihen, että se olisi ketterämpi ja selkeämpi. Toivottavasti se tehdään parlamentaarisessa valmistelussa. Mutta sen aika on sitten, kun tämä pandemia on saatu hallintaan.

Haluaisin vielä muistuttaa siitä, mistä tuossa jo aiemminkin puhuin — silloin ministeri Henriksson ei ollut paikalla. Kun olen lakivaliokunnan puheenjohtaja, niin haluan kertoa, että jos joskus tuon erilaisia näkemyksiä tai kommentteja, niin se ei ole minkäänlaista huonoa räksyttämistä. Te ette, ministeri, ole koskaan sanonut niin, mutta joskus hallituksen riveistä tulee tällaisia kommentteja. Olen vastannut siihen näin, että hyvät johtajat eivät halukaan ympärille pelkkiä jees-miehiä ja -naisia, koska jos kaikki vain kumartelevat, he eivät voi saada koskaan hyviä neuvoja toimintaansa ja silloin he kompastelevat. Elikkä toivon, että hallitus ja ministerit ottaisivat meidän näkemyksemme ohjauksena ja kirittämisenä ja parantamisena.

Mitä tulee itse näihin esityksiin, jotka meillä jäivät päivällä kesken, niin tuossa edustaja Essayah puhui henkilöistä, jotka asuvat hoivakodeissa ja joista perussuomalaisten edustaja

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Lulu Ranne puhui mielestäni maanantaina, vai oliko viime viikolla, ja silloin täällä salissa kohistiin. Edustaja Ranne puhui siitä, että hoivakodeissa on olemassa mahdollisesti tämän tyyppisiä ohjeita, ettei lähetetä henkilöitä hoitoon. Siihen ei tullut vastausta, ehkä kulmakarvojen kohottelua, mutta tänään edustaja Essayah otti tämän saman huolen esille, että onko tämä näin. Silloinhan me lähentelemme Ruotsin tilannetta, jossa ilmeisesti aika selkeästi ja melko avoimesti ihmisten hoitoa priorisoidaan, koska siellä alkavat olla tehohoitopaikat loppu.

Sitten olisin tietysti silloin, kun täällä oli vielä ministereitä paikalla mutta harmittavasti istunto keskeytyi, halunnut mielelläni kysyä siitä, että kun täällä on tämä työvelvoite hoitohenkilökunnalle, niin miten suhtaudutaan siihen, että tietääkseni esimerkiksi Mehiläinen rekrytoi tällä hetkellä — vai ovatko keskeyttäneet sen — lääkäreitä Espanjaan. Toivon, että tässä tilanteessa kukaan ei nyt lähtisi muualle maailmaan hoitamaan potilaita. Meillä on täällä itsellämme hyvin vakava tilanne. Olisin halunnut kuulla, voiko siihen edes lainsäädännöllisesti puuttua — itse en tiedä — ja estää henkilöitä lähtemästä työhön toiseen maahan. Voi olla, että pystyisi, en tiedä. Mutta nyt ei ole ministeriä vastaamassa.

Lisäksi olen itse kovin huolissani henkilöstön jaksamisesta, ja tästä syystä on tosi valitettavaa, että esimerkiksi kunnissa taloudellinen tilanne on haastava, kuten meillä Hyvinkäälläkin. Toivon todella, että hallitukselta tulisi pikaisesti kunnille reilu paketti siitä, mitä rahaa konkreettisesti saadaan, ja ennen kaikkea vastaus siihen, kun monissa kunnissa on jo vanhastaan talouden tasapaino aika huonossa jamassa ja monet kunnat painiskelevat sen kanssa, kuten esimerkiksi Hyvinkää. Meidän tulisi säästää miljoonakaupalla, ja samaan aikaan tuli tämä koronavirusi. Me emme tiedä, miten hallitus suhtautuu ja tuleeko mitään ohjeistusta siitä, onko kaikki kuten ennenkin voimassa: alijäämä, kriisikuntamenettelyt, kaikki muut. Ymmärtääkseni myös EU on joustamassa tästä vakaussopimuksesta. Onko hallitus joustamassa kuntiin päin? Nyt on oikeasti aika mahdoton tilanne tehdä sen vanhan talouden tasapainottamista ja sitten hoitaa tätä koronavirusiä, joka vaatii taas lisää panostuksia. Tästä syystä kunnille tulisi antaa varoja, että ne voivat huolehtia henkilöstöstä, kotihoidosta ja monesta muusta, opetustoimesta, lakisääteisten velvoitteittensa mukaisesti.

Vielä tästä koulunkäynnistä tai oikeastaan siitä, kun ei käydä koulussa. Edustaja Antikainen perussuomalaisista puhui siitä, että perheissä on hermot kireällä ja saattaa olla lisääntyntä alkoholiongelmaa. Olen itsekin tosi huolissani lasten tilanteesta, ja olisin halunnut kuulla siitä, miten hallitus on varautunut selvittämään lasten tilannetta. Täällä oli puhetta näistä auttavista puhelimista, mutta eiväthän hyvin pienet lapset edes osaa puhelin-ta käyttää, niin että se ei siihen vastaa. Erittäin huolissani olen tosiaan näistä ihmisistä, samoin myös ikäihmisistä. He ovat monet yksinäisiä ja monet muistamattomia, ja tämäkin on erittäin haasteellista. Ja kun ajattelee näitä kotihoitajia, ketkä käyvät siellä kotona, niin varmaan on valtava se paine ja se suru ja semmoinen tilanne, kun tuntee itsensä riittämättömäksi ja haluaisi tehdä enemmän kuin mitenkään pystyy.

Kiitän kaikkia suomalaisia perheitä, ihmisiä kaikissa tilanteissa, että olette jaksaneet ja olette vielä siellä olleet tukena ja lähettäneet meille paljon viestejä ja kysymyksiä. Kiitän myös hallitusta siitä, että on toimittu tietyissä asioissa ripeästi — joissakin ehkä henkilökohtaisesti olisin toiminut nopeammin. Ja vielä lopuksi haluan muistuttaa, että täällä salissa pitää voida olla eri mieltä ilman, että joka kerta sanotaan, että se on lähes politikointia, koska me olemme poliitikkoja.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

18.38 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan alkuun kiittää hallitusta siitä, että se on toiminut määrätietoisesti koronaepidemian rajoittamiseksi ja taltuttamiseksi ja myös viestinyt tehdyistä toimista ja toimenpiteistä aktiivisesti. On huojentavaa, kun ollaan saatu tänään kuulla, että rajoittamistoimenpiteet näyttävät purevan. Mutta vielä ei kuitenkaan olla siinä tilanteessa, että niitä voitaisiin purkaa, ja siksi hallitus nyt esittää niiden jatkamista 13.5. asti.

Haluan myös toivottaa voimia kansalaisille korona-arkeen. Opettajat, oppilaat ja perheet ovat venyneet uskomattomiin suorituksiin. Sosiaalisessa mediassa voimme kaikki seurata ja jakaa arjen kokemuksia, tukea toisiamme. Perheiden jaksamisesta on puhuttu paljon, mutta haluan toivottaa voimia myös yksin asuville eri-ikäisille ihmisille. Elämä yksin neljän seinän sisällä pakotettuna on rankkaa, ja onkin tärkeää, että muistetaan kaikki ihmisryhmät eri elämäntilanteissa ja tarjotaan tukea kaikille, jotka sitä tarvitsevat.

On tärkeää myös muistuttaa, että voidaan olla armollisia niin itsellemme kuin toisillemme. Täydellisyttä ei tässä tilanteessa tarvitse tavoitella. Riittää, kun tekee parhaansa.

Kannan monen muun lailla huolta niistä lapsista ja nuorista, jotka eivät kotona saa tarvitsemaansa tukea. Tässä salissa on puhuttu paljon lisääntyneestä perheväkivallan uhkasta ja päihdeongelmista. Edelleen on tuettava kuntia siinä, että ne pystyvät tarjoamaan sellaiset palvelut, että yksikään lapsi tai nuori ei putoa kokonaan keltasta tai jää vaille apua, kun sitä tarvitsee. Lastensuojelu- ja perhetyöresurssit ja mahdollisuus erityisesti ennalta ehkäisevään työhön onkin turvattava näissä haastavissa olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät ovat nyt todella kovilla, ja poikkeusolot heidän työoloissaan ja työehdoissaan jatkuvat vielä pitkäänkin. On tärkeää, että pidämme huolta heidän terveydestään, jaksamisestaan ja työturvallisuudestaan. Sama tuki koskee myös poliisi- ja pelastushenkilökuntaa. Kiitos ja voimia sinne etulinjaan tärkeään työhön.

Tänäänkin on paljon puhuttu suojavarusteiden riittävyydestä. On todella tärkeää, että sitä asiaa pidetään esillä ja että siitä myös viestitään avoimesti ja aktiivisesti, jotta kaikilla on ajantasainen tieto siitä, missä mennään. Edelleen haluan painottaa jokaisen omaa vastuuta ja merkitystä siinä, että me onnistumme nyt torjumaan koronaepidemian ja säästämään ihmishenkiä. Se vaatii meiltä nyt sinnikkyyttä siinä kotona pysymisessä ja käsien pesemisessä.

Arvoisa puhemies! Akuutin kriisin hallitsemisen lisäksi meidän on varauduttava siihen, miten näistä rajoitustoimista päästään eroon, ja tähän toimeen hallitus onkin ryhtynyt. Hallitus on tänään kertonut näytteenoton ja testauksen merkittävästä lisäämisestä. Se on välttämätöntä, jotta tartuntaketjut saadaan kiinni ja jäljitettyä ja epidemia taltutettua. Eilen A-studiossa keskusteltiin testauksen lisäämisestä ja siitä, missä pullonkaulat testauksen osalta ovat. Tärkeintä on nyt saada koko ketju toimimaan myös altistuneiden jäljittämisen osalta. Ongelmat, joita testauksen lisäämisen osalta Suomessa nyt pohditaan, kuten työvoiman puute, ovat ratkaistavissa teknologian avulla. Ei ole järkeä siinä, että tartuntaketjujen jäljittäminen olisi meidän infektiolääkäreiden tehtävä. Saksassa tähän työhön on valjastettu lääketieteen opiskelijoita, ja myös mobiilisovelluksista voi olla kontaktien jäljittämisen automatisoinnissa apua. Toivon, että Suomessakin mennään nyt hallituksen johdolla määrätietoisesti eteenpäin testauskokonaisuuden osalta, myös sen osalta, että lähdetään näitä immuniteetin saavuttaneita testaamaan ja vapauttamaan taas työntekoon.

Nyt rajoitustoimia on päätetty jatkaa 13.5. asti. Pidetään kukin osaltamme huoli, että noudatamme nyt näitä rajoitustoimia edelleen tunnollisesti. On tärkeää myös, että epide-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

mian etenemistä seurataan tarkasti, ja jos edellytykset rajoituksille eivät täyty, voidaan niitä purkaa jo ennen määräaika.

18.43 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia hallitukselle vastuullisista ja tilanteen mukaan tehdyistä rajaustoimista.

Edessämme olevan Wäinö Aaltosen keskimmäisen patsaan nimi on Tulevaisuus. Patsaan lapsi viittoon meille kättä muistutukseksi siitä, että otamme päätöksissä lapset huomioon, kun ratkomme akuuttia koronavirusta, ja samoin silloin, kun ratkomme tämän kriisin jälkeistä pitempiä aikaista seurausta.

Lasten oikeuksien sopimus on voimassa myös poikkeusoloissa. Kun nämä olot nyt jatkuvat, lasten olot ja perheiden ongelmat pahenevat. Pääministeri Marin totesi tämän päivän keskustelussa aiheellisesti, että alkoholinkäyttö on Suomessa merkittävä ongelma myös normaalioloissa ja asia tulee ottaa vakavasti. Nyt poikkeusoloissa alkoholinkäytön lieveilmiöt pahenevat. Kaikki lapset eivät ole turvassa kotonaan. Meidän tulee havahtua alkoholiongelman vastuulliseen ratkaisemiseen. Se on ollut viime aikoina ajoittain vähätelty ja osin vältetty aihe yhteiskunnallisessa keskustelussa. Toivon aihepiiriin liittyvää kiihkonta keskustelua asiapohjalta. Näytetään omalta osaltamme hyvää esimerkkiä.

Haluan kiittää ministeri Anderssonia selkeästä viestinnästä koulujen suuntaan. Koulujen maastot ovat erilaisia. Oppimisen tuki tulee saada toimimaan myös etäopetuksessa, vaikkapa koulunkäynnin ohjaajien ja oppilashuollon yhteistyönä. Näitä ammattilaisia ei tulisiakaan hätäisesti lomauttaa vaan heitä tulisi kouluttaa uusiin ohjaustehtäviin.

Edustaja Kaunisto nosti tänään esille huolen lasten ja nuorten liikkumattomuudesta. Etäkoulussa kannattaa toteuttaa myös toiminnallisia tehtäviä. Kun lähetimme tänään edustaja Kivisaaren ja edustaja Ovaskan kanssa koulujen tueksi livelähetyksen täältä eduskunnasta, annoimme opettajien käyttöön myös liikunnallisia tehtäviä. Esimerkiksi kysyimme: Kuinka monta pylvästä Eduskuntatalon edessä on? Tee vastaava määrä kyykkyjä. Kuinka monta porrasta Eduskuntatalon edessä on? Tee vastaava määrä varpaillenusuja. Ja niin edespäin. Tällaista monipuolista koulunkäyntiä tarvitaan myös etäopetuksessa. Pidetään koululaiset liikkeessä mahdollisuuksien mukaan.

Ministeri Andersson totesi tänään, että kunnilla on mahdollisuus ja oikeus järjestää kouluruokailua. Hallitus haluaa luottaa kunnallisiin päättäjiin, että he osaavat järjestää asian. Tämä ei ole kuitenkaan toiminut joka paikassa. 27.3. tilanteen mukaan 56 prosenttia kunnista järjestää ruokailun vain lähiopetuksessa oleville. 44 prosenttia kunnista toteuttaa kouluruokailua tavalla tai toisella. Tilanteet siis vaihtelevat. Lapset eivät ole yhdenvertaisessa asemassa. Toivonkin, että voitaisiin vielä harkita yhteisten ohjeistusten täsmentämistä ja viestimistä kuntien suuntaan.

Myös ministeri Pekonen puhui tänään perheiden tukemisen puolesta. Haasteita ja paineita on myös sellaisissa perheissä, joissa ei ole ollut suurempia ongelmia ennen kriisiä. Suurten perheiden talous on lujilla, kun lapset eivät saa kouluruokaa. Ruokalasku nousee ja kasvaa korkeaksi. Kotona voi olla pieniä lapsia, eri-ikäisiä koululaisia, ja omia etätöitäkin pitäisi ainakin toisen vanhemman ehtiä tehdä. Joissakin kunnissa perhetyötä ja kotiapua on vähintäänkin supistettu. Joissakin perheissä ollaan jo hyvin väsyksissä. Tarvitaan monenlaista tukea.

On hienoa, että esimerkiksi Auta Lasta ry:n Lapsirikas-toiminta järjestää vapaaehtoisia perheiden avuksi varovaisuus huomioiden. Monet järjestöt tekevätkin upeaa työtä näissä poikkeusoloissa. Kiitos kaikille vapaaehtoisille siitä. Herätänkin kysymyksen, mitä muuta

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

vielä voimme tehdä perheiden tukemiseksi, kun rakennamme lapsiystävällistä Suomea, mistä syksyllä täällä niin paljon puhuimme.

18.48 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys toimivaltuuksien jatkamisesta tuonne toukokuun puoliväliin asti oli kyllä odotettu. Suomalaiset osasivat tätä esitystä odottaa, ja se on perusteltu. Samalla kun jatkamme tätä asetusta, valmiuslakia, niin samalla on huolehdittava myös siitä, että kokonaisjohtaminen tämän valmiuslain puitteissa toimii jatkossakin, ja on äärimmäisen tärkeää, että tänään on saatu uutisia siitä, että valtioneuvoston kansliaan panostetaan operaatiokeskuksen kautta, tämä koronaryhmä saa täydennystä ja kaikella tavalla huolehditaan siitä, että viranomaisyhteistyö pysyy ajassa ja voi ennakoita sitten tulevia, ehkä erikoisiakin tapahtumia. Ovatko nämä esitykset sitten alkujaan presidentin ideapankista vai hallituksen ideapankista, se on oikeastaan tässä tilanteessa minusta samantekevää. Pääasia on kuitenkin se, että koordinaatio toimii.

Mutta jos sitten ajatellaan tämän valmiuslain käyttöä nyt kuukausi eteenpäin, niin oma käsitykseni on se, että — jos näin vakavassa asiassa voi todeta näin — kaksi viikkoa on mennyt vähän niin kuin uutuudenviehätyksessä ja ihmiset ovat kokeneet, että tämä on tällainen erikoinen tilanne, joka on pian ohi. No, nyt kun mennään kuukausi eteenpäin, niin tässä alkaa kyllä taistelun tiimellyksessä syntyä lisää lieveilmiöitä, ja onkin syytä varautua monin tavoin hallituksen suunnalta siihen, että erilaisia levottomuuksiakin voi ilmetä.

Yksi paikka, jossa näitä levottomuuksia tulee ikään kuin siellä ruudun toisella puolella, liittyy nyt etäopetukseen ja siihen liittyviin kysymyksiin, koska tämä etäopetuksen jatkaminen tuonne toukokuun puoliväliin asti ei ole ihan mutkaton homma koulujen näkökulmasta. Opettajien voimavarat ovat tällä hetkellä todella kovalla koetuksella. Etäopetuksen antaminen on vaativampaa kuin lähiopetuksen: se työllistää vuorokauden ympäri, ja opettajat ovat tällä hetkellä kovien paineiden alla. Edustaja Kinnunen puhui äskeisessä puheenvuorossaan koulunkäynninavustajista ja niistä tärkeistä tehtävistä, mitä koulunkäynninavustajat tekevät. Valitettavasti koulunkäynninavustajia on lomautettu nyt melkoisen paljon, eli opettajat ovat sitten sitä kautta vielä enemmän ominensa. Mutta joka tapauksessa, kun katsotaan sinne toukokuun puoleenväliin, koulujen näkökulmasta on myös arvioitava sitä lukukauden loppuun viemistä, mikä on se oikea malli: onko etäopetuksen rooli mennä sinne touko—kesäkuun vaihteeseen, vai tehdäänkö siinä hyvissä ajoin ennen toukokuun puoliväliä joitain toisenlaisia ratkaisuja?

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Tähän valmiuslakiin liittyvät tiiviisti tämä Uudenmaan sulku ja siihen liittyvät kysymykset. Kun tänään ensimmäistä kertaa testasin — tuolta Pohjanmaalta kun junalla tulen — kuinka tämä sulku toimii, niin kyllähän sieltä Riihimäeltä kaksi asiallista poliisia tuli junaan ja he sitten arvioivat allekirjoittaneen ja edustaja Risikon mahdollisuuksia tulla tänne hoitamaan valtiopäivätoimia, ja kyllä me tänne pääsimme. Mutta siinä keskustelussa tuli ilmi, että nyt kun Puolustusvoimat antaa virka-apua, johon kuuluvat myös varusmiehet, niin kyllä nämä poliisit olivat sitä mieltä, että tässä on aika erikoinen tilanne, että he tekevät 17—18 tunnin mittaisia työvuoroja ja varusmiehille on ohjeistettu tehtäväksi lähinnä niin kuin tukkimiehen kirjanpidon pitäminen näillä suluilla. Eli jotenkin talonpoikaisjärjellä ajateltuna, kun tämä virka-apu Puolustusvoimilta on annettu, varusmiehiä, joissa on esimerkiksi erikoiskoulutettuja sotilaspoliiseja — Puolustusvoimat kyllä kykenee arvioimaan, minkätyyppisiä varusmiehiä sinne suluille laitetaan — niin tässä yhteydessä kyllä lähettäisin terveisiä sinne pohdittavaksi, että olisiko kuitenkin tarpeen nyt käyttää varusmiesten osuutta maksimaalisesti, koska poliisien työpäivät

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

näyttävät kyllä nyt menevän varsin pitkiksi. Toki tässä kaikki tekevät pitkiä työpäiviä, mutta tähän olisi löydettävissä ratkaisuja varusmiesten käyttämisestä.

18.54 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi on syytä kiittää pääministeriä ja koko hallitusta johdonmukaisesta ja vastuullisesta toiminnasta ja päätöksenteosta tässä hyvin vaikeassa ja poikkeuksellisessa tilanteessa. Minulle on tullut tässä viime päivien aikana paljon kansalaispalautetta, jossa kerrotaan, että tehtyyn työhön ollaan tyytyväisiä ja että tällä hetkellä ihmiset kokevat voivansa turvallisesti luottaa siihen, että maan johto tietää, mitä tekee. Näihin sanoihin on kyllä minunkin helppo yhtyä.

Olemme viime päivien ja viikkojen aikana koeponnistaneet suomalaisen lainsäädännön kriisinkestävyttä valmiuslain ja sen toimeenpanemisen tiimoilta. Kankeutta luonnollisesti on ollut paikoin havaittavissa, mutta olen erittäin tyytyväinen siihen, että kaikki tarvittavat päätökset ovat edenneet ja etenevät nopealla aikataululla. Tänäkin päivänä olemme käsitelleet jo useita koronan hallintaan ja hoitoon liittyviä asioita.

Käsittelyssämme on nyt valmiuslaissa säädettyjen toimivaltuuksien jatkaminen hallituksen antaman esityksen mukaisesti. Rajoittamistoimet aloitettiin jo hyvissä ajoin, aivan kuten pääministerikin jo aikaisemmin tänään totesi. Tällä hetkellä käytössä olevan tiedon valossa näyttää siltä, että ne ovat olleet oikea-aikaisia ja perusteltuja ja että niillä on vaikutusta myös siihen, millaisella nopeudella ja kuinka laajalti koronavirus etenee.

Tässä salissa on jo useamman kerran väitetty tänäänkin, että hallitus olisi valinnut linjan, jossa viruksen annettaisiin levitä läpi väestön hallitsemattomasti. Hallitus on tuonut toistuvasti ja selkeästi esille, että sen strategiana on nimenomaan hillitä epidemian leviämistä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vaikka epidemian kesto rajoittamistojen johdosta pidentyy, se kuitenkin turvaa paitsi riskiryhmien mutta myös meidän jokaisen suomalaisen oikeutta terveyteen ja elämään. Verrattuna esimerkiksi naapurimaahamme Ruotsiin olemme valinneet siis täysin erilaisen linjan.

Erityishaasteenamme on jo nyt, mutta myös tulevaisuudessa, kansantalouden kestävyys- ja turvaaminen. On selvää, että epidemian talousvaikutukset ovat hyvin syvät, ja mitä pidemmälle epidemia kestää, niin sen vakavammaksi nämä vaikutukset käyvät. Tässä yhteydessä on syytä kiittää edelleen hallitusta siitä voimakkuudesta, millä se välittömästi on vastannut niin elinkeinoelämän huoleen kuin yrittäjienkin hätään. Meidän ei tarvitse tehdä valintaa siitä, turvaammeko ihmisten elämää vai maamme taloutta. Raskailla mutta välttämättömillä päätöksillä me pyrimme tekemään parhaamme turvataksemme molemmat. On selvää, että hallitus mittavien taloudellisten tukipakettien avulla tekee kaikkensa, jotta emme joutuisi kokemaan 90-luvun laman kaltaista katastrofia uudelleen. Nyt meidän on kuitenkin keskityttävä välittömän kriisin hoitoon kaikin mahdollisin tavoin, jotta pääsemme myös tekemään tarvittavia toimia ja päätöksiä talouden nostamiseksi uudelleen jaloilleen.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen siihen, että hallitus on ilmoittanut ja vahvistanut sen, että testausta lisätään edelleen merkittävästi ja että myös hoitotarvikkeiden riittävydestä pidetään kiinni. Myös kriisitoiminnan koordinoinnin selkeyttämiselle on olemassa perustelut. Nämä ovat kriittisiä kysymyksiä, joihin tulee vastata, aivan kuten hallitus on nyt tehnyt.

Haluan kuitenkin osaltani tuoda vielä esille huoleni niistä suomalaisista, jotka ovat olleet jo ennen kriisiä erittäin haavoittuvassa asemassa. He ovat niitä, jotka tällä hetkellä myös tämän kaaoksen keskellä eniten apua tarvitsevat. On myös syytä todeta, kuten tässä

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

jo aikaisemmin tehtiinkin, että vaikeuksia on nyt myös esimerkiksi niillä perheillä, joilla aikaisemmin niitä ei ole ollut. Kun poikkeusoloissa palvelujen laajuutta joudutaan supistamaan ja resursseja priorisoimaan, meillä on iso vastuu huolehtia siitä, että erityistä tukea ja apua tarvitsevat ihmiset eivät jää yksin.

Me tarvitsemme nyt todella paljon yhteistyötä viranomaisten, kuntien ja päätöksentekijöiden kanssa. Korostaisin kuitenkin sitä, että kunnilla on tässä kokonaisuudessa nyt iso rooli, sillä ne ovat se hallintoelin, joka toimii lähinnä tavallisia suomalaisia. Valtio on sitoutunut tukemaan kuntia taloudellisesti tämän kriisin keskellä, ja se on äärettömän arvokasta ja välttämätöntäkin, mutta rohkaisisin nyt oikeasti kuntia myös toimimaan itse aktiivisesti siinä, millä tavalla uusia toimintatapoja voidaan ottaa käyttöön, jotta ihmisten erityisavuntarpeeseen voidaan vastata. Aivan jokaiseen päätökseen me emme voi eikä meidän tulekaan odottaa ohjeistusta valtionhallinnon taholta. Käytännön ratkaisut joudutaan aina kuitenkin tekemään itse siellä arjen keskellä, ja meidän on kunnissa kyettävä keksimään niitä myös itse sen lisäksi, että valtio ja viranomaiset tekevät oman osansa.

Muutama ihan käytännön esimerkki: Kotikaupungissani Jyväskylässä on viikoittain käyty läpi tilanteen kehittymistä yhteistyössä eri toimialueiden kanssa. Me olemme aktivoituneet yhteistyössä vapaaehtoistoimijoiden kanssa esimerkiksi ruoka- ja apteekkiososten kotiinkuljetuksessa. Mukana on ollut myös alueen paikallisia yrityksiä. Selvitämme ja kartoitamme yli 70-vuotiaiden avuntarvetta soittamalla heille jokaiselle henkilökohtaisesti kotiin. Me olemme käynnistämässä kouluruokailun tarjoamisen sitä tarvitseville perheille, ja kun on tullut viestiä siitä, että esimerkiksi erityisnuorten osalta on tietynlaista oireilua ruvennut esiintymään ja esimerkiksi joissakin lapsiperheissä erityistä avuntarvetta, niin niitäkin tilanteita käymme läpi yhteistyössä niin vapaaehtoistoimijoiden kuin kaupungin omien toimijoiden kanssa: millaisia ratkaisuja niihin sitten voimme löytää.

Yhtä kaikki, uskon siihen, että kunnissa on paljon voimavaraa, mutta nyt rohkaisisin myös päättäjiä kunnissa tähän työhön ryhtymään. — Kiitoksia.

19.01 Marko Kilpi kok: Arvoisa herra puhemies! Vuosi sitten olimme jo loppusuorilla vaalikampanjoissamme, minäkin ensimmäistä kertaa elämässäni. Meistä jokainen sai lopputtomasti kertoa kansalaisille omia näkemyksiämme siitä, mihin suuntaan Suomea on kehitettävä ja millaisia toimenpiteitä se oikein vaatii. Kukaan meistä ei kyllä voinut kuvitellaakaan, millaisessa tilanteessa olemme nyt, näinkin lyhyen ajan jälkeen. Se kertoo koruttomasti siitä, kuinka yllättävää elämä voi olla ja kuinka haurasta se lopulta onkaan. Suomi ei ole enää sama maa kuin vuosi sitten. Se ei ole sama maa kuin puoli vuotta sitten, edes kuukausi sitten. Voi olla, että monessakaan mielessä Suomi ei tule olemaan enää koskaan se sama maa, jossa hetki sitten vielä oltiin ja johon me olemme tottuneet.

Me olimme jo ennen koronaa keikkumassa taantuman reunalla ja kävimme jo silloin kiihvastakin keskustelua siitä, oliko hallitusohjelma oikeanlainen vastamaan niihin haasteisiin, mitä tuo taloustilanne vaatii, vai oliko se peräti sellainen, että se olisi työntänyt Suomen syvemmälle lamaan. Nyt tuokin keskustelu on aikansa elänyt.

On ymmärrettävä, että olemme jättiläismäisen haasteen edessä. Hallitusohjelman tavoitteena oli ja on edelleenkin muun muassa eriarvoisuuden vähentäminen ja hyvinvointivaltion vahvistaminen. Juuri näitä asioitahan tässä pitää nyt katsoa, kun mennään eteenpäin: Millä tavalla pystymme pitämään huolta yhteiskunnan heikompiosaisista? Millä tavalla tulemme tarjoamaan mielenterveyspalveluja niitä tarvitseville? Ennen koronaakin juuri tällä sektorilla oli merkittäviä haasteita. Mielenterveysongelmiin kului vuotuisesti 11 miljardia

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

euroa. Nuoretkin ihmiset joutuivat odottamaan jopa vuoden asianmukaiseen hoitoon pääsyä. Kuka tahansa voi ennustaa, kuinka tulemme tarvitsemaan lähitulevaisuudessa mielen-terveyspalveluja tuntuvasti enemmän.

Kun nyt näyttää siltä, että korona syöksee maamme taantumaan, jota on vertailtu jopa 90-luvun suureen lamaan tai jopa pahempaankin, niin miten me takaamme sen, että pystymme säilyttämään edes aiemman palvelutason, saati parantaa sitä? Ei ole muuta mahdollisuutta kuin rakentaa kaikki uusiksi. Se tarkoittaa hallitusohjelmaa, se tarkoittaa rakenne-muutoksia koko suomalaiseen yhteiskuntaan, se tarkoittaa ihan kaikkea. Ei ole muuta mahdollisuutta. Jos näin merkittävässä muutostilanteessa ei olla valmiita tekemään merkittäviä muutoksia, emme tule selviämään. Jos halutaan todellakin poistaa eriarvoisuutta, jos halutaan vahvistaa suomalaisen hyvinvointivaltion rakenteita, meidän on tehtävä suuria muutoksia ja asiaan kuuluvia uudistuksia

Arvoisa puhemies! Nyt on tosi kyseessä, ja se on otettava tosissaan. Koronan jälkeen tämä maa on rakennettava uudelleen, ja siihen tarvitaan ihan kaikkien panosta. — Kiitos.

19.05 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä käymme keskustelua valmiuslain useammasta pykälästä ja toimivaltuuksien käytön jatkamisesta ja käyttöönottamisesta. Muutama sana: ajattelin, että ensinnä on puhetta terveydestä, sitten taloudesta ja sitten turvallisuudesta.

Ensinnäkin terveydestä: On selvää, että tarvitaan useita järeitä toimia sen takia, että suojellaan riskiryhmiä ja turvataan meillä myöskin henkilökunnan — niin sote-, hoiva- kuin myös muun muassa turvallisuuspuolen henkilöstön — terveyttä, jotta ne meidän terveydenhuollon tehohoitopaikat riittävät. Mutta terveyteen liittyy sitten tärkeänä osana myöskin testauskapasiteetti ja suojavarusteet. Jotta me voimme turvata esimerkiksi turvallisuuspuolen työntekijöiden terveyttä, tarvitaan oikeanlaiset ohjeistukset, suojavarusteet ja myöskin testaukset. Jos emme saa niiden henkilöiden osalta, jotka ovat tällä hetkellä töissä ja epäilevät tartuntaa tai epäilevät jotain muuta sairautta, niihin asioihin varmuutta sen testauksen puolelta, niin meillä tulee olemaan lukuisia henkilöitä karanteenissa tai poissa työelämästä vain sen takia, että on epäily, että he ovat sairastuneet tai sairastumassa ja levittämässä tätä tartuntaa. Sen takia se huoli, mikä täällä salissa on ollut ihan laidasta laitaan näitten suojavarusteitten riittävyyden osalta, on otettava vakavasti. Alalla on kyllä mahdollisuuksia toimia, jos myöskin täältä päättäjiltä ja valtakunnan tasolta tulee sen kaltaisia viestejä, että nyt tarvitsemme innovatiivisia toimenpiteitä.

Kerron Oulusta esimerkin, jonka osa kollegoista on jo kuullut: Tämmöinen Screentec-yritys, lääketekniikan yritys, vaihtoi puolitoista viikkoa sitten tuotantosuuntaansa sillä perusteella, että sai viestejä eri tahoilta, että suojavisiireistä alkaa olla pulaa. Sain tänään viestin, että he ovat lähettäneet 7 000 kappaleen suojavisiiritoimituksen maailmalle — ”maailmalle” tarkoittaa onneksi siis kotimaatamme — ja heillä on mahdollisuus nyt tämän tuotantosuunnan muutoksen myötä 10 000 kappaleen tuotantoviikkovauhtiin, ja he ovat lopettaneet tavallaan sen toiminnan, mitä he yleensä tekevät ja millä lääketekniikkaa palvelevat, ja pystyvät näin ollen sitten olemaan tällä yhteisellä asialla.

Sitten tästä taloudesta: Siis me tarvitsemme toimia yrityksille, niin yksinyrittäjille kuin suuremmillekin pk-yrityksille, mutta sitten myöskin kunnille. Pk-yrityksien osalta tämän päivän osalta on ollut yksi suuri huoli elikkä se, että sekä Finnvera että Business Finland toimivat sillä tavalla, että ne eivät anna yritykselle lainaa, jos yrityksen oma pääoma on menetetty ja sen vuoksi yritys tulkitaan niin kutsutuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Business Finland ja Finnvera sanoivat, että takauksia ei tule ja myöskään lainaa ei silloin myönnetä. Nämä alat ovat olleet ravintola-alaa, kiinteistöalaa ja ohjelmistoalaa, ja niissä siis pääoma, oma pääoma, on tilapäisesti mennyt erittäin alhaiseksi joko niin, että on panostettu tuotekehitykseen ja viimeisen vuoden aikana palkattu lisää työvoimaa, tai niin, että joku toimipiste, joka on ollut aikaisemmin kannattamaton, on viimeisen vuoden aikana laitettu kiinni — se loppu toiminta on kannattavaa, mutta se yhden toimipisteen kannattamattomuus on syönyt sitä omaa pääomaa, ja se on näin ollen hetkellisesti menetetty, vaikka yritys olisi niin sanotusti tulevaisuudessa luottokelpoinen. Se on valitettavaa, ja me olemme kokoomuksessa vaatineet, että lasketaan rahoituksen myöntämiskriteerejä määräaikaisesti koronaviruksen aiheuttamien lainarästien, oman pääoman heikentymisen tai maksuhäiriöiden osalta, koska tervettä yritystä ei ole niin helppo määritellä. Joku meistä kokee olevansa terve, vaikka olisi monta perussairautta, ja toinen ei koe olevansa terve, vaikkei olisi mitään sairauksia.

Sitten tähän talouteen liittyen erityisesti sinne kuntapuolelle tarvitaan toimenpiteitä, ja kuntapuolelta on toivottu, että ne avut eivät tulisi VOSien kautta, koska ne eivät silloin ole kannatettavia, vaan ne tulisivat verotulojen kompensaatina tai sitten niin, että erikoissairaanhoidon annettaisiin sitä suoraa rahoitusta, koska kunnat maksavat sen erikoissairaanhoidon. Täällä salissa on monta kuntapäätäjää, ja me tiedämme, että erikoissairaanhoidon tulee loppujen lopuksi kuntien maksettavaksi, ja jos valtio pystyisi nyt antamaan paketteja erikoissairaanhoidolle per tartuntamäärät ja asukasluku, niin se helpottaisi myös kuntien vaikeaa rahoitustilannetta.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä pari asiaa tästä turvallisuudesta: Tässä ensimmäisessä asetuksessa, mikä meillä on käsittelyssä, on tämän opetuksen ja koulutuksen puolelta näin, että ”koulutuksen järjestäjien velvollisuutta järjestää opetus- ja muuta toimintaa sekä aterioita, kuljetus- ja majoitusetuuksia voidaan valmiuslain 109 §:n 2 momentin mukaisesti rajoittaa koko valtakunnan alueella”. Paljon on tässä salissa puhuttu lämpimän ruoan ja aterian merkityksestä, mutta turvallisuuden osalta nostaisin erityisesti tämän, että edelleen kunnilla on vastuu siitä, että jokaisella suomalaisella peruskoulun oppilaalla on mahdollisuus oppia turvallisessa ympäristössä. Ja tämä ei ole pieni asia: meidän peruskouluissa on noin 600 000 opiskelijaa, ja kunnilla on edelleen vastuu siitä, että näistä jokainen opiskelija oppii turvallisessa ympäristössä. Nythän me emme pysty mitenkään kuntapäätäjinä emmekä täällä eduskunnassakaan takaamaan sitä turvallisuutta, koska se oppiminen tapahtuu siellä etäopetuksessa, koulujen sijaan perheissä neljän seinän sisällä. Ensimmäiset yhteydenotot koulukuraattoreilta erittäin vaikeista turvallisuustilanteista ovat tulleet jo kaksi viikkoa sitten, ainakin allekirjoittaneelle, ja tämä on sellainen asia, että meidän on salissa annettava selvä viesti siitä, että kunnille annetaan tähän erityiseen tukeen ja lastensuojeluun riittävät resurssit. Oulussa esimerkiksi on käytössä tällainen hoksautusilmoitus, huoli-ilmoitus, [Puhemies koputtaa] eli voidaan tehdä huoli-ilmoitus, siitä ei tule lastensuojelumerkintää, mutta perheellä on mahdollisuus viikon tai kahden ylimääräiseen kotiapuun. Suosittelen tätä kyllä muihinkin kuntiin.

19.12 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme täällä valtioneuvoston asetusta valmiuslain eri pykälissä säädettyjen toimintavaltuuksien käytön jatkamisesta, ja kyllä erinomaisen tärkeää on, että näitä saadaan jatkettua. Eli kannatan niitä lämpimästi.

Tietenkin olisi vain tärkeää tietää, milloin saadaan soveltamisasetukset tänne. Mitä nopeammin, sen parempi, koska silloin me voisimme samalla, kun me sitten käymme niitä

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

läpi tuolla meidän erikoisvaliokunnissa, hieman sitä tilannekuvaa siinä peilata. Saamani tiedon mukaan ensi viikon aikana näitä asetuksia sitten tulisi, ja tätä toivonkin, koska arvelen, että niissä nyt ei niin kauhean suuri homma sitten ole, kun nekin ovat jatkamisia. Ne olisi täällä meillä hyvä olla ja ennen kaikkea sitten saada tuonne kentälle. Otan nyt esimerkiksi sivistysvaliokunnan sektorin, koska meillä on juuri niitä asioita, joista täällä on puhuttu. Koulupuolella tietenkin jatkuu toiminta, eikä siellä mitään sillä tavalla katkoksia tule, mutta siellä on määrättyjä ongelmia, jotka olisi hyvä sitten kuitenkin täällä eduskunnassa tuoda esille ja näissä meidän lausunnoissamme, ja sitten perustuslakivaliokuntakin vielä saisi niitä katsoa. Siellä on esimerkiksi ilmennyt oppilashuollon järjestämiseen ja kouluruokailuun liittyviä ongelmia, jotka me nostimme meidän edellisessä lausunnossamme, ja perustuslakivaliokuntakin kiinnitti huomiota siihen kouluruokailuun. Nämä olisivat nyt tärkeitä.

Me saimme opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijalta tilannekuvan eilen kokouksessa, ja se oli kyllä erittäin tärkeä, koska me sen pohjalta tietysti sitten lähdemme pohtimaan, pitäisikö vielä jotain semmoista tukea sinne kouluille ja koulupuolelle, sivistyspuolelle kuntiin toimittaa.

Itse sain tänä päivänä puhelun, jossa huolehdittiin kovastikin siitä kouluruokailusta esimerkiksi siinä tilanteessa, että nyt kun oppilaille tarjotaan koululla ruokaa, joka kuuluu siis perustuslain mukaankin ihmisen perusoikeuksiin, maksuttomaan koulutukseen, niin siihen liittyen onkin sitten yllättävän paljon niitä lapsia, jotka haluavat, että sieltä koululta haetaan. Nyt siellä on aikamoinen häslinki sitten, kun siellä he ovatkin yhtä aikaa sitten hakemassa niitä ruokia ja he ovat siellä samassa tilassa. Tätähän ei pysty hallitsemaan mitenkään muuten kuin tietenkin niin, että antaa aikoja, mutta kun ne ruoat sitten taas jäähtyvät, jos siinä kovin paljon laitetaan niitä aikoja, että tule sinä hakemaan puolen tunnin päästä ja niin edelleen. Elikkä tällaista pientä sämplinkiä siellä on.

Sitten ovat tietysti myöskin nämä ohjeet, joita tietysti me nyt odottelemme myöskin eduskuntaan, jotka näistä loppuarvioinneista ja päättötehtävistä nyt sitten annetaan, ja valmistumisista. Sitähän tietysti tuolla odotellaan aivan rakot kynsissä, mitä näille kaikille tapahtuu. Mutta hienosti siellä on kuitenkin asiaan suhtauduttu, ja kiitos kaikille opiskelijoille ja oppilaille ja opettajille ja henkilöstölle ja sitten tietysti vanhemmille. Eihän tämä ole kenellekään helppoa.

Sitten itse tähän tilanteeseen ja myöskin näihin muihin ja siihen, missä olemme tällä hetkellä: Nythän me olemme vielä niin sanotusti tässä taudin rajoittamisvaiheessa. Sikainfluenssan kohdalla vuonna 2009 rajoittamisvaihe kesti kolme kuukautta. Nyt me emme ole vielä kovin kauaa olleet tässä rajoittamisvaiheessa, mutta tässähän on tietysti erilainen tilanne, koska tämä etenee nopeammin, ja siinä mielessä rajoittamisaika voi jäädä lyhyemmäksi.

Me olemme aika paljon puhuneet täällä testauksista. Mielestäni nyt pitää muistaa, että nyt eivät pelkät tällaiset testikasetit riitä. Vaikka me saisimme niitä testikasetteja niin, että pellolle levittää, se ei vielä riitä, vaan ensiksikin niitä testauksia tarvitaan sen henkilön itsensä tähden, että tiedetään, onko sairaus, mutta myöskin tämän sairauden levinneisyyden vuoksi. Mutta kun ei se riitä se pelkkä testikasetti. Me tarvitsemme näytteenottajan, hänelle suojaimet. Me tarvitsemme analysoijat, me tarvitsemme reagenssin, me tarvitsemme koneet, me tarvitsemme sitten ketjujen jäljittäjät, jotka etsivät ne, ketkä ovat kontaminoituneet tässä tilanteessa. Sitten jos on positiivinen tulos, niin tarvitaan se sairauden hoito. Tämä koko prosessi pitää laittaa kuntoon.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Nyt on paljastunut semmoinen, että niitä osia puuttuu sen prosessin välistä. Se olisi tässä nyt ensiarvoisen tärkeää, että kun kerta WHO:kin on sitä mieltä ja minä itse olen ollut koko ajan sitä mieltä, että testatkaa, testatkaa, testatkaa, niin nyt pitäisi tehdä nimenomaan ei ainoastaan niitä kurkku-nielutestejä vaan myöskin sitten vasta-ainetestejä. Ja ne pitää suunnitella, koska osa vasta-ainetesteistä antaa akuutissa vaiheessa ja osa myöhemmässä vaiheessa näytön siitä, että on sairastunut. Tästä pitää tehdä ihan suunnitelma ja strategia ja päättää siitä.

No, varautumisesta kaksi asiaa vielä. Nyt aika paljon puhutaan siitä, että me tarvitsemme sitä henkilöstöä. Itse kun olen toiminut toistakymmentä vuotta terveysalan ammattihenkilöiden kouluttajana, niin sanoisin, että nyt ovat hienosti lähteneet sairaalat esimerkiksi leikkausanestesiahoitajia kouluttamaan tehoyksiköihin. Hengityskoneet ja kaikki muut pitää päivittää, niiden käytöt ja kaikki. Mutta sitten me tarvitsemme heidän tilalleen hoitajia esimerkiksi sisätautiosastoille, me tarvitsemme hoitajia kirurgisille vuodeosastoille, koska eiväthän ne kaikki potilaat ole teho-osastolla, ja sitä paitsi siellä tarvitaan [Puhemies koputtaa] muihinkin hoitoihin hoitajia. Minun mielestäni nyt pitäisi yhdessä ammattikorkeakoulujen terveysalan yksiköitten kanssa järjestää koulutusta, jolla esimerkiksi hiljattain eläkkeelle jääneet tai yleensä tällaiset, jotka ovat kiinnostuneita palaamaan joksikin aikaa töihin, ja myöskin ne, jotka ovat ehkä olleet esimerkiksi muissa ammateissa hetken aikaa ja muissa tehtävissä, saisivat nyt täydennyskoulutusta, että he palaisivat sitten tukemaan tätä tilannetta. Mutta siihen vaaditaan sitten myöskin resursseja.

Sitten tietysti vielä yksi tärkeä asia on apteekkihenkilöstö. Eli apteekkihenkilöstö ei tällä hetkellä, vaikka se valmiuslain mukaan nimitetään ja luetaan kriittisiin aloihin, kuitenkaan ole näissä testauskriteereissä ensimmäisenä samoin kuin ovat terveysalan henkilöt. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että jotta lääkehoito saadaan hoidettua, meidän apteekkihenkilöstömme pitää testata samassa järjestyksessä kuin terveysalan henkilöstö.

Tässä muutamia. — Kiitos.

19.19 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! On tarpeellista jatkaa näiden rajoitusten kestoa, ja sitä kestoahan me nyt kaikki pohdimme. Se on aivan ratkaisevaa näiden toimenpiteiden osalta.

Toimenpiteiden kestosta ja karanteenitoimenpiteiden tarpeesta riippuu se, kuinka vakavia myös taloudelliset vaikutukset tulevat olemaan. Kestosta riippuu myös se, minkälainen määrä sairaalavarusteita tarvitaan. Täällä salissa on hyvin tuotu esiin, että kun kysyntä kasvaa lähes kaikkialla maailmassa, väkirikkaissa maissa voi tulla todellakin vielä yllätyksiä vastaan siinä, miten tiettyjä tarvikkeita, testaukseen tarvittavia laitteita tai esimerkiksi suojavarusteita tulee uupumaan, ja tähän on tärkeä varautua, kuten nyt on tehtykin ja päivitetty myös meidän varusteiden tarvetta jatkuvasti. Mutta on hyvä miettiä sitä kokonaiskestoja ja sitä, kuinka pitkä se voi olla, jos tämä meidän epidemia kestää ensi aallon ja sen jälkeen mahdollisesti vielä jatkoaaltoja pidempään.

Nyt vaikuttaa siltä, että aika moni Euroopan maa on kääntynyt sellaisen strategian puoleen, jossa tautia ja epidemiaa pyritään tiukastikin rajaamaan ja on kehitetty erilaisia mobiiliteknologian apuvälineitä tähän. Saksan ja Islannin esimerkit ovat kiinnostavia, ja olisi tärkeää miettiä, voiko EU yhdessä hyödyntää näitä applikaatioita. Kun niitä on kehitetty parhain voimin, esimerkiksi Saksassa terveysviranomaisten ja teknologiayhtiöiden yhteistyönä, niin ovatko nämä sellaisia apuvälineitä, joita me voisimme hyödyntää myös täällä

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Suomessa, vai ovatko nyt eri maat kansallisesti etenemässä omin keinoin? Tässä olisi varmasti syytä tehdä tarkempaa yhteistyötä.

Nythän tämä paljon puhuttu testaus myös helpottuisi, jos meillä olisi tartuntaketjujen jäljittämässä automatisoitu tapa huomauttaa näille ihmisille, että he ovat olleet sellaisen henkilön seurassa, jolla tämä tartunta on. Tähänhän tämä perustuu pitkälti, ja itse en ihan ymmärrä, mihin pohjautuvat ne henkilöstötarpeen vajaukset juuri tässä asiassa, kun ei tälläkään hetkellä siihen välttämättä lääkärin määräystä tarvita, jos jää lieväoireisena kotioloihin karanteeniin. Ymmärtääkseni ihan saman tyyppisiin ohjeistuksiin pohjautuvat nämä mobiiliteknologian mallit, joissa sitten huomautetaan tartunnan saaneelle tai tartunnalle altistuneelle henkilölle, että hänen olisi syytä jäädä vaikkapa kahdeksi viikoksi tiiviisti kotioloihin ja mahdollisesti koko perheen samalla.

Kun puhutaan siitä, että on vaikeaa saada testauksen tai jonkun muun osa-alueen komponentteja kasaan tai henkilöstöä kasaan, niin on tosi tärkeää miettiä myös, kuinka vaikeaa on niillä lukuisilla lapsilla, jotka ovat kotona perheväkivallan uhatessa, niillä ihmisillä, jotka menettävät työnsä, joutuvat lomautetuiksi tai irtisanotuiksi. Aina kun sanotaan, että joku on hankalaa, niin pitää miettiä, että tämä on todella hankala tilanne ihan kaikin puolin, jolloin saattaa olla, että itse asiassa sen, mikä nyt kuulosti ensin hankalalta, pitäisi olla selvitetävissä. Kaikin puolin tarvitaan kyllä sellaista can do -asennetta nyt ihan jokaisella tasolla.

Voi olla niin, että kun pandemia tässä pyyhkäisee maailman yli, niin myös taloudellisesti eri maat tulevat nousemaan tästä jaloilleen eri tavalla riippuen siitä, miten hyvin on pystytty tartuntaketjut jäljittämään ja eristämään. Joka tapauksessa jokainen viikko, jolloin ravintoloiden ovet ovat suljettuina, työpaikat eivät pyöri, on todella kallis. Jatkokilpailukyvyn kannalta on hyvä muistaa, että meillä on myös hallitusohjelma, jossa on luvattu ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää tulevaisuutta. Näitä hyviä tavoitteita ei tule unohtaa. Meidän ei pidä unohtaa meidän arvojamme myöskään tällaisen kriisin keskellä.

On tärkeää myös, että EU näyttää yhteistyövoimaansa tällaisessa tilanteessa. Meillä on paljon sellaisia asioita, joita me voimme aikatauluttamalla hoitaa niin, että mikään maa ei siitä tule kärsimään, jos jaamme resursseja, vaan pystymme hyvällä aikataulutuksella ja suunnittelulla ja mahdollisesti EU:n yhteisellä huoltovarmuuskeskuksella, lääketeollisuudella, tutkimuksella ja niin edelleen olemaan kokoamme suurempia jokainen.

Täällä pohdittiin, tuleeko Suomi olemaan sama maa tämän kriisin jälkeen. Ehkä isompi kysymys on vielä se, tuleeko maailma olemaan samanlainen ja onko se mennyt myös tiettyiltä osin parempaan suuntaan, onko kyetty tekemään rakentavaa yhteistyötä vai rikkooko tällainen epidemia meitä enemmän erilleen. On selvää, että meidän täytyy tehdä töitä sen eteen, että me teemme yhteistyötä, me otamme fiksua keinoja käyttöön koko maailmassa ja etenkin tietysti meidän EU-alueella.

Näillä sanoilla toivotan meille kaikille tietysti paljon viisautta ja voimia tämän yhteisen tilannekuvan luomisessa, ja kiitos kaikista hyvistä puheenvuoroista, joilla on minun mielestäni tarpeellisesti tuotu esiin niitä kulmia, joita tällaiseen valtavaan yhteiskunnalliseen kysymykseen ja kriisiin tarvitseekin tuoda. Kiitos myös kaikille yrityksille, jotka ovat tässä tehneet parhaansa, ja muistetaan se, että ollaan myös siltä osin toivottavasti vielä nyt tämänhetkistä ja kriisiä edeltävää tilannetta vahvempia, kun uskotaan siihen, että täällä kyllä on korkeata osaamista ja teknologiaa ja yritteliäisyyttä, jonka varaan on hyvä rakentaa jatkossakin.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

19.26 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Keskustelemme täällä valmiuslain toimivaltuuksien käytön jatkamisesta eli esimerkiksi peruskoulujen etäopiskelun jatkamisesta, ja kuten monet muut edustajat, olen huolissani lasten päivittäisestä ravinnonsaannista kriisiaikana. Aivan liian monelle lapselle ja nuorelle koulusta saatu ateria on päivän ainoa lämmin ruoka. Nyt moni lapsi jää ilman päivän ainoaa lämmintä ateriaa.

Ministeri Andersson vastasi täällä tänään tähän huoleen sanoen, ettei ole valtion tehtävä päättää, miten jokainen kunta hoitaa oman kouluruokailutilanteensa. Tämä on varmasti aivan totta, mutta voisin kuvitella, että kovin moni kuntapäättäjä odottaisi selkeää signaalia hallitukselta, miten tämä ongelma voidaan ratkaista. Tämän signaalin ei tarvitse tarkoittaa kuntapäättäjän vallan kaventamista vaan tukea ja apua asiassa, jossa monelle kuntapäättäjälle on aika paljon pureskeltavaa oman arjen pyörittämisen lisäksi. Nyt olemme valitettavasti tilanteessa, jossa kunnat toimivat eri tavoin, ja tämä asettaa monet lapset kovin epätasa-arvoiseen asemaan. Haluan kiittää myös edustaja Kinnusta saman huolen nostamisesta myös hallituspuolueen suunnalta. Emme ole huolestuneita yksin. Nyt on tärkeää kantaa sitä vastuuta, jonka on itselleen halunnut. Kysynkin: mitä hallitus aikoo tehdä, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus yhteen lämpimään ateriaan päivässä, ja miten se toteutetaan?

19.28 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Pidin tuossa aiemmin puheenvuoron — siinä muutamia huomioita jäi vielä puuttumaan, ja palaan niihin tässä.

90-luvun lamassa meillä yli 30 000 yritystä meni konkurssiin, ja jälkikäteen selvä syy löytyi siitä, että yritykset olisivat tarvinneet puhdasta rahaa selvitäkseen siitä tilanteesta yli. Ne eivät sitä saaneet, ja lopputulos oli konkurssi ja valtava määrä näidenkin myötä lisää työttömiä. Nyt on samanlainen tilanne: meidän yrityksistä monet olivat vielä kuukausi sitten erittäinkin hyvässä kunnossa, tuottivat hyviä palveluita, olivat tuottaneet niitä vuosikausia, jopa vuosikymmeniä, ja nyt kassaan ei tule euron euroa asiakkaiden hukuttua, ja silloin tarvitaan nopeasti nimenomaan suoraa rahallista tukea.

Moni on kysynyt, eikö valtio voisi esimerkiksi vuokratukea ohjata yrityksille. Se olisi varmasti monelle tarpeellista. Nyt näyttää siltä, että liian paljon näitä yritysten tukirahoja ohjataan erilaisten kehittämishankkeiden ja kehittämistoimenpiteiden ja uudelleensuuntautumisten ja muiden kautta sellaisiin kohteisiin, että ne eivät kyllä mene sinne ruohonjuuritasolle, missä tätä rahaa eniten tarvittaisiin. Myös yhtiömuodot näyttävät olevan hyvin erilaisissa tilanteissa, ja myös esimerkiksi työllistävät sivutoimiset yrittäjät näyttävät olevan väliinputoajia tässä kokonaisuudessa.

Me olemme kokoomuksesta ehdottaneet arvonlisäverojen palautusta alkuvuodelta, ja se olisi nopea, hyvin tasapuolinen, oikeudenmukainen keino auttaa yrityksiä yli tämän vaikean tilanteen, mutta kaikki yritykset eivät tietysti arvonlisäveroja maksa, ja silloin tarvitaan esimerkiksi vuokratukea tai muuta suoraa yritysten tukemista. Palvelualojen arvonlisäveron poistoa esimerkiksi kuuden kuukauden määräajaksi ovat myös yrittäjät esittäneet, ja se voisi olla ihan kannatettava ajatus.

Yksi sellainen ehto, joka täältä suoraan tulee läpi, on se, että jos yhtiöllä on ollut joitain vaikeuksia ennen koronakriisiä, niin he sulkeutuvat automaattisesti näiden tukien ulkopuolelle. Ymmärrän sen tyypiset tilanteet, että yritys on ollut jo konkurssiin menossa ja olisi mennyt ilman koronaakin, en puhu niistä, mutta nyt puhun sellaisista yrityksistä, joilla on ollut joitain taloudellisia vaikeuksia, ja heidät nyt rajataan näiden tukien ulkopuolelle. Se on vähän sama asia kuin koulussa sanottaisiin, että me annamme kyllä tukiopetusta, mutta

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

tukiopetuksen ehto on se, että arvosanan pitää olla vähintään kiitettävä. Nämä yrittäjät nyt unohtuvat tässä kokonaisuudessa lähes kokonaan.

Puhuin myös muutaman sanan kouluista, kouluruokailusta. Muun muassa oma kotikuntani Loppi ja Janakkala esimerkiksi jakavat kahden viikon ruokapaketteja kotiin, ja siinä saa samalla opetettua kotitaloustaitoja. Itse olen huolissani siitä, että tämä hallitus ei näe ongelmaa, että meillä on lapsia, jotka ovat lähiopetuksessa sen takia, että perheellä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia jäädä lasten kanssa kotiin ja etätyökään ei tule heidän kohdallaan kysymykseen. Toivon, että hallitus näkisi näiden pienituloisten, köyhien perheidenkin lapset samanarvoisina eikä altistaisi heitä näille runsaille kontakteille lähiopetuksessa. Pidän tarpeellisena myös, että opettajien asemaa tässä lähestyttäisiin hieman vastuullisemmalla tavalla.

Lopuksi, arvoisa puhemies, Uudenmaan rajaamisesta. Olen todennut, että tämä järjestelmä, joka nyt otettiin käyttöön, on liian hidas. Se olisi pitänyt saattaa voimaan nopeammalla aikataululla, ja näyttää siltä, että myös poliisin resurssit menevät tässä aika lailla, voisi sanoa, hukkaan: jos 15 000 pysäytystä tehdään aamulla ja 25 joudutaan käännyttämään ja näillä pienimmilläänkin valvontapisteillä on useita poliiseja paikalla, niin pitää kysyä, olisiko muita ratkaisuja käytössä. Minun mielestäni hallituksen kannattaisi tehdä se ratkaisu, että siellä olisi vain yksi poliisi tai poliisipartio johtamassa tätä operaatiota ja siten esimerkiksi reserviläisten maakuntajoukot tukemassa tätä toimintaa. Se olisi hyvä ja järkevä ratkaisu siihen, että poliisin resursseja voitaisiin kohdentaa tehokkaammin.

Aivan lopuksi haluan kiittää siitä, että tämä vihreä kaista on nyt ainakin osassa pisteitä tullut käyttöön raskaalle liikenteelle ja kuljetusalalle, toivottavasti jatkossa myös kriittisiin työtehtäviin liikkuville, esimerkiksi sairaanhoitajille, lääkäreille, poliiseille, palomiehille ja Rajavartiostolle. — Kiitos.

19.34 Mikko Ollikainen r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Vi diskuterar nu en förlängning av de åtgärder som vi slagit fast till den 13 april, och som nu gäller då en månad till, alltså fram till Floradagen den 13 maj. En förlängning är i nuläget befogad och det är viktigt att vi också följer med det här väldigt noga. Redan nu vet vi att vi har lärt oss massor av det här, och en del åtgärder har kanske funnit sina former under vägens gång, och jag är säker på att vi under det här — efter att den lägger sig den här pandemin — också kommer att diskutera en hel del kring lagstiftningen och vad som borde ändras på.

Då det gäller distansundervisningen så är det alltså också en fortsättning. Vi hade i går möte med kulturutskottet och fick en situationsbild av det här och läget, och där finns förstås en del orosmoln kring kanske framför allt välmåendet i hemmen och familjernas situation, och också förstås att lärarna ska orka arbeta. Vi vet att ungefär 22 procent av barnen som hör till småbarnspedagogiken är i daghemmen. I förskolorna torde det vara något under det här, och 7 procent av eleverna i årskurs 1, och sedan också en del av dem som har särskilt stöd är i närundervisning. Övriga är på distansundervisning. Jag vill poängtera här att det alltså handlar om distansundervisning, att det inte är hemundervisning. Det är en stor skillnad där.

Jag vill rikta ett stort tack till lärarna och till det fantastiska jobb som man har gjort. Man har sett olika exempel från YouTube till exempel och andra kanaler hur det har fungerat. Men också tack till övrig skolpersonal, kökspersonal och så vidare som har jobbat, och framför allt till föräldrarna som har ställt upp på det här.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

En sak som man inte har pratat om så jättemycket är förskolorna och den undervisning som sker i förskolorna. Här finns en del skillnader från kommun till kommun, och här vill jag tacka min hemkommun. Min dotter går i förskola och jag vill tacka personalen i min dotters förskola i Malax som varje dag skickar massor med olika arbetsuppgifter till barnen — eller dottern nu i det här fallet hos oss — som de då gör hemma.

Regeringens rekommendation är alltså fortfarande i bruk: att man så långt som möjligt ska ha barnen hemma, och i förskoleundervisningen och årskurs 1—3, att de stannar hemma så långt som möjligt.

Arvoisa puhemies! Kun nyt etäopetus jatkuu, on todella tärkeää, että seuraamme todella tarkasti tätä tilannetta ja varsinkin heidän arkeaan, jotka tarvitsevat tukitoimia. Myös perheiden hyvinvointi tulee ottaa huomioon, ja tässä on todella tärkeää, että poikkihallinnollinen yhteistyö toimii mutkattomasti sosiaali- ja terveystieteiden ja koulutuspuolen välillä. Voi olla, että koulu on lapsille se kaikkein turvallisim paikka myös viitaten aiempiin puheisiin. Tähän kuuluu myös tämä lämmin ruoka, josta on puhuttu.

Tasavertaisuuden nimissä on myös tärkeää, että kaikilla on mahdollisuus etäopetukseen, tietoyhteiset ovat kunnossa ja on mahdollisuus kannettavaan tietokoneeseen. Nythän tässä on kansalaistoiminta käynnissä, Kaikille kone -kampanja on käynnissä. Se on mielestäni todella hyvä ja hieno asia. Henkisen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää myös, että lapset liikkuvat ja käyvät myös ulkona, ja tässä näen, että myös kuntien nuorisotoimella on oma roolinsa.

Haluan tässä nyt kiittää opettajia ja koulun muuta henkilökuntaa ja myös vanhempia todella hienosta ja arvokkaasta työstä, mutta meidän kyllä tulee ottaa huomioon, että ehkä nämä luvut niistä, jotka ovat lähiopetuksessa, tulevat muuttumaan tässä kuukauden aikana.

19.38 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään pidetty monia hyviä puheenvuoroja liittyen näihin valmiuslakeihin. Haluan itsekkin muutamalla huomiolla niistä sanoa, ennen kaikkea siitä, kuinka meidän tulee tämän kriisin jälkeen tarkastella näitä valmiuslakeja ja mitkä ovat ehkä olleet niitä haasteita, joita nyt olemme havainneet. Jos tästä koronakriisistä nyt jotain hyvää täytyy hakea, jota on tietysti erittäin vaikea tehdä, niin se on eräänlainen koeponnistus tämän valmiuslain osalta, jos ajatellaan, että se ehkä perinteisempi uhkakuva siitä, milloin valmiuslait voisivat tulla käyttöön, olisi sota. Siihen nähden on hyvä, että tämä tilanne on kuitenkin ollut tammoinen pandemian kaltainen eikä sotatilan kaltainen, mikä olisi tietysti kaikista katastrofaalisin vaihtoehto. Tämä tilanne ei missään nimessä ole ollut helppo, ja pahoin pelkään, että se pahin on vielä tulossa.

Näiden valmiuslakien osalta tiettyä hitautta on ollut havaittavissa. Toisaalta olen tyytyväinen, että Suomen kaltaisessa demokratiassa meillä on ollut vahva eduskunta, joka on valvonut, että lakeja noudatetaan, ja näin oikeusvaltiossa kuuluu ollakin. Mutta jos kuvitellaan, että tilanne vaatisi vieläkin nopeampia toimia ja ikään kuin vieläkin laajempia oikeuksia, niin silloin täytyy tarkastella sitten tämän kriisin jälkeen sitä, kuinka näitä valmiuslakeja tulisi kehittää, ja mielestäni se tulisi tehdä parlamentaarisesti.

Olen itse myös pohtinut paljon tammoinen puolustusneuvosto 2.0:n perustamista, vähän niin kuin ennen vanhaan tällainen puolustusneuvosto oli. Ei niin, että se olisi koko ajan ikään kuin olemassa, vaan että olisi tiedossa, ketkä korkean turvaluokituksen ja korkean osaamisen virkamiesjohtajat ja muut tärkeiksi katsotut henkilöt siihen kuuluisivat. Se muodostaisi ikään kuin tammoinen turvaneuvoston, joka olisi sitten tämänkaltaisessa tilan-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

teessa, vaikka pandemian tai sotilaallisen tai vaikkapa suuren it-hyökkäyksen aikana, nopeasti aktivoitavissa. Siitä voisi löytyä sellaista tukea meille päättäjille, jotka valmistelisivat eri vaihtoehtoja niin, että demokraattisesti valitut päättäjät edelleen tekisivät kaikki päätökset ja että sitten sellaiset käytännön teot tulisivat varmasti hoidetuiksi. Viittaan tässä esimerkiksi tähän Helsinki—Vantaan tilanteeseen, josta viimeksi tänään myös pääministeri mainitsi, että se tilanne olisi voinut paremminkin mennä. Minusta on tärkeää, että me tavoittelemme kriisinhallinnassa niin hyvää kuin mahdollista. Mutta on myös inhimillistä myöntää, että näin uusien tilanteiden tullessa myös niitä virheitä tapahtuu. Mutta tällainen tietynlainen turvaneuvostoajattelu voisi olla kriisin jälkeen ehkä paikallaan pohtia, jotta se olisi sitten nopeasti aktivoitavissa ja sillä olisi tietyt työtehtävät — ei niinkään valtaa, mutta ennen kaikkea erilaisia vaihtoehtoja valtioneuvoston käytettäväksi.

Arvoisa herra puhemies! Jos ajatellaan niin, että nyt menemme tässä kriisissä ja ehkä se akuutti vaihe on vielä vasta tulossa, niin toinen osa tässä on mielestäni myös se, että näiden valmiuslakien jälkeistä aikaa tulee pohtia. Meidän tulee pohtia sitä tietä ulos tästä kriisistä. Kun se ykkösrade on ehdottomasti terveys, niin meillä on kakkosraiteella tärkeässä asemassa työllisyys, yrittäjäys ja yritykset. Olen todella tyytyväinen, että nyt on nimetty tällainen talousviisauden ryhmä, joka pohtii niitä vaihtoehtoja, kuinka tämä odotettavissa oleva ja ehkä jo käynnistynyt taantuma sitten selätetään mahdollisimman nopeasti. Näitä keinoja meidän tulee mieltä, aikaa valmiuslakien jälkeen: kuinka mahdollisimman nopeasti me palaamme kasvun uralle, kuinka mahdollisimman nopeasti voidaan niille ihmisille, jotka nyt on lomautettu ja joilla mahdollisesti työsuhte päättyy, taata mahdollisuus palata joko opintojen, työnteon tai muun mielekkään tekemisen pariin. Nämä ovat minun mielestäni keskeisiä asioita, kun puhutaan valmiuslaista: se, kuinka tätä tilannetta arvioidaan jälkikäteen, se, kuinka tästä tilanteesta päästään ulos.

Toisaalta haluan tässä kohtaa, arvoisa herra puhemies, todeta myös, että mielestäni valmiuslakien käyttö tässä nykyisessä tilanteessa on kuitenkin ollut perusteltua, ja omasta puolestani annan niille täyden tuen. Toivon, että nämä jo tehdyt rajoittamistoimenpiteet ovat riittäviä, mutta samaan aikaan olen kyllä valmis menemään myös tiukempiin keinoihin, mikäli tilanne niin sallii, mutta sitä tulee tarkastella kokonaisuudessaan ja tehdä aina siihen tilanteeseen nähden parhaat päätökset.

19.43 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Näin vielä päivän päätteeksi ajattelin sanoa muutaman sanan tämän päivän teemasta eli valmiuslaista aiemmin käyttöön otettujen toimivaltuuksien jatkamisesta.

Ottaen huomioon koronavirusepidemian nykyisen vaiheen, hallituksen esitys on ollut hyvä ja perusteltu. Pari viikkoa sitten käyttöön otetut liikkumisen rajoitukset ja sosiaalisten tapaamisten vähentäminen ovat tuottaneet tulosta ja epidemian etenemisvauhti on hidastunut. Silti vaikein on vasta edessä, ja tautimäärä edelleen kasvaa. Siksi rajoittavia toimia on edelleen jatkettava, jotta se kaikkein tärkein eli suomalaisten terveys ja sen kannalta kriittinen tehohoitopaikkojen riittävyys voidaan turvata.

Haluan myös kiittää hallitusta tänään aamupäivällä asiasta tiedottamisesta. On ensinnäkin hyvä, että hallitus nyt on parantamassa kriisin johtamisen koordinaatiota. Tarve tälle nyrkille, tai miksi sitä kukakin haluaa sanoa, on ollut ilmeinen muun muassa Suomeen palanneiden matkailijoiden ohjeistuksessa olleiden puutteiden korjaamiseksi.

Toiseksi on hyvä ollut huomata, että hallituksen piirissä suunnitelmat myös niin sanotun exit-strategian laatimiseksi etenevät. Työ- ja elinkeinoministeriön sekä valtiovarainmi-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

nisteriön tänään asettamalta neljän viisaan työryhmältä on syytä odottaa konkreettisia ehdotuksia siitä, miten Suomen sulkua päätetään siten, että siitä aiheutuu taloudellemme mahdollisimman vähän vaurioita. Sen jälkeen toivon myös sitä, että myös muilla kuin hallituspuolueilla tai heidän edustajillaan on mahdollisuus käydä keskustelua näiden ehdotusten toteuttamisesta. Tavoite on tässäkin meillä yhteinen.

Kolmas ja itse asiassa tämän epidemian voittamisen kannalta tärkeä uutinen tänään oli myös se, että hallitus on lisäämässä edelleen koronavirustestaamista. WHO on pitänyt laajaa testaamista yhtenä tärkeimmistä välineistä koronaviruspandemian leviämisen hillitsemisessä, ja kokemukset erityisesti Etelä-Koreasta mutta myös vaikkapa Islannista kertovat siitä, että tämä myös toimii. Kiitos siis hallitukselle näihin toiveisiin vastaamisesta.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten tulee tähän esitykseen ravintoloiden määräaikaisesta sulkemisesta, siinä viestini hallitukselle on kaksijakoinen. Itse päätös ravintoloiden sulkemisesta 31.5. asti on ymmärrettävä, jotta suomalaisten terveyttä voidaan suojella tulevina viikkoina pahenevalta koronaviruspandemialta. Sen sijaan se, mihin en voi olla tyytyväinen, ovat hallituksen toimet tai itse asiassa niiden puuttuminen nyt pulaan joutuneiden ravintolayrittäjien aseman parantamiseksi.

Toki tekstiä tässä hallituksen esityksessä riittää. Hallitus luettelee perustelumuistiossa kaikki ne tukimuodot, jotka ovat jo käytössä tai valmistelussa. Nämä tukimuodot koskevat yritysmuodosta ja henkilömäärästä riippuen kuitenkin kaikkia yrityksiä, eikä niitä ole erikseen räätälöity tässä yhteydessä ravintoloille. Monia ravintolayrittäjiä tämä tilanne turhauttaa, ja siksi onkin paikallaan kysyä, milloin hallitus tiedottaa erityisesti ravintoloille suunnatusta erillisestä tuesta ja tuo esitykset eduskunnan käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Siltä varalta, että hallitukselta puuttuu tehokkaita keinoja ravintoloiden tilanteen helpottamiseen, suosittelen tutustumaan kokoomuksen viime torstaina esittamiin keinoihin. Alkoholin ulosmyyntioikeuden muutos, lounaseteleiden veroedun laajentaminen, palvelusetelit yli 70-vuotiaille ja kotitalousvähennyksen laajentaminen, alkuvuoden arvonlisäverojen palautus sekä yrityksille suunnattu koronatuki ovat konkreettisia ehdotuksia, joita voitte vapaasti käyttää. Kyse on sadoista yrityksistä ja kymmenistä tuhansista työpaikoista. Nyt on tehtävä kaikki heidän tulevaisuutensa eteen.

19.47 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ei tullut kyllä kellekään yllätyksenä, koska se arkuus näkyi siinä alkumetreillä, että ei uskallettu laittaa riittävän pitkälle näitä, niin sanotusti, jopa rajoja kiinni. Ei tietenkään tässä vaiheessa sitten ollut mitään muuta näköpiirissä kuin se, että laitetaan ja jatketaan hommia.

Onneksi tietysti kentällä olevat etujoukotkin ovat sen ymmärtäneet heti alkuun ja ammattinsa osaavat niin poliisit kuin terveydenhuollon ammattilaiset. Heille täytyy tietysti esittää iso kiitos siitä, että jaksavat — poliisitkin ovat tuolla Uudenmaan rajalla 14 tuntia yhtä soittoa. Tänä aamuna vein niille jopa villasukkia sen takia, että ne pärjäävät siellä.

On myös porukka, mikä on vähän jäänyt vähemmälle ja minkä asema tulee olemaan vielä aika iso tämän koko jutun jälkeen ja tietysti tämän jutun aikanakin, nimittäin lastensuojeluun liittyvä väki. Tilanne on se, että tästä tulee varmasti aiheutumaan — en haluaisi sanoa, mutta pahasti pelkään — jopa vuosikymmenen riesa siellä puolella. Elikkä vaikka ne poliisit pääsevät tuosta Uudenmaan rajalta ehkä jo juhannukseksi kotia, niin lastensuojelun puoli saattaa kärsiä tästä asiasta vielä sen kymmenen vuotta.

Itse olin neljän vanha enkä vielä silloin katsonut kyseistä elokuvaa, mutta katsoin sen sitten vanhempana, kuitenkin alaikäisenä, ja ihmettelin silmät tapillaan, minkälaista tämä

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

elämä voi olla. Pakosti tulee mieleen elokuva Mikko Niskasen Kahdeksan surmanluotia: mihin tämän maan tulevaisuus voi pahimmillaan tietyissä perheidylleissä tämän jutun takia mennä. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että me nyt lyömme niin paljon ja niin nopeasti ja niin paljon resursseja tähän koronan taltuttamiseen ja siihen, että yritetään estää mahdollisimman paljon yritysten konkurssseja, työttömyyttä ynnä muuta. Nyt ei ole aika eikä mikään mahdollisuus pihistellä yhtään millään muotoa. — Kiitoksia.

19.50 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus on voimassa myös poikkeusoloissa. Jokaiselle kuuluvat samat ihmisoikeudet, oikeus elämään. Tähän liittyen on ollut liikkeellä väärinkäsityksiä. On syytä muistaa, että vammaisuus ei ole sairaus vaan ominaisuus. Osa vammaisista voi sairautensa vuoksi kuulua riskiryhmään. Heitä tulee suojella erityisellä tavalla. Kehitysvammaisia ja muita vammaisia henkilöitä ei saa lähtökohtaisesti rajata tehohoidon ulkopuolelle. Tehohoidon tarve tulee arvioida, ja se tulee tehdä jokaisen henkilön kohdalla erikseen vammoista huolimatta. Tehohoitoon ei mennä, jos siitä ei ole henkilölle hyötyä. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevat eivät saa jäädä tässä jalkoihin. Ketään ei voi yksinomaan vammojen perusteella siirtää hoitojonojen hännille. Uskon, että näin ei halutakaan tehdä.

Kannatan hallituksen rajoitustoimia, jotka kaikki yhdessä vaikuttavat siihen, että ei jouduttaisi sellaisiin tilanteisiin, joissa lääkärit joutuvat valitsemaan, kuka mahtuu tehohoitoon. On syytä muistaa, että tämän kriisin aikana sairastutaan vakavasti myös muihin sairauksiin kuin koronaan. Tämän vuoksi meidän kaikkien tulee kestää nämä rajoitukset ja niihin liittyvät hankaluudet. Rajoituksia tulee tehdä mahdollisimman lyhyen ajan, jotta pidempiaikaiset vaikutukset yhteiskunnassa jäävät mahdollisimman pieniksi. Rajoitusten tulee olla välttämättömiä, ja tätä välttämättömyyttä tulee arvioida koko ajan.

Kannetaan yhdessä vastuuta, että selvittää tästä eteenpäin. Toivotan voimia kaikille erityislasten vanhemmille, kaikille vanhemmille ja opettajille tänä poikkeavana aikana.

19.53 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Toin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani esille terveyteen, talouteen ja turvallisuuteen liittyviä asioita ja jatkaisin vielä turvallisuuteen liittyvistä asioista.

On tietenkin välttämätöntä, että näitä rajoituksia nyt pidennetään. Muun muassa koulujen osalta pidennys on noin kuukauden pituinen, mutta päivämäärien 13.5. ja 31.5. välissä on vain vajaa kolme viikkoa. Kuten tässä edustaja Laakso toi puheessaan tämän lastensuojelun tilanteen, niin nyt on erityisen tärkeää, että me pääsisimme auttamaan näitä perheitä ennen kuin alkaa kesä. Siinä mielessä vetoan hallitukseen, että mietitään nyt vielä tarkkaan, onko kuitenkin järkevää palauttaa koulujen normaali toiminta sellaisissa toimintamuodoissa kuin se nyt mahdollista on enää toukokuussa palauttaa, jotta kouluissa tavattaisiin lapset ja nähtäisiin lapsien ja perheiden tilanne.

Keskustelin alkuvuodesta yhden suuren kaupungin — sanon suoraan, että en Oulun, vaikka Oulu kotikaupunkini onkin, vaan jonkun suuren kaupungin — lastensuojeluyksikön johtavan ihmisen kanssa, ja hän toi esiin sen, että lastensuojelussa muutenkin tämä alkuvuosi on niin sanottua rauhallista aikaa, mutta sitten tässä huhti-toukokuussa tulee se kova paine, joka tulee normaalistikin pidetyn lukukauden osalta ja ennen kesää. Elikkä jo normaalina keväänä lastensuojelun kaikki paikat ovat huhti-toukokuussa täynnä, ja se tulee varmasti näkymään. Lastensuojelussa eletään nyt hieman sellaista tyyntä myrskyn edellä -aikaa, ja näin ollen kuntien olisi kyettävä varautumaan.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Valitettavasti useasta kunnasta kuuluu tällä hetkellä se viesti, että kaikki paikat ovat täynnä. Osalla kunnista ei ole mitään paikkoja, ei siis edes ostopaikkoja, ei sijaisperheitä, ei laitospaikkoja, ja kuitenkin kun ongelmat kasautuvat, niin kriittisimmällään nämä ongelmat vaativat välitöntä toimintaa: joko lapsi on väkivaltainen tai perheessä joku muu on väkivaltainen. On erittäin vaikeaa päästä antamaan apua perheitten sisällä oleviin tilanteisiin, jos tämä tilanne pitkittyy yli kesän ja apua pystytään tarjoamaan tai oikeastansa huolesta saadaan kunnolla kiinni vasta alkusyksyllä. Normaalissa tilanteessahan lastensuojelun osalta sitten kesällä taas on rauhallisempaa, eli tämä juuri alkanut huhtikuu ja toukokuu ovat ne kaikkein kiireisimmät.

Kunnilla ei ole pula edes pelkästään rahasta, vaan siellä on oikeasti myöskin rekrytointiongelmia. Nyt olisi hallituksen mietittävä lähiaikoina myöskin se, voidaanko lastensuojeluyksiköissä väliaikaisesti mennä esimerkiksi yhdelle ylitäyttöpaikalle. Onko parempi, että kiireellisessä tilanteessa suojaa tarvitseva lapsi pääsee johonkin hetkeksi aikaa, vaikka ylitäyttöpaikalle — henkilökuntaa tulee tietenkin — vai että joudutaan sanomaan, että ei ole mitään paikkaa, johon lapsen voisi edes väliaikaisesti sijoittaa? Eli tämä puoli on todella iso, ja se liittyy myöskin sitten näihin koulujen rajoituksiin ja siihen, miten kauan tilanne jatkuu.

90-luvun laman tilanteiden ei pidä toistua. Itse oli silloin ala-asteikäinen ja perheyritys meni konkurssiin ja muuta. Tiedän kyllä kuitenkin sen tunteen, että oli harrastuksia ja oli koulua, mutta nyt meillä on se tilanne, että meillä todella monessa perheessä ei ole mahdollisuutta harrastaa mitään, koska harrastukset on lopetettu tai on jotain etäharrastusmahdollisuuksia. Ei ole myöskään sitä koulua, joten lapselta on viety pois koko se turvallinen ympäristö, joka antaa toivoa. Meillä on 600 000 peruskoululaista, ja ei voi olla niin, että koronakriisin terveysasiat meidän kaikkien osalta kaatuvat suomalaisten yrittäjien niskaan, mutta ei voi olla myöskään niin, että meidän lapset ja nuoret joutuvat tätä asiaa maksamaan tulevana vuosina erilaisina haasteina.

Arvoisa puhemies! Loppuun vielä yksi iso haaste, joka on meidän kaikissa poliittisissa järjestelmissämme. Jokainen, joka on ollut vastuussa kuntapäättäjänä ja täällä salissa, tietää, että ennalta ehkäisevän toiminnan taloudelliset vaikutukset ja kokonaistaloudellinen vaikutus on todella vaikea todentaa. Lastensuojelun puolella esimerkiksi on liiaksi hoidettu niitä seurauksia, koska ne ovat lakisääteisiä, eikä niitä syitä, mistä ne johtuvat. Viime kaudella tutustuin lastensuojelun kokonaiskustannuksiin, joita on vähän vaikea vertailla, koska kunnat merkitsevät niitä hieman eri lailla, mutta karkeasti ottaen meidän lastensuojelun kustannukset olivat nousseet vuodesta 2005 vuoteen 2015 vajaasta 200 miljoonasta 750 miljoonaan euroon. Tämä kertoo siis siitä, että me emme ole pystyneet yhteiskuntana pureutumaan niihin syihin ja antamaan perheille oikea-aikaista ja varhaista tukea, vaan me hoidamme ne jälkiseuraukset, jotka ovat lakisääteisiä. Nyt meidän kaikkien poliitikkojen, kaikkien vastuunkantajien ja päättäjien tässä salissa täytyy päättää, että me hoidamme myöskin sen ennalta ehkäisevän puolen emmekä pelkästään jätä sitä laskua seurauksista tulevana vuosina maksettavaksi. — Kiitos.

19.59 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään käyty hyvää keskustelua valmiuslain käyttöön ja moniin kansalaisten arkeen liittyviin rajoituksiin ja niiden jatkamiseen liittyen.

Korona-ajan rajoituksilla on monia seurauksia. Koululaisista osa tulee tarvitsemaan jatkossa aiempaa paljon vahvempia tukitoimia. Perheet tarvitsevat apua ja neuvoja korona-ar-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

jesta selviämiseen, kun eristetyissä oloissa eläminen koettelee voimia. Osalla kansalaisista avun tarve koskee henkistä tukea ja keskusteluapua, joillain mielenterveys- ja päihdepalveluiden tarpeen kasvua, osalla tuen tarve on konkreettista toimeentuloon ja ruokahuoltoon liittyvää.

Arvoisa puhemies! Moni pieni tai keskisuuri yrittäjä odottaa nyt valtiovalalta erilaisten rajoitusten seurauksena korona-ajan hätäapua, ja sitä on viime viikolla tehtyjen lisätalousarvion tukipäätöksiä perusteella myös tulossa. Minäkin olen saanut useilta tutuilta pienyrittäjiltä viestejä. Moni kokee, että juuri heille päätetyt tukitoimet eivät ole olleet selkeitä eikä niistä ole viestitty vielä ymmärrettävästi. Pienyrittäjien neuvontapalveluiden parantamiseen onkin kova tarve.

Pientä kosmetologiyritystä kotikaupungissani Keravalla pitävä ystäväni kysyi minulta eilen koronatilanteesta selviämisestä: mahtaako mikään tukimuoto koskea osa-aikayrittäjää. Tähän en suoraan itsekään löytänyt vastausta, vaan löytämissäni teksteissä puhuttiin vain päätoimisista yrittäjistä. Kysyin itse puolestani häneltä, onko hän laittanut liiketilansa omistavaan asunto-osakeyhtiöön kirjallista vetoomusta vuokrista vapauttamiseksi, kun se olisi kaikkein nopein apu. Hän ei kuitenkaan ollut kuulemma kehdannut esittää vuokranalennusta. Kannustin häntä kirjoittamaan vuokranantajalleen. Totesin, että jos vuokranantaja vapauttaisi nyt kivijalkaliikkeiden liikehuoneistot vuokrista kevään ajaksi, yhtiöllä ei olisi käsissään ensi syksynä kymmenen konkurssissa olevaa entistä liikettä ja tyhjätkin liiketilat ilman vuokratuottoja. Tänään sain samalta yrittäjäystävältäni viestin, että hän oli lopulta kehdannut rohkaistua jälkeen laittaa vuokranantajalleen viestiä. Hän oli yllätykseen saanut vastauksen, että vuokranantaja antaa liiketilalle vapautuksen vuokrista kokonaan huhti-toukokuulle sekä 50 prosenttia alennusta kesä- ja heinäkuulle. Tämä oli hieno ele hänen vuokranantajaltaan, ja vastaavia päätöksiä liiketilojen suhteen ovat tehneet jotkin muutkin vuokranantajat, kuten Senaatti-kiinteistöt ja Helsingin kaupunki.

En ole kuitenkaan aivan varma, onko hyvä asia, että tämä jää näin kriisitilanteessa jokaisen vuokranantajan vapaaehtoisuuden, hyvän tahdon ja neuvotteluhalun varaan. Olisi mielestäni toivottavaa, että kun olemme tehneet monia muitakin historiallisia päätöksiä tässä koronatilanteessa, kuten rajoittaneet ravintoloiden aukioloa ja esimerkiksi kulttuuritapahtumien järjestämistä, hallitus pohtisi myös esitystä vähintäänkin vuokrien väliaikaisesta puolittamisesta. Tämä olisi poikkeuksellinen kriisiajan toimi, mutta niin on moni muukin viime aikoina tehty lakimuutos.

Arvoisa puhemies! Tämä korona-ajan arki on johtanut siihen, että erilaisten kotiin kuljetettavien ostosten kysyntä on noussut kovasti. Ruokakauppojen kotiinkuljetuksille on kova kysyntä, ja niiden käyttäjiksi on ryhtynyt moni, joka ei ole koskaan ennen tilannut kotiinsa mitään. Moni ravintola ja kahvila pyrkiikin nyt kasvattamaan take away -myyntiään ja on ryhtynyt hyödyntämään myös ruoka-annosten kotiinkuljetusta tekevien yritysten palveluita. Tämä on hyvä asia myös monien kotona eristyksissä olevien asiakkaiden kannalta, mutta tässä kohtaa haluan kuitenkin nostaa esiin sen, että näiltä ruoka-annoksien kotiinkuljetusta välittäviltä alustatalouden yrityksiltä, joiden asiakasmäärä on nyt kasvanut todella paljon, voisi tässä kohtaa odottaa myös vastuullisuutta omia työntekijöitään kohtaan. Koska suurimpien kotiin ravintolaruokaa toimittavien palveluntarjoajien ruokalahetit ovat freelancereita, he eivät ole oikeutettuja esimerkiksi työntekijöille kuuluvaan sairauslomaa. Tämä on ollut ongelma ruokalaheteille jo ennen nykyistä koronaepidemiaa. Se pätee siis myös muihin sairauksiin. Ruokalahetin on usein pakko työskennellä ehkä jopa lievien flunssaoireiden ilmetessäkin tai hän menettää tulonsa kokonaan, monesti vieden ruo-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

kaa asiakkaille, jotka ovat sairauden takia eristäytyneet nyt kotiinsa, mikä lisää riskiä ruokalahetin omaankin sairastumiseen. Siksi haluan vedota ruokalahettien työturvallisuuden puolesta. Samoin toivon ruokalahettifirmojen yhteiskuntavastuuseen vedoten, että nämä tuottojaan nyt kasvattavat yritykset hankkisivat läheteilleen edes riittävästi suojavarusteita ja desinfiointiaineita eivätkä ainakaan oleta ruokalahettien freelancereina maksavan näitä pienistä palkoistaan itse.

Kysyisin myös hallitukselta, onko ruokalahettifirmojen työntekijöiden eli freelancereiden työmarkkina-asemaan ja työturvallisuuteen ehditty kiinnittää hallituksessa huomiota. Ruokalahettifirmojen työntekijät itse kampanjoivat, että heidät otettaisiin normaaleihin työsuhteisiin, mutta heitä pidetään freelancereina, koska muuta vaihtoehtoa ei heille valittavasti ole tarjottu.

20.05 Veijo Niemi ps: Arvoisa puhemies! Poliisin työsuojeluvaltuutettuna tuon esiin huolestumiseni asiassa, jonka jo edustaja Heinonen nosti esille, eli poliisin valvonnassa täällä Uudenmaan rajoilla. Siellä tällä hetkellä useita kymmeniä ja kymmeniä poliiseja suorittaa valvontaa 24/7-periaatteella, ja jos tämä jatkuu jopa kesään, niin on hyvin vaikea tilanne näiden poliisien osalta se kohta, kun tulee 16 tunnin työvuoroja, ja poliisihan elää kolmiviikkoiskausia, eli tehdään 116 tuntia 15 minuuttia -tuntimääriä. Mistä me otamme sitten siellä omalla paikkakunnalla hälytyspartioihin nämä poliisit samanaikaisesti, kun he ovat jo tehneet tuntimääränsä täyteen Uudenmaan rajalla? Ja kun työttömyys tulee huomattavasti lisääntymään, se on vääjäämätön tosiasia, että myös kotihälytysten ja murtojen ynnä muiden määrä tulee lisääntymään lähiaikoina huomattavan paljon. Tästä syystä tulisi mielestäni harkita armeijan, Puolustusvoimien, antamaa virka-apua siten, että sotilaspoliiseja voitaisiin asettaa virka-avun mukaisesti aseettomina tekemään näitä tarkastuksia, kuitenkin poliisin johdolla, siten, että saataisiin huomattavasti vähennettyä tarkastuspisteellä olevien poliisien määrää, jolloin myös sinne omalle paikkakunnalle riittäisi näitä hälytyspartioita riittävästi. — Kiitos.

20.07 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä valtioneuvoston asetuksessa, joka nyt on eduskunnan käsittelyssä, lähdetään jatkamaan valmiuslain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja opetusta koskevien toimivaltuuksien käyttöä 13. toukokuuta saakka.

On selvää, että varmaan tässä tilanteessa on hyvin tarkkaan analysoitu, että nämä toimet ovat välttämättömiä koronaepidemian osalta pahimpien skenaarioiden ja uhkakuvien välttämiseksi. Mutta samaan aikaan on pakko nostaa esille se, että kun me olemme joka tapauksessa lähteneet siitä, että me emme voi sammuttaa tätä epidemian leviämistä täällä, niin on koko ajan haettava tasapaino siinä, että rajoitustoimet ovat oikeasuhtaisia emmekä me tee niitä liian voimakkaasti niin, että me joudumme pitämään näitä rajoituksia sitten monia ja monia kuukausia, niin että tämä epidemia tavallaan koko ajan etenee mutta se etenee niin hitaasti, että voi käydä niin, että meidän talouteen tulee niin vakavia vaurioita, että voi sanoa, että lääkkeitten sivuvaikutukset ovat pahempia kuin itse taudin oireet. Ja tämän tasapainon hakeminen on todella tarkkaa koko ajan.

Nostan tämän esille senkin takia, että tässähän jatketaan koulujen, voi sanoa, ei opetuksen sulkemista vaan koulujen fyysisen opetuksen siirtymistä etäopetukseen, ja kun katsotaan kansainvälisestäikin tilastoja, niin nuorissa ja lapsissa koronavirukseen kuolleisuus on lähellä nollaa. Niitä on joitakin aivan tilastoissa poikkeuksellisia tapauksia, että lapsi tai nuori on kuollut siihen maailmalla, mutta ne ovat hyvin harvinaisia. Ja ymmärrän sen, että

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

tätä kautta, että lapset ovat pääosin kotona ja etäopetuksessa tällä hetkellä, halutaan estää, että tämä ei lasten ja nuorten kautta leviäisi sitten muuhun väestöön niin voimakkaasti. Tätä tukee kyllä sekin, että kun katsoo noita lääketieteen julkaisuja, niin valtaosa ihmisistä, yli 85 prosenttia, näyttäisi sairastavan tämän viruksen aiheuttaman taudin joko täysin oireettomana tai lievin oirein, ja silloin moni kantaa tätä virusta tietämättään, ja tämä on tiettyllä tavalla ongelma tässä tapauksessa.

Haluan nostaa esille myös sen, että kun olen saanut hyvin läheltä seurata suomalaisten opettajien erittäin joustavaa siirtymistä koulutiloista etäopetukseen, niin täytyy kyllä ihaila sitä joustavuutta. Nimittäin vaikkakin kysymys on aika haastavasta tilanteesta ja lapsilla on hyvin erilaiset valmiudet osallistua tuohon opetukseen ja opiskella teknisillä laitteilla verkon yli, niin joka tapauksessa näyttää siltä, että tämä on erittäin hyvin sujunut meillä Suomessa. Siitä täytyy kyllä lausua suomalaisille opettajille lämmin kiitos. He ovat erittäin ammattitaitoisia mutta myös sitoutuneita tekemään sitä työtä siellä kouluissa ja koulujen ulkopuolella, tässä tapauksessa etäopetuksessa.

Se, mitä tämä tilanne — eivät juuri nyt asetuksessa olleet rajoitustoimet niinkään, mutta tämä koko tilanne — on aiheuttanut, on oikeastaan taloudellisesti suorastaan katastrofi monelle yritykselle, ja senkin takia meidän pitää olla tarkkana sen suhteen, että me koko ajan seuraamme sitä, mikä on se oikea aika, jolloin meidän pitää näitä rajoituksia lähteä purkamaan. Vaikka nyt meillä on tilanne juuri päällä, niin katseen pitää olla koko ajan suunnattu myös koronaviruksen jälkeiseen aikaan ja siihen, voi sanoa, ”jälleenrakentamiseen”, niihin toimenpiteisiin, joilla me huolehdimme siitä, että mahdollisimman harva terve suomalainen yritys joutuisi perustavanlaatuisiin ongelmiin, jopa ajautuisi konkurssiin, ja me rakennamme siltä uuteen kasvuun ja työllisyyden jälleenkasvattamiseen. Tässä pitää olla meillä koko ajan se katse sen lisäksi, että me huolehdimme siitä, että ihmisten terveys ja tietenkin viime kädessä oikeus elämään turvataan tässä vakavassa epidemiatilanteessa.

20.12 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohen äskeinen puheenvuoro ja siinä ollut lause, että emme pystyisi sammuttamaan tätä epidemiaa, kirjoittivat minut vielä ottamaan tässä vaiheessa keskustelua puheenvuoron asiasta, jota en suoranaisesti sivunnut aiemmassa keskustelussa.

Pääministeri Marinin puheenvuorossa puhuttiin yhtä aikaa sekä epidemian hillitsemisestä että sen sammuttamisesta. Nyt edustaja Lohi sanoi, ettei sitä pystytä sammuttamaan. Silloin kyselin, onko hallituksella jokin strategia tässä asiassa toimenpiteiksi, mitä itse asiassa näillä rajoitustoimilla pyritään tekemään, mikä on meidän tavoitetilamme. Nyt me jatkamme näitä poikkeusoloja kuukaudella. Siitä on laaja yksimielisyys. Mikä on tilanne kuukauden kuluttua? Jatketaanko silloin poikkeusoloja taas kuukaudella? Mikä on silloin hallituksen strategia? Pyritäänkö tätä epidemiaa rajoittamaan vai tukahduttamaan se? Epidemian tukahduttaminenkin tuntuu olevan mahdollista tehokkaalla testaamisella ja eristämällä. Silloin ei tarvita näitä laajoja, koko väestöä koskevia rajoitustoimia, vaan rajoitustoimet voidaan kohdistaa niihin, jotka ovat sairaita, ja heidän parantamiseensa.

Nämä rajoitustoimet ovat erittäin kalliita pitkällä tähtäimellä. Niitä ei voida jatkaa kuukausi toisensa perään. Nyt on niin, että koronarokote on menossa testaukseen mediatietojen mukaan syyskuussa. Se kenties saataisiin vuodenvaihteessa jonkinlaiseen hätäkäyttöön. Jokainen ymmärtää, että siinä menee ainakin se vuosi tästä hetkestä, ennen kuin se on Suomessa väestön massarokotuskäytössä, ja sitä vuotta me emme voi näitä poikkeustoi-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

mia jatkaa. Kysynkin: Mikä on hallituksen strategia? Mikä eteen, jos vielä kahden kuukauden kuluttua ollaan tässä tilanteessa, että poikkeustoimia jatketaan?

20.13 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Käsitykseni hallituksen strategiasta on täysin selvä: se, että näillä toimilla pyritään hillitsemään ja rajoittamaan tämän epidemian vaikutuksia. Itse olen saanut kyllä erittäin vahvan viestin virkavastuulla toimiviltakin alan asiantuntijoilta, että meillä ei ole mahdollisuutta sammuttaa tätä epidemiaa kokonaan tai viruksen leviämistä Suomessa, vaan silloin tapahtuu niin, että vaikka me pystyisimme sen muutamaksi viikoksi tai kuukaudeksi täällä sammuttamaan, se tulisi tänne muutaman kuukauden päästä uudestaan jostakin päin maailmaa.

Kyllä taitaa olla tilanne se, että tässä varaudutaan kaikissa toimenpiteissä siihen, että joka tapauksessa tietty osuus meidän väestöstämme tulee tämän viruksen saamaan ja sairastumaankin siihen lievemmin tai vakavammin. Mutta näillä rajoitustoimenpiteillä, joita nyt tässä jatketaan, pyritään hillitsemään sitä ja saamaan semmoinen tilanne, että meillä jatkuvasti riittäisi meidän sairaalakapasiteettimme ja ennen muuta tehohoitokapasiteettimme.

Se on täysin selvää, että me emme pysty Suomea pitämään kiinni monia kuukausia, ja sen takia nostin äsken esille sen kysymyksen, että on todella tärkeää jatkuvasti seurata, että nämä rajoitukset ovat oikean taseisia eivätkä ne mene liian voimakkaiksi. Muuten saattaa käydä niin kuin eräässä brittiläisessä tutkimuksessa tuotiin esille, että kun on tarkoitus lähteä hillitsemään sitä ja varmistamaan, että kapasiteetti sairaanhoidossa ja terveydenhuollossa riittää, niin jääkin sairastuminen niin alhaiseksi, että tavallaan se epidemiavaihe jatkuu jopa yli puoli vuotta, ja se olisi todella tuhoisaa meidän taloudellemme. Emme me kyllä kestäisi sentyyppistä ratkaisua, että tämä menisi koko vuoden tai kovin monta kuukautta tästä vielä eteenpäin. Siksi pitää koko ajan arvioida, mikä on oikeasuhtaista tähän tilanteeseen nähden, ja huolehtia kuitenkin siitä, että kapasiteetti riittää, että ne, jotka todella vakavasti sairastuvat, saavat myös sitä tehohoitoa tarvittaessa.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till grundlagsutskottet, som kulturutskottet ska lämna utlåtande till.